

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICȚIONALĂ
NR. 7578 / 25 OCT 2022

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România
Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.2345/2022

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. 2740 / 26.10.2022

Doamnei
Alina-Ștefania GORGHIU
Președintele Senatului

Biroul permanent al Senatului

L. 612 / 26.10.2022

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și de deputați neafiliați, referitoare la neconstituționalitatea Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr.440/2022).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 1 noiembrie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 9 noiembrie 2022.

Vă asigurăm, doamnă Președinte, de deplina noastră considerație.

Președinte,
Marian RYSCĂ
[Redacted Signature]

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 2345A, 2022.

ROMANIA

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ

NR. 7482 / 20 OCT 2022

ORA 15⁵⁰

Parlamentul României
Camera Deputaților
Secretar general

București, 20.10.2022
Nr. 2/9010

Domnului

Marian ENACHE
Președintele Curții Constituționale

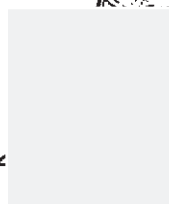
Stimate domnule Președinte,

În temeiul dispozițiilor art.27 alin.(1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, vă transmitem alăturat, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupului parlamentar al Uniunii Salvați România și de deputați neafiliați, asupra Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PLx.440/2022).

Cu deosebită considerație,

SECRETAR GENERAL

SILVIA-CLAUDIA MIHALCEA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
GRUPUL PARLAMENTAR USR
INTRARE/IEȘIRE Nr. 38-16/754
Ziua 20 Luna 10 Anul 2022

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
Nr. 219010
22 Luna 10 Anul 2022

Parlamentul României
Camera Deputaților
Grupul parlamentar USR

Către: SECRETARIATUL GENERAL AL CAMEREI DEPUTAȚILOR
Doamnei Silvia-Claudia MIHALCEA

Doamnă Secretar General,

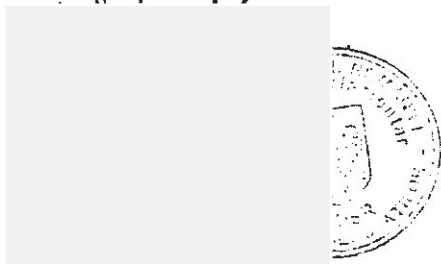
În temeiul art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată, art. 136 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, precum și art. 15 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, vă depunem alăturat obiecția de neconstituționalitate a *Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 440/2022)*, solicitându-vă să o înaintați Curții Constituționale a României, în ziua depunerii.

Cu stimă,

În numele semnatarilor,

Lider Grup USR

Liviu-Ionuț MOȘTEANU

București, 20 octombrie 2022

Către: **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

Domnului Marian ENACHE,

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată, art. 136 alin. (3) din Regulamentul Camerei Deputaților, precum și ale art. 15 alin. (1) și (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, deputații menționați în anexele atașate, formulăm prezenta

OBIECȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

cu privire la **Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022)**,

pe care o considerăm **neconformă cu o serie de articole din Constituția României**, solicitând respectuos instanței de contencios constituțional **constatarea neconstituționalității** acesteia pentru motivele expuse în continuare.

CUPRINS

- I. SITUAȚIA DE FAPT;**
- II. TEMEIUL CONSTITUȚIONAL;**
- III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE;**
- IV. CONCLUZII.**

I. SITUAȚIA DE FAPT

Legea care face obiectul prezentei obiecții a fost inițiată în anul 2022, sub denumirea „**Proiect de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor**” de către Guvernul României.

Prin conținutul său normativ, legea votată face parte din categoria **legilor organice**, prima Cameră sesizată fiind Camera Deputaților, în conformitate cu dispozițiile art. 75 alin. (1) din Constituția României, republicată.

Proiectul de lege a fost dezbătut în **procedură de urgență**.

Conform expunerii de motive, legea are ca obiect reglementarea la nivel primar a tuturor aspectelor care privesc cariera magistraților în acord cu deciziile Curții Constituționale în materie: admiterea în magistratură, stagiul și examenul de capacitate, numirea magistraților, promovarea acestora, efectivă sau pe loc, evaluarea și formarea profesională, numirea în funcții de conducere, revocarea din aceste funcții, delegarea, detașarea, transferul, numirea judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător. De asemenea, proiectul conține prevederi și în ceea ce privește funcționarea celorlalte parchete.

De asemenea, în expunerea de motive se menționează că intrarea în vigoare a legilor justiției din care face parte și actul normativ în cauză, constituie jalon în Planul Național de Redresare și Reziliență.

Proiectul de lege votat, PI-x nr. 440/2022, încalcă flagrant **art. 1 alin. (3)-(5), art. 18, art. 20, art. 21, art. 124, art. 148 din Constituția României**.

II. TEMEIUL CONSTITUȚIONAL

Constituția României

Articolul 1 Statul român

(3) România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme, în spiritul tradițiilor democratice ale poporului român și idealurilor Revoluției din decembrie 1989, și sunt garantate.

(4) Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

(5) În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie.

Articolul 18 Cetățenii străini și apatrizii

(1) *Cetățenii străini și apatrizii care locuiesc în România se bucură de protecția generală a persoanelor și a averilor, garantată de Constituție și de alte legi.*

(2) *Dreptul de azil se acordă și se retrage în condițiile legii, cu respectarea tratatelor și a convențiilor internaționale la care România este parte.*

Articolul 20 Tratatelor internaționale privind drepturile omului

(1) *Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.*

(2) *Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.*

Articolul 21 Accesul liber la justiție

(1) *Orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime.*

(2) *Nici o lege nu poate îngreuna exercitarea acestui drept.*

(3) *Părțile au dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil.*

(4) *Jurisdicțiile speciale administrative sunt facultative și gratuite.*

Articolul 69 Mandatul reprezentativ

(1) *În exercitarea mandatului, deputații și senatorii sunt în serviciul poporului.*

(2) *Orice mandat imperativ este nul.*

Articolul 75 Sesizarea Camerelor

(1) *Se supun spre dezbateră și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3),*

articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului.

(2) Prima Cameră sesizată se pronunță în termen de 45 de zile. Pentru coduri și alte legi de complexitate deosebită termenul este de 60 de zile. În cazul depășirii acestor termene se consideră că proiectele de legi sau propunerile legislative au fost adoptate.

(3) După adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv.

(4) În cazul în care prima Cameră sesizată adoptă o prevedere care, potrivit alineatului (1), intră în competența sa decizională, prevederea este definitiv adoptată dacă și cea de-a doua Cameră este de acord. În caz contrar, numai pentru prevederea respectivă, legea se întoarce la prima Cameră sesizată, care va decide definitiv în procedură de urgență.

(5) Dispozițiile alineatului (4) referitoare la întoarcerea legii se aplică în mod corespunzător și în cazul în care Camera decizională adoptă o prevedere pentru care competența decizională aparține primei Camere.

Articolul 76 Adoptarea legilor și a hotărârilor

(1) Legile organice și hotărârile privind regulamentele Camerelor se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei Camere.

(2) Legile ordinare și hotărârile se adoptă cu votul majorității membrilor prezenți din fiecare Cameră.

(3) La cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere.

Articolul 124 Înfăptuirea justiției

(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii.

(2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți.

(3) Judecătorii sunt independenți și se supun numai legii.

Articolul 148 Integrarea în Uniunea Europeană

(1) Aderarea României la tratatele constitutive ale Uniunii Europene, în scopul transferării unor atribuții către instituțiile comunitare, precum și al exercitării în comun cu celelalte state membre a competențelor prevăzute în aceste tratate, se face prin lege

adoptată în ședința comună a Camerei Deputaților și Senatului, cu o majoritate de două treimi din numărul deputaților și senatorilor.

(2) Ca urmare a aderării, prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu, au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

(3) Prevederile alineatelor (1) și (2) se aplică, în mod corespunzător, și pentru aderarea la actele de revizuire a tratatelor constitutive ale Uniunii Europene.

(4) Parlamentul, Președintele României, Guvernul și autoritatea judecătorească garantează aducerea la îndeplinire a obligațiilor rezultate din actul aderării și din prevederile alineatului (2).

(5) Guvernul transmite celor două Camere ale Parlamentului proiectele actelor cu caracter obligatoriu înainte ca acestea să fie supuse aprobării instituțiilor Uniunii Europene.

III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

III.1. Legea a fost adoptată cu încălcarea dispozițiilor art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului, fapt care aduce atingere prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 69 alin. (1), art. 74 alin. (5), art. 75 alin. (1) și (3) și art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată.

Conform art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților, „(2) **Raportul va fi imprimat și difuzat deputaților cu cel puțin 3 zile înainte de data stabilită pentru dezbaterea proiectului de lege sau a propunerii legislative în plenul Camerei Deputaților, în cazul proiectelor de legi și al propunerilor legislative pentru care Camera Deputaților este prima Cameră sesizată, și cu cel puțin 5 zile, în cazul celor pentru care Camera Deputaților este Cameră decizională.**”

Conform art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului, „(2) **Raportul se transmite Biroului permanent, care dispune și asigură, prin secretarul general al Senatului, difuzarea acestuia senatorilor, Guvernului și inițiatorului, cu cel puțin 3 zile lucrătoare înainte de data dezbaterii în plen.**”

Statul de drept se întemeiază pe domnia legii. Din această perspectivă respectarea normelor legale reprezintă o obligație care incumbă tuturor cetățenilor români, cât și tuturor autorităților publice. **Activitatea autorității legiuitoare este de asemenea subsumată obligației expuse mai sus, fiind reglementată prin regulamentele proprii de organizare și funcționare.** Respectarea dispozițiilor regulamentare este fundamentală pentru buna desfășurare a activității de legiferare în România. Orice lege trebuie adoptată în condiții de deplină transparență, prin voința politică exprimată conform propriei

conștiințe a fiecărui membru al corpului legiuitor, după studiul aprofundat al normelor supuse dezbaterii parlamentare.

Pentru formarea voinței politice a fiecărui membru al Parlamentului, regulamentele parlamentare și în speță Regulamentul Camerei Deputaților și Regulamentul Senatului prevăd un termen de 3 zile de la data la care comisia de specialitate avizează prin raport legea până la dezbaterea acesteia în ședința Camerei Deputaților sau a Senatului, conform **art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului.**

Aceste dispoziții imperative au fost încălcate cu privire la legea supusă obiecției de constituționalitate. Astfel, la data de 03.10.2022, proiectul de lege criticat prin prezenta sesizare a primit raport favorabil de la Comisia Specială comună a Camerei Deputaților și Senatului pentru examinarea inițiativelor legislative din domeniul justiției. **După doar 24 ore** de la difuzarea raportului, la data de 04.10.2022, proiectul de lege a fost adoptat de **Camera Deputaților**, în calitate de primă cameră sesizată.

În cameră decizională, **la Senat**, legea fost avizată de comisia specială raportoare în data de **17 octombrie 2022 și, în aceeași zi, a fost dezbătută și aprobată în ședința de plen a Senatului.** Mai mult de atât, la Senat **nu au fost deloc dezbătute amendamentele** respinse, lucru care, oricum, era obiectiv imposibil având în vedere termenul scurt, raportul fiind elaborat cu câteva ore înainte de ședința de plen.

Adoptarea celor trei noi legi ale justiției - Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, Legea privind organizarea judiciară și Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii a fost asumată de Guvernul României în primul rând pentru a corecta acele modificări nocive realizate în anul 2018, pentru a pune în acord legile și cu practica recentă a CCR și pentru a aduce îmbunătățiri legislației care să permită îndeplinirea tuturor obiectivelor de referință stabilite în cadrul MCV.

Deși perioada de consultare publică a fost îndelungată, trebuie remarcat că **proiectele au suferit multiple modificări și că procedura parlamentară a fost una exagerat de rapidă**, care nu a permis o dezbateră așezată, atentă și serioasă. Această dezbateră trebuia să aibă loc în condiții optime nu doar în comisia specială, ci și în plenul Camerei deputaților și Senatului. Or, așa cum am spus, **deputații nu au avut decât cu 24 de ore înainte de ședința de plen cele 1.327 de pagini de amendamente**, iar **senatorii au avut doar cu 2-3 ore înainte de ședința de plen cele 1.353 de pagini de amendamente** pentru care nici nu s-a mai dat posibilitatea susținerii și dezbaterii.

Graba aceasta extraordinară a fost justificată de necesitatea ridicării MCV într-un calendar foarte strict, însă față de această justificare invocăm trei contraargumente: primul este acela că, din partea Comisiei Europene, prin persoana comisarului european pentru justiție a venit solicitarea publică de a se aștepta emiterea avizului Comisiei de la Veneția înainte de votul final cu privire la aceste trei legi; al doilea este acela că una dintre preocupările formulate în cadrul obiectivului nr. 1 de referință din cadrul MCV (independența sistemului judiciar și reforma sistemului judiciar) este legată de procedura legislativă în domeniul MCV care trebuie să fie transparentă, predictibilă, fără a se abuza de procedurile de urgență; în al treilea rând trebuie spus că, graba cu care s-a forțat parcurgerea procedurilor parlamentare a afectat grav calitatea dezbaterilor parlamentare (la Camera Deputaților), sau a determinat chiar **lipsa totală a dezbaterii amendamentelor** (la Senat). Având în vedere aceste argumente putem trage concluzia că graba cu care s-a urgentat procedura parlamentară a fost una nejustificată. A avea o perioadă de doi ani de consultare publică pentru ca apoi să concentrezi procedura parlamentară într-un interval de timp extrem de scurt este o dovadă clară a unei defectuoase gestionări a procedurii, nicidecum a vreunui motiv obiectiv de urgență.

Faptul că dezbaterile în ședința Senatului a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022) a avut loc în aceeași zi în care a fost adoptat raportul de către comisia specială constituie o încălcare a Constituției deoarece **senatorii care nu au fost membrii ai comisiei nu au avut posibilitatea obiectivă de a-și forma opinia asupra propunerii legislative** adoptată cu amendamente de comisia specială, aflându-se în situația de **a-și exercita dreptul de vot fără a putea cunoaște conținutul proiectului de lege**. Astfel, având în vedere că a existat o imposibilitate obiectivă de a analiza raportul în timpul dintre publicarea lui și votul final, în cadrul votului, senatorii și-au exercitat dreptul de vot bazându-se exclusiv pe recomandarea grupului parlamentar. **Este de precizat inclusiv faptul că, raportul comisiei doar pe această lege se întinde pe 163 pagini, în total, pachetul de trei legi care au fost votate în aceeași ședință a Senatului depășind 1.300 de pagini.**

Menționăm că termenul de 3 zile prevăzut de art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului este **imperativ**, indiferent dacă este aplicată procedura ordinară de dezbateri sau procedura de urgență.

Se încalcă astfel și dispozițiile constituționale care prevăd dezbaterile parlamentare, reale, pentru adoptarea legilor.

Art. 74 alin. (5) din Constituție dispune că „*propunerile legislative se supun dezbaterii mai întâi Camerei competente să le adopte, ca primă Cameră sesizată*”. Art. 75

alin. (1) din Constituție prevede că „se supun spre dezbateri și adoptare Camerei Deputaților, ca primă Cameră sesizată, proiectele de legi și propunerile legislative pentru ratificarea tratatelor sau a altor acorduri internaționale și a măsurilor legislative ce rezultă din aplicarea acestor tratate sau acorduri, precum și proiectele legilor organice prevăzute la articolul 31 alineatul (5), articolul 40 alineatul (3), articolul 55 alineatul (2), articolul 58 alineatul (3), articolul 73 alineatul (3) literele e), k), l), n), o), articolul 79 alineatul (2), articolul 102 alineatul (3), articolul 105 alineatul (2), articolul 117 alineatul (3), articolul 118 alineatele (2) și (3), articolul 120 alineatul (2), articolul 126 alineatele (4) și (5) și articolul 142 alineatul (5). Celelalte proiecte de legi sau propuneri legislative se supun dezbaterii și adoptării, ca primă Cameră sesizată, Senatului. Iar art. 75 alin. (3) din Constituție precizează că „după adoptare sau respingere de către prima Cameră sesizată, proiectul sau propunerea legislativă se trimite celeilalte Camere care va decide definitiv”.

De aici rezultă că propunerile legislative trebuie dezbătute în mod real, nu doar la prima cameră sesizată, ci și în camera decizională, ceea ce nu s-a întâmplat în cazul nostru.

Apreciem că încălcarea art. 70 alin. (2) din Regulamentul Camerei Deputaților și art. 89 alin. (2) din Regulamentul Senatului atrage implicit și încălcarea **dispozițiilor art. 1 alin. (3) și (5) coroborat cu art. 69 alin. (1) din Constituția României** deoarece **procedura aceasta forțată a împiedicat exercitarea corespunzătoare a mandatului reprezentativ de către parlamentarii care au participat la vot, fără dezbateri și fără a putea lua cunoștință, în timp util, de conținutul raportului.**

Sunt încălcate și dispozițiile **art. 76 alin. (3) din Constituție, conformă căroră, „la cererea Guvernului sau din proprie inițiativă, Parlamentul poate adopta proiecte de legi sau propuneri legislative cu procedură de urgență, stabilită potrivit regulamentului fiecărei Camere”.** Rezultă cu claritate **obligativitatea respectării regulamentelor celor două camere ale Parlamentului.**

În jurisprudența sa (Decizia nr. 261 din 05.05.2022, par. 73), Curtea Constituțională a statuat că „**principiul legalității, prevăzut de dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Regulile referitoare la fondul reglementărilor, procedurile de urmat, inclusiv solicitarea de avize de la instituțiile prevăzute de lege nu sunt însă scopuri în sine, ci mijloace, instrumente pentru asigurarea dezideratului calității legii, o lege care să slujească cetățenilor, iar nu să creeze insecuritate juridică**”.

În același sens Curtea Constituțională s-a mai pronunțat, de exemplu, prin Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, precitată, când a reținut că „în ansamblul normelor constituționale, dispozițiile care cuprind reguli cu caracter procedural incidente în materia legiferării se corelează și sunt subsumate principiului legalității, consacrat de art. 1 alin. (5) din Constituție, la rândul său acest principiu stând la temelia statului de drept, consacrat expres prin dispozițiile art. 1 alin. (3) din Constituție. De altfel, și Comisia de la Veneția, în raportul intitulat “Rule of law checklist”, adoptat la cea de-a 106-a sesiune plenară (Veneția, 11-12 martie 2016), reține că procedura de adoptare a legilor reprezintă un criteriu în aprecierea legalității, care constituie prima dintre valorile de referință ale statului de drept (pct. IIA5). Sub acest aspect sunt relevante, între altele, potrivit aceluiași document, existența unor reguli constituționale clare în privința procedurii legislative, dezbaterile publice ale proiectelor de legi, justificarea lor adecvată, existența evaluărilor de impact de adoptarea legilor. Referitor la rolul acestor proceduri, Comisia reține că statul de drept este legat de democrație prin faptul că promovează responsabilitatea și accesul la drepturile care limitează puterile majorității” (paragraful 32).

În același sens s-a pronunțat și Curtea Constituțională prin Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 3 mai 2019, paragraful 85:

„Altfel spus, stabilirea unor reguli clare în privința procedurii legislative, inclusiv la nivelul Legii fundamentale, și respectarea regulilor astfel stabilite constituie o garanție împotriva abuzului de putere al majorității parlamentare, așadar, o garanție a democrației. În măsura în care normele privind procedura legislativă au consacrat constituțională, Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra modului în care legile adoptate de Parlament le respectă și să sancționeze în mod corespunzător încălcarea lor” (Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, paragraful 33). „Prin urmare, respectarea art. 75 și a art. 76 alin. (3) din Constituție reprezintă fundamentul dezbaterilor democratice din Parlament și, care, prin substratul lor de valoare, presupun un schimb de idei între cei ce exercită suveranitatea națională. Evitarea sau limitarea dezbaterilor parlamentare prin scurtarea nejustificată a termenelor, fără a respecta prevederile constituționale exprese în acest sens, denotă o atingere adusă însăși unei valori fundamentale a statului, și anume caracterului său democratic. Din punct de vedere axiologic, dezbaterile parlamentare în forma lor comună/generală sunt în mod intrinsec legate de democrație, astfel că orice abatere de la aceasta trebuie să fie realizată numai în condițiile și limitele stabilite prin Constituție. Nesocotirea acestei valori supreme plasează destinatarul normei juridice într-o situație de perpetuă insecuritate juridică. Așadar, deși la o primă vedere pare că Parlamentul a încălcat doar un aspect procedural, poate formal, în realitate, consecințele

pe care această neregularitate le implică sunt grave, afectând ideile de democrație și de securitate juridică în substanța lor.” (Decizia CCR nr. 261 din 05.05.2022, par. 74-75),

Pe baza acestor argumente, considerăm că o lege adoptată în astfel de condiții, nu poate avea decât un caracter neconstituțional, atât prin încălcarea dispozițiilor constituționale ale art. 1 alin. (3) în componenta referitoare la democrație și ale art. 1 alin. (5) în componenta referitoare la securitatea juridică a persoanei, cât și ale art. 75 și art. 76 alin. (3) privind desfășurarea procedurii parlamentare de adoptare a legilor.

În concluzie, legea dedusă controlului de constituționalitate **contravine prevederilor art. 1 alin. (3) și (5), art. 69 alin. (1), art. 74 alin. (5) și art. 75 alin. (1) și (3) și art. 76 alin. (3) din Constituția României, republicată, referitoare la desfășurarea procedurii parlamentare de adoptare a legilor. Pentru acest motiv extrinsec de neconstituționalitate vă solicităm astfel să constatați că legea este neconstituțională în ansamblul său.**

III.2. Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PI-x nr. 440/2022) dedusă controlului de constituționalitate cuprinde prevederi neclare, imprecise și lipsite de predictibilitate, astfel încât propunerea votată încalcă principiul securității juridice și principiul calității legii, care decurg din principiul legalității statuat de art. 1 alin. (5) din Constituție:

Potrivit dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, *„În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie“*. Această obligație, care revine atât persoanelor fizice cât și persoanelor juridice, se aplică în egală măsură și Parlamentului, inclusiv în privința modului de exercitare a atribuției sale principale și esențiale, respectiv aceea de unică autoritate legiuitoare a țării, care constă în **elaborarea proiectelor de lege și adoptarea acestora ca legi ale statului român.**

Curtea Constituțională, a reținut, în jurisprudența sa constantă, că **respectarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative constituie un veritabil criteriu de constituționalitate prin raportare la aplicarea art. 1 alin. (5) din Constituție.**

Astfel, în Decizia nr. 681/2012, Curtea Constituțională a statuat că: *„Deși normele de tehnică legislativă nu au valoare constituțională, Curtea constată că prin reglementarea acestora legiuitorul a impus o serie de criterii obligatorii pentru adoptarea oricărui act normativ, a căror respectare este necesară pentru a asigura sistematizarea, unificarea, coordonarea legislației, precum și conținutul și forma*

juridică adecvate pentru fiecare act normativ. Astfel, respectarea acestor norme concură la asigurarea unei legislații care respectă principiul securității raporturilor juridice, având claritatea și previzibilitatea necesare”.

Totodată, trebuie avute în vedere și dispozițiile constituționale ale art. 142 alin. (1), potrivit cărora „Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției”, și pe cele ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora, „în România, respectarea [...] legilor este obligatorie”. Astfel, Curtea constată că reglementarea criticată prin nerespectarea normelor de tehnică legislativă determină apariția unor situații de incoerență și instabilitate, contrare principiului securității raporturilor juridice în componenta sa referitoare la claritatea și previzibilitatea legii.”

Cu toate că principiul calității legii nu este enunțat în mod expres prin Constituție, acesta a fost recunoscut și consacrat prin jurisprudența Curții Constituționale, care a stabilit că originea acestuia se regăsește în art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. La modul general, s-a considerat că legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, în sensul adaptării corespunzătoare a conduitei de către aceștia.

În același sens, prin Decizia nr. 473/2013, Curtea Constituțională a statuat, de principiu, că „orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de precis și clar pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze însă previzibilitatea legii.”

III.2.1. Articolul 59 și articolul 121 alin. (4) încalcă prevederile art. 1 alin. (1) și (5) din Constituția României;

Conform art. 59 din textul votat, „(3) Înregistrarea probelor orale prin mijloace tehnice audio sau audio-video este obligatorie.

(4) Candidații pot contesta notele acordate la probele orale, dispozițiile art. 15 alin. (2) și (4) aplicându-se în mod corespunzător. Contestațiile se soluționează de comisia de contestații în termenul stabilit de Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii prin calendarul de concurs. Soluționarea contestației la probele orale se

realizează pe baza înregistrării audio sau audiovideo. Rezultatele finale ale probelor orale se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și a Institutului Național al Magistraturii.”

Ambiguitatea redacțională a legii supuse controlului de constituționalitate este evidentă, de necontestat, ceea ce determină serioase îndoieli cu privire la efectele pe care legea le-ar putea produce (a se vedea, mutatis mutandis, Decizia nr. 619 din 11 octombrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 6 din 4 ianuarie 2017, paragraful 45).

În speță, nu este clară intenția legiuitorului, având în vedere că textul prevede că „Înregistrarea probelor orale prin mijloace tehnice audio SAU audio-video este obligatorie”. Astfel, s-ar înțelege că, probele orale pot fi înregistrate la alegere audio-video SAU doar video, ceea ce ar fi absurd. De asemenea, înregistrarea probelor orale prin mijloace audio (nu audio-video) reprezintă o vulnerabilitate care poate afecta credibilitatea concursului și, implicit, a sistemului de justiție.

Astfel, prin modul deficitar de redactare, legea contestată încalcă exigențele art. 1 alin. (5) din Constituție în componenta sa referitoare la calitatea legii, cu consecința neconstituționalității legii în ansamblul său.

Conform art. 121 din textul votat, „(4) Înregistrarea interviului prin mijloace tehnice audio-video este obligatorie.”

Se observă astfel necesitatea asigurării publicității interviului pentru ÎCCJ pentru asigurarea transparenței procedurii de promovare la instanța supremă. Înregistrarea interviului rămâne o formă fără fond dacă nu este asigurată punerea la dispoziția publicului în mod transparent a interviului.

III.2.2. Compunerea comisiilor de evaluare a procurorilor pentru promovarea efectivă este reglementată în mod neclar - articolul 132 alin. (7) este contrar prevederilor art. 1 alin. (3) și (5).

Conform art. 132 din textul votat, „(7) În cazul promovării efective a procurorilor, comisiile de evaluare sunt formate dintr-un președinte și 2 - 4 membri, comisii care se constituie la nivel național și sunt alcatuite din:”

Previzibilitatea unei norme presupune în mod obligatoriu ca destinatarul acesteia să aibă o reprezentare clară a aspectelor în funcție de care este obligat să își modeleze

conduita. În acest sens, sintagma „2 - 4 membri“ este neclară și lipsită de previzibilitate și poate influența componența comisiei de evaluare.

III.2.3. Articolul 170 alin. (9) și articolul 172 alin. (8) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția României;

Conform art. 170 alin. (9) din textul votat, „(9) Hotărârea Secției pentru judecători, respectiv a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii de revocare din funcția de conducere poate fi atacată cu contestație, fără parcurgerea procedurii prealabile, în termen de 15 zile de la comunicare, la secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Hotărârea pronunțată este definitivă. Contestația suspendă executarea până la soluționarea cauzei.“

Conform art. 172 alin. (8) din textul votat, „Decretul Președintelui României de revocare din funcția de conducere poate fi atacat cu contestație de procurorul revocat din funcție, în termen de 15 zile de la publicare, fără parcurgerea procedurii prealabile, la Secția de contencios administrativ și fiscal a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Contestația formulată împotriva decretului Președintelui României de revocare de funcție suspendă executarea acestuia până la soluționarea cauzei. În cadrul procesului, care se judecă de urgență și cu precădere, instanța va putea verifica legalitatea și temeinicia propunerii ministrului justiției de revocare din funcția de conducere. Hotărârea pronunțată este definitivă.“

Așadar, pentru revocarea din funcțiile de conducere de la instanțele și parchetele inferioare contestația în instanță suspendă executarea, spre deosebire de situația în cazul revocării procurorilor de rang înalt.

Pentru identitate de rațiune trebuia să fie identitate de soluție. În plus, pentru a pune în acord legislația cu Hotărârea CEDO în cauza Kovesi contra României și a oferi un remediu eficient împotriva posibilelor abuzuri legate de procedurile de revocare ar trebui păstrată instituția suspendării de drept a actului de revocare determinată de contestarea în instanță.

Dispoziția nu respectă astfel exigentele de tehnică legislativă, contravenind prevederilor art. 16 alin. (1) și (2) din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislative pentru elaborarea actelor normative, care stabilește următoarele:

„Art. 16 - (1) - În procesul de legiferare este interzisă instituirea aceluiași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai

multe acte normative. Pentru sublinierea unor conexiuni legislative se utilizează norma de trimitere.

(2) *În cazul existenței unor paralelisme acestea vor fi înlăturate fie prin abrogare, fie prin concentrarea materiei în reglementări unice.*"

Astfel, sunt încălcate prevederile art. 8 alin. (4) și art. 16 alin. (1) din Legea nr. 24/2000 referitoare la principiul securității raporturilor juridice, consacrat la art. 1 alin. (5) din Constituție.

III.2.4. Art. 289 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) din Constituția României;

Conform art. 289 alin. (2), *„până la expirarea termenului prevăzut la alin.(1), magistrații-asistenți ai Curții Constituționale se bucură de stabilitate, iar dispozițiile Titlului III din prezenta lege care reglementează drepturile, îndatoririle, incompatibilitățile și interdicțiile magistraților-asistenți ai Înaltei Curți de Casație și Justiție se aplică în mod corespunzător magistraților- asistenți ai Curții Constituționale.”*

Astfel, dispoziția tranzitorie de la art. 289 alin. (2) este neclară și neacoperitoare pentru situația în care, până la expirarea termenului de la alin. (1) nu se adoptă legea specială. Neconstituționalitatea derivă tocmai din faptul că se poate astfel genera un vid legislativ.

III.3. Contestarea interviului pentru admiterea la INM presupune un nou interviu - articolul 17 alin. (5) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 17 din textul votat, *„(5) Contestațiile se soluționează de comisia de reexaminare psihologică, formată din 3 psihologi desemnați în mod similar celui prevăzut la alin. (1), alții decât cei care au examinat candidații inițial. Reexaminarea psihologică se realizează prin reevaluarea testului scris, aplicarea unui nou test scris și susținerea unui nou interviu.”*

Astfel, aceasta înseamnă schimbarea parametrilor concursului și acordarea unei a doua șanse sau ignorarea unei prezentări bune la interviu, reprezentând practic o a doua șansă acordată candidaților care au contestat proba.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectat în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că ar trebui să se facă o reevaluare a interviului susținut, pe baza înregistrării audio-video.

III.4. Imposibilitatea accesului la justiție - articolul 22 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 22 din textul votat, „(1) Plenul Consiliului Superior al Magistraturii hotărăște cu privire la îndeplinirea condiției prevăzute la art. 21 alin. (1) și validează rezultatele concursului. Candidații care nu se bucură de o bună reputație sunt declarați respinși.

(2) Pentru locurile de auditor de justiție și posturile de personal de specialitate juridică ce au devenit vacante în urma aplicării alin. (1) pot opta, până la data validării concursului, candidații admiși în condițiile prevăzute la art. 13 alin. (4) și art. 16 alin. (6) și care au obținut calificativul „admis” la interviu, în ordinea descrescătoare a notelor obținute la prima etapă a concursului, stabilite conform art. 12 alin. (4). La note egale, dispozițiile art. 20 alin. (3) și (4) se aplică în mod corespunzător

(3) Dispozițiile art. 21 se aplică în mod corespunzător.

(4) Listele definitive ale candidaților declarați admiși se afișează la sediul Institutului Național al Magistraturii și se publică pe pagina de internet a Consiliului Superior al Magistraturii și a Institutului Național al Magistraturii.”

Se observă astfel că, nu este reglementată posibilitatea accesului la justiție în condiții eficiente pentru contestarea hotărârilor CSM referitoare la neîndeplinirea condiției bunei reputații. În timp ce, candidații care au contestat proba interviului obțin o a doua șansă și pot resușine proba, candidații care primesc un aviz negativ în urma verificării îndeplinirii condiției bunei reputații nu pot contesta respectivul aviz.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectat în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că nu se poate susține faptul că verificarea îndeplinirii condiției bunei reputații este infailibilă.

III.5. Formarea auditorilor de justiție în cadrul cabinetelor de avocatură - art. 26 alin. (1) și art. 33 alin. (1) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 26 alin. (1) din textul votat, „ (1) În perioada formării la Institutul Național al Magistraturii, auditorii de justiție efectuează stagii de practică la instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea, cabinete de avocatură, penitenciare și alte

instituții cu relevanță pentru formarea profesională a auditorilor de justiție; în perioada stagiilor de practică, auditorii de justiție asistă la activitățile specifice instituțiilor și profesiilor juridice, în condițiile stabilite de lege și de Regulamentul privind organizarea, desfășurarea și evaluarea stagiilor de practică.”

Conform art. 33 alin. (1) din textul votat, „(1) După al treilea an de formare la Institutul Național al Magistraturii, auditorii de justiție susțin un test psihologic și examenul de absolvire care constă în probe teoretice și practice, cu subiecte distincte pentru judecători și procurori, prin care se verifică însușirea cunoștințelor necesare exercitării funcției de judecător sau de procuror.”

Astfel, formarea auditorilor de justiție în cadrul cabinetelor de avocatură constituie un element de afectare a independenței justiției prin raporturile care se creează între maestru și auditor.

Spre deosebire de formarea auditorilor în cadrul unor instituții publice, formarea în cadrul unor entități private, chiar în cadrul unor profesii de utilitate publică constituie o vulnerabilitate pentru întregul sistem judiciar, având în vedere aspecte precum neuniformitatea pregătirii juridice.

III.6. Renunțarea la probele scrise și renunțarea la evaluări - art. 88 alin. (2), art. 89, art. 114 și art. 150 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5), art. 16 alin. (1) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 88 alin. (2) din textul votat, „(2) Judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție nu sunt supuși evaluării.”

*Astfel, renunțarea la evaluarea periodică a judecătorilor de la ÎCCJ reprezintă o renunțare la criteriile de meritocrație tocmai la instanța supremă, neconstituționalitatea prevederii **fiind evidentă, fiind afectată în substanță însăși independența judecătorilor și principiul egalității în drepturi.***

Conform art. 114 din textul votat, „Concursul de promovare în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție constă în:

- a) o probă având ca obiect evaluarea hotărârilor judecătorești redactate;*
- b) un interviu susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.”*

Astfel, faptul că nu există o probă scrisă cu caracter teoretic și practic pentru promovarea la ÎCCJ reprezintă o abdicare de la principiul potrivit căruia promovarea la instanțele superioare, mai ales la ÎCCJ, trebuie să se facă în baza unor criterii obiective, constând în verificarea cunoștințelor teoretice și practice.

O atare dispoziție nu este justificată, fiind discriminatorie. Este nejustificată atât timp cât și judecătorii de Înalta Curte prestează aceeași activitate ca și colegii de la celelalte instanțe. În condițiile în care evaluarea are ca obiectiv stabilirea nivelului de competență profesională al judecătorilor și vizează îmbunătățirea performanțelor profesionale, creșterea eficienței activității instanțelor și a încrederii publice în autoritatea judecătorească, menținerea și consolidarea calității sistemului judiciar, nu există o rațiune pentru care aceste obiective să nu se aplice și judecătorilor, respectiv activității acestora de la nivelul instanței supreme. Și aceștia au îndatorirea de a-și îmbunătăți performanțele profesionale, de a-și spori competențele profesionale, iar evaluarea este menită a-i încuraja în acest sens.

Înlăturarea evaluării riscă să conducă la o plafonare, neexistând stimulentele pentru a te perfecționa. Măsura este și discriminatorie pentru că nu există o situație diferită în cazul judecătorilor de la instanța supremă în raport cu ceilalți colegi. Vechimea în profesie nu poate fi asimilată cu înaltele competențe. Oricum, indiferent la ce nivel de jurisdicție se situează judecătorul, acesta are nevoie de perfectarea, actualizarea cunoștințelor și continuă pregătire profesională, iar evaluarea reprezintă un mod de stimulare în acest scop. De asemenea, nu există nicio rațiune pentru care președintele, vicepreședinții, președinții de secții de la ÎCCJ să nu fie evaluați atât din punct de vedere profesional, cât și managerial. În aceste poziții de top trebuie să ajungă cei mai buni profesioniști, iar activitatea de conducere este necesar a fi apreciată din punct de vedere al calității, aceasta cu atât mai mult cu cât persoanele care le ocupă doresc reînnoirea mandatului.

Conform art. 150 din textul votat, *„(1) Numirea în funcțiile de președinte la judecătorii, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, precum și numirea în funcțiile de procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel și prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal, tribunal specializat sau judecătorie se face numai prin concurs sau examen organizat, ori de câte ori este necesar, de Consiliul Superior al Magistraturii, cu sprijinul Institutului Național al Magistraturii.*

(2) Numirea în alte funcții de conducere decât cele prevăzute la alin. (1) din cadrul judecătoriilor, tribunalelor, tribunalelor specializate și curților de apel și al parchetelor de pe lângă acestea se face fără concurs sau examen, la propunerea președintelui instanței sau a conducătorului parchetului, potrivit procedurii prevăzute de prezenta lege.

(3) Numirea în funcții de conducere la judecătoria, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, precum și la parchetele de pe lângă acestea se face prin hotărâre a Secției pentru judecătoria, respectiv a Secției pentru procurori, pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reînvestirii, o singură dată, în condițiile prevăzute la alin. (1) și (2).

(4) Nu pot fi numiți în funcții de conducere judecătoria și procurorii care au făcut parte din serviciile de informații sau au colaborat cu acestea ori judecătoria și procurorii care au un interes personal ce influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate a atribuțiilor prevăzute de lege.

(5) Candidații la funcții de conducere sunt obligați să dea, pe proprie răspundere, o declarație din care să rezulte că nu au făcut parte din serviciile de informații și nici nu au colaborat cu acestea și o declarație din care să rezulte că nu au un interes personal ce influențează sau ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate și imparțialitate a atribuțiilor prevăzute de lege.

(6) Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității și Consiliul Suprem de Apărare a Țării verifică și comunică, în termen de cel mult 15 zile de la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii, dacă judecătorul sau procurorul a făcut parte din serviciile de informații sau a colaborat cu acestea.

(7) Regulamentul privind numirea în funcții de conducere a judecătorilor se aprobă prin hotărâre a Secției pentru judecătoria a Consiliului Superior al Magistraturii, iar Regulamentul privind numirea în funcții de conducere a procurorilor se aprobă prin hotărâre a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, care se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I."

Astfel, numirea în funcția de vicepreședinte de instanță sau procuror adjunct de parchet se va face pe criteriile subiective, renunțându-se la proba scrisă. Reiterăm faptul că lipsa existenței unei probe scrise, cu caracter teoretic și practic reprezintă o abdicare de la principiul potrivit căruia numirile în funcții importante pentru sistemul judiciar trebuie să facă în baza unor criterii obiective, constând în verificarea cunoștințelor teoretice și practice.

III.7. Art. 132 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 132 din textul votat, „(1) În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru judecătoria este alcătuită din judecătoria de la Înalta Curte de Casație și Justiție, judecătoria de la curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii.

(2) În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru procurori este alcătuită din procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la parchetele de pe lângă curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii.

(3) În cadrul comisiilor prevăzute la alin. (1) și (2), pot fi desemnate și cadre didactice universitare care au cel puțin gradul de conferențiar.

(4) Numărul membrilor comisiilor sau, după caz, al subcomisiilor se stabilește în funcție de numărul candidaților și de materiile pentru care aceștia au optat, dar acesta nu poate fi mai mic de 3 membri pentru fiecare subcomisie de concurs.

(5) În comisiile prevăzute la alin. (1) – (3) sunt numiți și membri supleanți care îi vor înlocui de drept, în ordinea stabilită de Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii pe acei membri ai comisiei care, din motive întemeiate, nu își pot exercita atribuțiile. Înlocuirea se efectuează de președintele comisiei respective de concurs.

(6) În cazul promovării efective a judecătorilor, comisiile de evaluare se constituie la nivelul fiecărei curți de apel și sunt alcătuite din președintele curții de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 judecători cu specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al curții de apel; pentru promovarea la tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul judecătorilor de la tribunalele din circumscripția curții de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs.

(6ind1) În cazul imposibilității îndeplinirii atribuțiilor de către președintele curții de apel, comisia de evaluare este condusă de vicepreședintele curții de apel sau, după caz, de unul dintre vicepreședinți, desemnat de Secția pentru judecători. În cazul imposibilității constituirii comisiei de evaluare cu numărul de membri prevăzut la alin. (6), la propunerea colegiului de conducere al curții de apel, Secția pentru judecători poate stabili un număr mai mic de membri în cazul respectiv.

(7) comisiile de evaluare se constituie la nivel național, și sunt alcătuite din: (7) În cazul promovării efective a procurorilor, comisiile de evaluare sunt formate dintr-un președinte și 2- 4 membri, comisii care se constituie la nivel național și sunt alcătuite din:

a) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;

b) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel;

c) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă tribunal sau formatori la Institutul Național al

Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă tribunale.

(8) Desemnarea membrilor comisiilor se face numai pe baza consimțământului acestora, exprimat anterior.

(9) Nu pot face parte din comisia de elaborare a subiectelor, comisia de soluționare a contestațiilor și comisia de evaluare membrii Consiliului Superior al Magistraturii sau persoane din conducerea Consiliului Superior al Magistraturii ori a Institutului Național al Magistraturii."

Astfel, faptul că promovarea efectivă la instanțele superioare, până la ÎCCJ se face pe criterii subiective, fiind eliminat criteriul obiectiv al probei scrise de verificare a cunoștințelor, scade calitatea profesională a judecătorilor de la instanțele superioare, afectează calitatea actului de justiție, scade prestigiul justiției și descurajează candidații.

Acest aspect trebuie coroborat cu faptul că are loc blocarea promovărilor pe loc o perioadă lungă de timp sub pretextul dorinței de stimulare a magistraților de a se înscrie la interviurile pentru promovări efective.

Totuși, reiterăm faptul că nu poate constitui o metodă legitimă de stimulare a ocupării funcțiilor de la instanțele superioare renunțarea la probele scrise de verificare a cunoștințelor.

Coexistența celor 2 forme de promovare: una pe loc, pe baza de probă scrisă, și alta efectivă, pe baza de interviu este nejustificată, mai ales că, o perioadă lungă de timp promovarea pe loc este suspendată.

III.8. Art. 143 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 143 din textul votat, „(2) În cazul candidaților pentru funcțiile de vicepreședinte și președinte de secție, Secția pentru judecători a Înaltei Curți de Casație și Justiție solicită președintelui Înaltei Curte de Casație și Justiție avizul cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidat cu planul său managerial.”

Astfel, necesitatea avizului președintelui ÎCCJ pentru candidaturile pentru funcțiile de vicepreședinte și președinte de secție constituie o barieră nejustificată în calea unor candidaturi.

Conformitatea cu planul managerial al președintelui o poate evalua secția pentru judecători a CSM, cea care a evaluat acest plan, deci, nu trebuie să facă această verificare chiar președintele instanței.

III.9. Contestarea testării psihologice presupune un nou interviu - articolul 160 alin. (6) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României;

Conform art. 160 din textul votat, „(6) *Contestațiile sunt soluționate, în termen de trei zile de la expirarea termenului de depunere, de o comisie formată din trei psihologi desemnați în mod similar celui prevăzut la alin. (1), alții decât cei care au examinat candidații inițial, pe baza reevaluării testului scris aplicat și a susținerii unui nou interviu. Calificativul acordat în urma soluționării contestațiilor este definitiv.*”

Astfel, are loc schimbarea parametrilor concursului și acordarea unei a doua șanse sau ignorarea unei prezentări bune la testarea psihologică, reprezentând practic o a doua testare acordată candidaților care au contestat-o pe prima.

Neconstituționalitatea prevederii este astfel **evidentă, fiind afectată în substanță însuși principiul egalității în drepturi**, având în vedere că ar trebui să se facă o reevaluare a testării susținute.

Astfel, proba constând în testarea psihologică prin susținerea unui interviu pentru funcțiile de conducere prevăzute de art. 150 poate fi contestată printr-o modalitate care presupune susținerea unui nou interviu.

Aceasta nu este o contestație propriu-zisă ci, mai degrabă, o nouă testare prin susținerea unui nou interviu. În mod normal ar fi trebuit ca această contestație să se bazeze pe reevaluarea interviului inițial, efectuată de comisia de contestații pe baza înregistrării interviului inițial.

III.10. Promovarea la Înalta Curte de Casație și Justiție și numirea în funcții de conducere la aceeași instanță sunt controlate în totalitate de Secția pentru judecători a CSM - art. 115 este contrar art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) și (5) cu referire la art. 148 și art. 20 alin. (2) din Constituție, precum și art. 16 alin. (1) din Constituția României;

Conform art. 115 din textul votat, „(1) *Fiecare comisie de concurs, respectiv subcomisie, dacă aceasta s-a constituit, are următoarea componență:*

a) 2 judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, numiți de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, la recomandarea președinților de secții;

b) un profesor universitar de la o facultate de drept care are un contract de muncă pe perioadă nedeterminată cu o universitate de cercetare avansată și educație, astfel cum este clasificată pe baza evaluării prevăzute de Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare, propus de facultatea de drept, numit de Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii."

Este de necontestat faptul că, concursul de promovare la ÎCCJ **nu are caracter meritocratic și rămâne sub controlul total al Secției pentru judecători a CSM.**

Conform textului votat, acesta constă într-o probă având ca obiect evaluarea hotărârilor judecătorești redactate de candidați (de o subcomisie formată din doi judecători ÎCCJ, numiți de președintele ÎCCJ și un profesor universitar, numit de Secția pentru judecători) și un interviu susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

Astfel, Comisia de concurs pentru promovarea la ÎCCJ este „dominată” de persoanele numite de președintele ÎCCJ (2 din 3 membri).

Este ocolit cu totul Institutul Național al Magistraturii și crește rolul președintelui ÎCCJ, atât prin prezența la interviu în componența Secției pentru judecători, cât și prin desemnarea directă a majorității membrilor subcomisiei de evaluare a hotărârilor judecătorești redactate.

Practic, acest concurs se reduce la o numire făcută de majoritatea membrilor Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii (președintele ÎCCJ, 4 judecători și ministrul justiției), care controlează întreaga procedură.

De asemenea, interviul susținut în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nu poate fi contestat în instanță.

Prin menținerea probei interviului și renunțarea la proba scrisă de verificare a cunoștințelor juridice se relativizează standardele profesionale, cu efect asupra calității activității judecătorilor instanței supreme, și este sporită doza de subiectivism. Pe de altă parte, obiectul interviului este identic cu cel al verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară în procedura prevăzută de Regulamentul privind promovarea în funcțiile de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu alte cuvinte, toate datele care formează obiect al interviului se regăsesc deja în Raportul întocmit de inspectorii judiciari cu ocazia verificărilor ce au tocmai acest obiect: *„integritatea candidaților și modul în care candidații se raportează la valori precum independența justiției și imparțialitatea judecătorilor, motivația și competențele „umane și sociale ale acestora”.*

Inechitatea în reglementarea procedurilor de promovare la instanțele superioare este cu atât mai evidentă cu cât gradul de exigență profesională trebuie să fie direct proporțional cu ierarhia instanțelor de judecată în sistemul judiciar român, fiind necesar ca la instanța supremă să își desfășoare activitatea judecători care au dovedit că dețin cunoștințe teoretice și practice temeinice în specializarea pentru care candidează.

Tratamentul diferențiat aplicat de legiuitor, este nejustificat obiectiv și rațional rațional și **neconstituțional** – în condițiile în care obținerea gradului de tribunal și de curte de apel se face în urma unui examen teoretic foarte riguros, organizat de INM, **fiind unul contrar art. 16 alin. (1) din Constituție.**

Prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.

Prin aceste dispoziții se nesocotesc și actele internaționale care consacră principiile fundamentale privind independența judecătorilor – importanța selecției, pregătirii și a conduitei profesionale a acestora, respectiv a standardelor obiective ce se impun a fi respectate atât la intrarea în profesia de magistrat, cât și la instituirea modalităților de promovare.

Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a recomandat constant guvernelor statelor membre să adopte sau să consolideze toate măsurile necesare pentru promovarea rolului judecătorilor, în mod individual, dar și al magistraturii, în ansamblu, în vederea promovării independenței acestora, aplicând, în special, următoarele principii: *„(...) orice decizie referitoare la cariera profesională a judecătorilor trebuie să se bazeze pe criterii obiective, selecția și promovarea judecătorilor trebuie să se facă după meritele și în funcție de pregătirea profesională, integritatea, competența și eficiența acestora”* (a se vedea Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei, Recomandarea nr. 94/12 din 13 octombrie 1994, cu privire la independența, eficiența și rolul judecătorilor)

Despre evaluarea hotărârilor, reglementată ca probă eliminatorie pentru a accede la proba interviului, Comisia de la Veneția a exprimat rezerve serioase: *„Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare (așadar nu pot servi drept criteriu principal de promovare, ci doar ca o bază, spre exemplu accederea la nivelul examenului scris după obținerea calificativelor bine sau foarte bine în urma evaluării hotărârilor este suficientă). Este important ca evaluarea să fie în primul rând calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare.”* (CDL-AD (2011)012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

În schimb, modalitatea de realizare a examenului de promovare în legislația anterioară anului 2018 a respectat recomandările Comisiei Europene formulate de-a lungul timpului în cadrul rapoartelor MCV, ca materializare a obligației pe care România și-a asumat-o la momentul aderării de a crea un corp al magistraților recrutat exclusiv pe criterii de performanță.

Astfel, în Raportul din 22.07.2009 privind progresele realizate de România în cadrul Mecanismului de cooperare și verificare, se consemna că *„Au avut loc proceduri de numire și s-au organizat noi concursuri în conformitate cu obiectivele stabilite de asigurare a obiectivității și a înaltei calificări a personalului”*.

Același tip de raport concluziona, în anul 2011, în cadrul recomandării privind răspunderea sistemului judiciar, ca fiind necesară *„dovedirea unui istoric de decizii de management în sistemul judiciar adoptate în mod transparent și obiectiv, de exemplu prin numiri, decizii disciplinare, evaluări și prin sistemul de promovare la Înalta Curte de Casație și Justiție”*.

În implementarea acestor recomandări, Legea nr. 300/2011, care a modificat Legea nr. 303/2004 și a fost promovată chiar de actualul ministru al justiției, consemna în expunerea de motive că *„atât interviul, ca procedeu de promovare la instanța supremă, cât și lipsa unei proceduri propriu-zise de verificare a competenței profesionale a candidaților, nu asigură cerințele necesare de transparență și obiectivitate pentru promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție. Aceste aspecte au făcut obiectul criticilor constante ale magistraților și ale unor asociații profesionale ale*

acestora, care au solicitat amendarea legii în vederea garantării promovării în funcția de judecător la instanța supremă pe criterii de competență și în mod transparent, iar necesitatea remedierii acestor deficiențe a fost subliniată și de către Comisia Europeană”.

Drept urmare, respectiva lege a introdus concursul ca mod de promovare la instanța supremă, alcătuit din probele componente ale evaluării hotărârilor judecătorești redactate, a unui interviu susținut în fața Plenului CSM, nu doar a Secției pentru judecători, și a unei probe scrise, cu caracter teoretic și practic.

Această modificare legislativă a fost apreciată în rapoartele MCV.

Astfel, „Numirile efectuate în luna august în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au fost criticate pentru lipsa de transparență și obiectivitate. Cu toate acestea, România a adoptat o nouă lege în luna decembrie, care a fost reintrodusă de guvern pentru a reforma practica numirilor în cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție. Legea introduce îmbunătățiri substanțiale cu privire la procedurile de numire și poate avea o contribuție importantă la reformarea Înaltei Curți. Impactul acestei legi va depinde de voința instituțiilor competente de a asigura punerea sa în aplicare. Adoptarea legii ar trebui urmată de o ocupare rapidă a posturilor vacante, în special din secția penală, printr-un proces de recrutare transparent și bazat pe merite.”

Raportul Comisiei Europene în cadrul MCV din 18 iulie 2012 arăta următoarele:

„În paralel, Parlamentul a adoptat, de asemenea, o serie de măsuri legislative importante. Legea micii reforme în justiție, care a intrat în vigoare în 2010, a adus îmbunătățiri concrete pentru consecvența și eficacitatea actului de justiție. De asemenea, a fost modificată legislația pentru a consolida răspunderea magistraților și pentru a reforma procedura de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție. Astfel de măsuri oferă ocazia de a răspunde preocupărilor opiniei publice cu privire la obiectivitatea numirilor în funcție și la procesul disciplinar în sistemul judiciar: va fi nevoie de o serie de exemple pozitive pentru a face uitată moștenirea negativă a trecutului. La sfârșitul anului 2011, România a îmbunătățit, de asemenea, procedurile de numire în funcție la Înalta Curte de Casație și Justiție prin adoptarea unor proceduri mai transparente și obiective care permit o evaluare independentă, mai cuprinzătoare și mai obiectivă, a meritelor candidaților. Acest lucru reprezintă un important pas în consolidarea răspunderii Înaltei Curți de Casație și Justiție.”

Atât timp cât România face încă obiectul monitorizării asigurării unei justiții independente, prin intermediul Mecanismului de cooperare și verificare, apreciem că

validitatea criteriilor ce au determinat modificarea Legii nr. 303/2004 în anul 2011, potrivit recomandărilor Comisiei Europene și solicitărilor magistraților, își păstrează pe deplin valabilitatea.

După modificările legislative nocive din 2018, prin Raportul ad-hoc privind România (Regula 34) adoptat de Grupul de state împotriva corupției (GRECO), la cea de-a 79-a Reuniune Plenară (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au reținut următoarele:

„31. Modificările propuse conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și de luare a deciziilor privind promovările, care prevede o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a muncii și comportamentului din ultima perioadă. Amendamentele prevăd, de asemenea, în sarcina CSM să elaboreze și să adopte norme privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care trebuie evaluate. GET a auzit temeri cu privire la faptul că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile privind cariera, care ar putea avea impact asupra neutralității și integrității sistemului judiciar și că ar fi, astfel, esențial ca CSM să elaboreze norme adecvate pentru a preveni astfel de riscuri, inclusiv criterii clare și obiective pentru a ghida viitoarele decizii ale comisiei de selecție. 32. Din cauza riscurilor și incertitudinilor menționate mai sus, GRECO recomandă (i) să se analizeze corespunzător impactul modificărilor asupra viitoarei structuri de personal a instanțelor și parchetelor pentru a fi adoptate măsurile tranzitorii necesare și (ii) regulamentul de aplicare ce urmează a fi adoptat de CSM cu privire la promovarea judecătorilor și procurorilor să reglementeze criterii adecvate, obiective și clare, care să aibă în vedere calificările și meritele reale ale acestora.”

De asemenea, se prevede că orice persoană poate trimite în scris sesizări sau observații în legătură cu actele publicate pentru a fi avute în vedere la evaluare, deși Comisia de la Veneția a dezavuat în avizele sale o astfel de procedură: *„Supunerea activității de judecător a unui candidat la evaluarea publicului larg, inclusiv a celor care au primit hotărâri nefavorabile, constituie o amenințare la adresa independenței judecătorului și un risc real de politizare.”* - CDL-AD(2010)026, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției de cooperare din cadrul Direcției generale privind drepturile omului și afacerile juridice a Consiliului European privind legea sistemului judiciar și statutul judecătorilor din Ucraina, §§60.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), *„50 Dacă acest sistem de numire și de promovare este esențial, el nu este totuși suficient. Trebuie să se asigure de asemenea o transparență totală în privința condițiilor de*

selecție a candidaților, pentru ca ansamblul de judecători și, dincolo de ei, societatea însăși, să poată verifica dacă această selecție este în exclusivitate bazată pe meritele candidaților, apreciați după calificările lor, după competență, integritate, spirit de independență, imparțialitate și eficiență. În acest scop, este indispensabil ca, în conformitate cu practica instaurată în unele state, criteriile publice de numire și de promovare să fie difuzate de fiecare Consiliu al Justiției. Consiliul Justiției trebuie de asemenea să permită, prin rolul său privind în special gestionarea instanțelor și pregătirea, ca procedurile de numire și de promovare bazate pe merit să fie deschise unui grup de candidați pe cât se poate de divers și reprezentativ pentru societate.”

În concluzie, modalitatea de promovare la ÎCCJ constituie un regres în materia independenței sistemului judiciar, o încălcare a recomandărilor entităților internaționale și nu în ultimul rând o încercare de a menține controlul unei părți din CSM asupra recrutării la nivelul instanței supreme.

În scopul îmbunătățirii procedurilor pentru numirea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, ținând seama și de recomandările Comisiei Europene formulate de-a lungul timpului în cadrul rapoartelor MCV, trebuiau reglementate următoarele aspecte:

- reintroducerea probei de verificare a cunoștințelor de specialitate;
- selecția comisiilor de concurs trebuie să fie realizată exclusiv prin tragere la sorți, la nivelul Institutului Național al Magistraturii; regulile de desemnare ar trebui să fie mai detaliate, să existe criterii transparente de înscriere în baza de date și de desemnare în comisii, precum și reguli de limitare a numărului de participări;
- interdicția de numire ca membru în orice altă comisie constituită pentru selecția judecătorilor vreme de trei ani de la data la care acel judecător a fost desemnat membru al unei comisii de concurs privind funcțiile rezervate judecătorilor în sistemul judiciar;
- interdicția de numire ca membru în aceste comisii a persoanelor din afara corpului magistraților care au desfășurat activitate politică sau cel puțin aparență de activitate politică cel puțin trei ani anterior numirii;
- reglementarea unor criterii clare pentru evitarea conflictelor de interese între membrii comisiilor de concurs.

III.11. Cu privire la promovarea efectivă la curți de apel, tribunale și parchetele de pe lângă acestea, este încălcată independența judecătorilor - art. 128, art. 133 și art. 140-141 sunt contrare art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) și (5) cu referire la art. 148 și art. 20 alin. (2) din Constituție;

Concursul de promovare efectivă constă în susținerea unei probe având ca obiect evaluarea activității și a conduitei candidaților în ultimii 3 ani de activitate efectiv desfășurată.

Acesta e reglementat în paralel cu procedura de promovare pe loc (aceasta din urmă sub forma examenului scris care poate conduce la o selecție meritocratică), acest paralelism neavând niciun fel de justificare. Efectul imediat va fi crearea unei caste de magistrați favorizați în cadrul profesiei, judecători și procurori care vor accede pe rând, doar pe bază de interviu și analiză a actelor pe ultimii trei ani, la instanțele superioare fără a susține vreun concurs teoretic sau practic, în timp ce restul magistraților vor fi obligați să urmeze procedura de promovare reală, cu probe dificile teoretice și practice.

Comisia de organizare a concursului, comisia de elaborare a subiectelor și de corectare și comisia de soluționare a contestațiilor, precum și comisia de evaluare sunt numite de Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, fiind cu totul eliminat orice rol al Institutului Național al Magistraturii.

În cazul promovării efective, comisiile de evaluare se constituie la nivelul fiecărei curți de apel/parchet de pe lângă curtea de apel și sunt alcătuite din: președintele curții de apel, care este și președintele comisiei, și alți 4 judecători cu specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al curții de apel; pentru promovarea la tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul judecătorilor de la tribunalele din circumscripția curții de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs; procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, care este și președintele comisiei și alți 4 procurori cu specializarea corespunzătoare secției unde se află posturile vacante scoase la concurs, propuși de colegiul de conducere al parchetului de pe lângă curtea de apel; pentru promovarea la parchete de pe lângă tribunale sau tribunale specializate, se pot constitui în același mod comisii ai căror membri pot fi desemnați și din rândul procurorilor de la parchetele de pe lângă tribunalele din circumscripția parchetului de pe lângă curtea de apel, care au specializarea corespunzătoare secțiilor în cadrul cărora sunt posturile vacante scoase la concurs.

Necesitatea acestei schimbări nu a fost justificată de niciun studiu efectuat de Consiliul Superior al Magistraturii, problemele semnalate în cursul perioadei de 15 ani de aplicare a procedurii anterioare de promovare pe bază de examen scris referindu-se doar

la aspecte de organizare și reglementare mai bună, de tipul instituirii unei vechimi de funcționare efectivă la instanța inferioară sau mai buna selectare a comisiilor de examen, iar la nu modalitatea efectivă de desfășurare a examenului de promovare, care era previzibilă pentru întregul corp judiciar.

În Raportul Ad-Hoc despre România (articolul 34 din Regulamentul) adoptat de GRECO în cadrul celei de-a 79-a reuniuni plenare (Strasbourg, 19-23 martie 2018), s-au subliniat în legătură cu modificările aduse legilor justiției în 2018 următoarele: „31. *Modificările preconizate conțin în continuare o proporție de subiectivitate în procesul de selecție și decizie privind promovările, care are în vedere o procedură de promovare în două etape, ultima etapă constând într-o evaluare a activității și conduitei anterioare. Modificările prevăd, de asemenea, ca CSM să elaboreze și să adopte reguli privind procedura de organizare a acestor evaluări, inclusiv numirile la comisia responsabilă și aspectele particulare care trebuie evaluate. GRECO a auzit temeri că acest nou sistem ar lăsa mai mult spațiu pentru influențele personale sau politice în deciziile de carieră, ceea ce ar putea afecta neutralitatea și integritatea sistemului de justiție și, prin urmare, ar fi esențial ca CSM să elaboreze reguli adecvate pentru a proteja astfel de riscuri, inclusiv criterii clare și obiective care să ghideze deciziile viitoare ale comisiei de selecție”.*

În cazul promovării efective, este eliminat în totalitate examenul pe criterii meritocratice, devenind prioritare aprecierile subiective ale membrilor unei comisii desemnate la propunerile președinților curților de apel (care controlează total colegiul de conducere al curții de apel în noile proiecte), ceea ce va determina treptat apariția unor atitudini de subordonare ierarhică față de judecătorii de la instanțele superioare și față de colegii care vor ocupa funcții de conducere, precum și fricțiuni grave între membrii corpului judecătorilor.

Formal, președintele curții de apel face parte dintr-o comisie pentru evaluarea în vederea promovării, dar și din comisia de evaluare a tuturor judecătorilor curții de apel, cumulând astfel o putere de decizie mare, atât în privința modului de evaluare a judecătorilor din cadrul curții de apel, cât și în privința desemnării judecătorilor care vor fi promovați efectiv la curtea de apel. În cazul Bosniei și Herțegovina, Comisia de la Veneția a stabilit însă că „[...] o dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele Curții ca o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru poate duce nu numai la un conflict de interese, dar, de asemenea, limitează independența individuală a judecătorilor.” CDL-AD(2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege referitor la instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 66

În realitate, în ultimii ani, delegarea prealabilă la instanța superioară a judecătorilor care au obținut gradul ierarhic corespunzător, pe loc, în baza legislației modificate în anul 2018, a devenit o practică, configurând un fel de perioadă de probă pentru ca judecătorii să poată fi promovați ulterior efectiv, ceea ce este specific stagiaturii, nicidecum unor magistrați cu vastă experiență. S-a creat un fel de sistem de judecători dependenți în cadrul unei puteri judecătorești care ar trebui să fie independente.

Prin normele legale conținute, se creează un paralelism legislativ, prevederea fiind contrară dispozițiilor imperative ale art. 16 din Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce **încalcă art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție referitor la valorile statului de drept și principiile legalității și securității juridice.**

Potrivit jurisprudenței constante a CJUE, judecătorii trebuie să se afle la adăpost de intervenții sau de presiuni exterioare care le pot pune în pericol independența, iar normele aplicabile statutului judecătorilor și exercitării funcției lor de judecător trebuie în special să permită excluderea nu numai a oricărei influențe directe, sub formă de instrucțiuni, ci și a formelor de influență indirectă susceptibile să orienteze deciziile judecătorilor în discuție și să înlăture astfel o lipsă a aparenței de independență sau de imparțialitate a acestora care să poată aduce atingere încrederii pe care justiția trebuie să o inspire justițiabililor într-o societate democratică și într-un stat de drept [a se vedea Hotărârea din 18 mai 2021, cauzele conexate C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 și C-397/19, Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții, punctul 193].

Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni, prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct. 6) că: *„regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor.”*

Există o foarte mare varietate de lucruri extrem de problematice pe care judecătorii, în special cei cu funcții de conducere, le pot face altor judecători. În detaliu, a se vedea, spre exemplu, D. Kosař, *Perils of Judicial Self Government in Transitional Societies*, Cambridge University Press, Cambridge, 2016, p. 407, care sugerează că anumite forme de autogovernare judiciară creează „*un sistem de judecători dependenți în cadrul unei puteri judecătorești independente*”, o influență nejustificată fiind exercitată de funcționarii judiciari, precum președinții instanțelor sau funcționarii organelor de autogovernare judiciară, în cadrul puterii judecătorești (a se vedea Concluziile avocatului general Michal Bobek din 4 martie 2021, cauzele conexate C 357/19 și C 547/19, Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Direcția Națională Anticorupție, punctul 152).

Însăși Curtea Europeană a Drepturilor Omului recunoaște condiția independenței interne a judecătorilor și pericolele ca judecătorii să fie influențați de colegii lor și președinții instanțelor.

Autogovernarea sistemului judiciar poate duce la utilizarea abuzivă a procedurilor disciplinare și a altor mecanisme de răspundere sau la denaturarea sistemului de selecție a magistraților bazat pe meritocrație. Ar fi eronat să se rămână în categoriile deceniilor anterioare, când se considera că amenințările la independența judecătorilor proveneau numai de la celelalte puteri ale statului.

Nu există un motiv special (cel puțin în unele societăți) pentru ca judecătorii să se comporte diferit față de politicieni atunci când folosesc aceste atribuții. Independența judiciară ar trebui, mai degrabă, înțeleasă drept „*o consecință a autocontrolului actorilor puternici*” din justiție.

Judecătorul care soluționează o anumită cauză trebuie stabilit pe baza unor criterii obiective stabilite de lege, iar nu pe baza alegerilor discreționare ale oricărei persoane, din interiorul, ori din exteriorul sistemului judiciar. „*Președinții instanțelor reprezintă canalul privilegiat pentru ca puterea executivă să exercite presiuni asupra întregului sistem judiciar.*”

De aceea, structura ierarhică în privința judecătorilor a fost criticată în unanimitate ca fiind incompatibilă cu independența acestora.

În concluzie, modalitatea de promovare efectivă constituie un regres imens, încălcând independența magistraților și un principiu fundamental într-un stat de drept și anume, cel al meritocrației.

Aceste garanții de independență a judecătorilor asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja: „(...) Republica Malta a aderat la Uniune în temeiul articolului 49 TUE tocmai pe baza dispozițiilor Constituției în vigoare înainte de reforma menționată. Or, acest articol 49, care prevede posibilitatea oricărui stat european de a solicita să devină membru al Uniunii, precizează că respectiva posibilitate regrupează statele care au aderat în mod liber și voluntar la valorile comune prevăzute la articolul 2 TUE, care respectă aceste valori și care se angajează să le promoveze. În special, din articolul 2 TUE rezultă că Uniunea se întemeiază pe valori precum statul de drept, care sunt comune statelor membre într-o societate caracterizată printre altele prin justiție. În această privință, trebuie arătat că încrederea reciprocă dintre statele membre și în special dintre instanțele lor se întemeiază pe premisa fundamentală potrivit căreia statele membre împărtășesc o serie de valori comune pe care se întemeiază Uniunea, după cum se precizează la acest articol [a se vedea în acest sens Avizul 2/13 (Aderarea Uniunii la CEDO) din 18 decembrie 2014, EU:C:2014:2454, punctul 168, și Hotărârea din 27 februarie 2018, Associação Sindical dos Juízes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punctul 30]. Rezultă că respectarea de către un stat membru a valorilor consacrate la articolul 2 TUE constituie o condiție pentru a beneficia de toate drepturile care decurg din aplicarea tratatelor în privința acestui stat membru. Prin urmare, un stat membru nu își poate modifica legislația astfel încât să determine o reducere a protecției valorii statului de drept, valoare care este concretizată printre altele de articolul 19 TUE (a se vedea în acest sens Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153, punctul 108]. Statele membre sunt astfel obligate să asigure evitarea oricărei reduceri, în raport cu această valoare, a legislației lor în materie de organizare a justiției, ținându-se să adopte norme care ar aduce atingere independenței judecătorilor [a se vedea prin analogie Hotărârea din 17 decembrie 2020, Openbaar Ministerie (Independența autorității judiciare emitente), C-354/20 PPU și C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033, punctul 40]. În acest context, Curtea a statuat deja în esență că articolul 19 alineatul (1) al doilea paragraf TUE trebuie interpretat în sensul că se opune unor dispoziții naționale care țin de organizarea justiției, de natură să constituie o reducere, în statul membru în cauză, a protecției valorii statului de drept, în special a garanțiilor de independență a judecătorilor [a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 noiembrie 2019, A. K. și alții (Independența Camerei disciplinare a Curții Supreme), C-585/18, C-624/18 și C-625/18, EU:C:2019:982, precum și Hotărârea din 2 martie 2021, A.B. și alții (Numirea judecătorilor la Curtea Supremă – Căi de atac), C-824/18, EU:C:2021:153].”

În final, trebuie precizat că, vechimea necesară pentru Parchetul General, DNA și DIICOT nu este corelată cu realitatea exprimată de reprezentanții acestor

instituții. Adoptarea acestor modificări fără un studiu de impact poate afecta major activitatea Ministerului Public, chiar și ținând cont de dispozițiile tranzitorii care permit luarea în calcul a duratei cursurilor la INM.

Criteriul meritocrației, al pregătirii profesionale este subminat de criteriul vechimii în profesie. Această împrejurare este de natură să scadă calitatea actului de justiție și încrederea în sistemul judiciar.

De asemenea, neconstituționalitatea articolului 140 derivă din faptul că, Secția din cadrul CSM oferă argumentele contestatarilor rezultatelor concursurilor de promovare doar în cazul admiterii contestațiilor, nu și în cazul respingerii. Aceasta împrejurare este de natură să arunce o umbră asupra activității de soluționare a contestațiilor.

III.12. Cu privire la posibila calitate de expert în paralel cu cea de magistrat, art. 234 încalcă art. 1, art. 124 alin. (3) și art. 20 alin. (2) din Constituția României;

Conform art. 234 alin. (2) din textul votat, *„(2) Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale și pot avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției.”*

Astfel, calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă este **incompatibilă cu calitatea de magistrat.**

Conform literei și spiritului Constituției României, activitatea principală a magistratului trebuie să rămână judecarea cauzelor sau efectuarea/supravegherea urmăririi penale, nicidecum alte activități lucrative, chiar având legătură cu domeniul justiției.

Conform textului art. 125 alin. (3) din Constituția României, *„funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.”*

Textul constituțional încălcat face parte din ansamblul de norme constituționale destinate garantării independenței puterii judecătorești.

III.13. Cu privire la prezenta președinților de instanță în procesul de evaluare a judecătorilor de la acea instanță (similar pentru parchete), art. 90 încalcă art. 124 alin. (3) și art. 20 alin. (2) din Constituția României;

Este necesară excluderea președinților de instanță, a vicepreședinților sau președinților de secții din procesul de evaluare a activității judecătorilor (similar pentru parchete).

Referitor la procedurile de evaluare a judecătorilor, Comisia de la Veneția a stabilit următoarele:

„[...] Această dispoziție pare problematică, întrucât definește președintele instanței drept o figură centrală în procesul de evaluare a judecătorilor. Acest lucru nu numai că poate duce la un conflict de interese, dar și la abuzuri, limitând independența individuală a judecătorilor.” (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 66)

„Este important ca sistemul de evaluare să nu fie nici folosit, nici considerat a fi folosit ca un mecanism de subordonare sau influențare a judecătorilor.” (CDL-AD (2013)015, Aviz cu privire la proiectul de lege privind instanțele din Bosnia și Herțegovina, par. 68)

„O altă sursă de îngrijorare este partea din Lege referitoare la evaluarea activității de către președinții de instanțe. Se pare că președinții de instanțe sunt notați mai ales pe baza activității judecătorilor obișnuiți. Acest lucru îi poate împinge pe președinți să devină «câini de supraveghere a productivității» în cadrul instanțelor lor și, în cele din urmă, poate submina independența judiciară.” (CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §106)

„[...] [U]tilizarea judecătorilor în funcție pentru a-și evalua colegii are potențialul de a provoca dificultăți. Poate duce la relații personale proaste între colegi și poate submina și mai mult moralitatea sistemului judiciar. Invers, atunci când judecătorii primesc evaluări favorabile, se pot aduce acuzații de favoritism. Există pericolul ca un astfel de sistem să nu aibă credibilitate.” (CDL-AD(2014)007, Avizul comun privind proiectul de lege de modificare și completare a codului judiciar (sistemul de evaluare pentru judecători din Armenia, §§62, 67, 69-70 și 75).

III.14. Cu privire la actul emis de către CSAT, art. 228 alin. (5) și (6) încalcă prevederile art. 1, art. 21, art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Conform art. 228 din textul votat, „(5) Rezultatul verificărilor prin care se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la alin. (1) se concretizează într-un înscris și se comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, celui vizat de verificare, precum și, la cerere, oricărei persoane.

(6) Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform legii.”

Astfel, CSAT emite doar un act prin care se constată apartenența la securitate/servicii, nu și un act care constată neapartenența. Acest lucru înseamnă că nu își asumă prin act scris, concluzia de neapartenență (care nici nu mai poate fi contestată în instanță).

Aceasta înseamnă că se afectează accesul liber la justiție al celui care poate demonstra că un magistrat a avut/are legături cu securitatea/serviciile de informații, și se afectează însuși actul de îndeplinire a justiției.

III.15. Introducerea criteriului de evaluare a judecătorilor/procurorilor constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate, respectiv a soluțiilor/măsurilor imputabile afectează grav independența judecătorilor - Anexa nr. 1. B. art. 2 lit. b) încalcă art. 124 alin. (3) și art. 1 alin. (3) din Constituție:

Prin introducerea criteriului de evaluare constând în numărul hotărârilor modificate/desființate/casate din motive imputabile se încalcă principiul independenței funcționale a judecătorilor.

Așa cum arată constant Comisia de la Veneția, criteriile care stau la baza analizei hotărârilor și a evaluării conduitei nu pot argumenta promovarea meritocratică în funcții de execuție a judecătorilor: „Evaluările periodice ale performanțelor unui judecător sunt instrumente importante pentru ca judecătorul să-și îmbunătățească activitatea și pot, de asemenea, să servească drept bază pentru promovare. Este important ca evaluarea să fie, în primul rând, calitativă și să se concentreze asupra competențelor profesionale, personale și sociale ale judecătorului. Nu ar trebui să existe nicio evaluare pe baza conținutului deciziilor și soluțiilor, nici ținând seama de criterii cantitative cum ar fi numărul de achitări sau casări, care ar trebui evitate ca bază standard pentru evaluare.” (CDL-AD (2011)012, Aviz comun al Comisiei de la Veneția și OSCE/Biroul pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului referitor la legea constituțională privind sistemul judiciar și statutul judecătorilor din Kazahstan, par. 55).

„Dacă ar trebui să existe o măsurare a sarcinilor de lucru, ar trebui să existe sisteme pentru a evalua dificultatea diferitelor dosare. (...) Simpla numărare a dosarelor soluționate este brută și poate fi complet înșelătoare. Cel mult, o astfel de măsurare poate servi ca instrument util pentru a indica o posibilă problemă, dar nu poate face mai mult, și cu siguranță nu ar trebui să fie determinantul unei probleme.

Măsurarea „respectării termenelor procedurale” (...) poate indica din nou o posibilă problemă, dar este important ca judecătorul să aibă posibilitatea de a explica orice aparente deficiențe în acest sens.

Măsurarea „stabilității actelor judiciare” (...) este discutabilă. În mod efectiv înseamnă numărarea căilor de atac admise. O astfel de evaluare ar trebui evitată deoarece implică o ingerință în independența judecătorului. (...) În cazul în care o hotărâre este desființată în apel, cine poate să spună că instanța de fond a greșit și instanța de apel a procedat corect? Decizia judecătorului primei instanțe anulată de curtea de apel ar putea fi susținută ulterior de decizia Curții de Casație, a Curții Constituționale sau a Curții Europene a Drepturilor Omului. (...)

Propunerea (...) de a măsura durata medie a soluționării cauzelor este inadecvată din motive similare cu cele menționate mai sus (...). Cine poate spune că un judecător care se apleacă mai mult asupra unei cauze nu face o treabă mai temeinică decât colegul mai rapid? (...) Judecătorul care încearcă să respecte aceste termene ar putea fi tentat să nu ia în considerare ceea ce în mod normal ar fi necesar în temeiul legii și în interpretarea sa.

(...) „Calitatea motivării” (raționamentului) este adesea o problemă în noile democrații, și ar trebui promovat un raționament coerent. Argumentarea logică, claritatea și alte aspecte sunt de interes și sunt tratate în Avizul nr. 11 al CCJE privind calitatea deciziilor judiciare. (...) – (CDL-AD(2014)007, Joint opinion on the draft law amending and supplementing the judicial code (evaluation system for judges) of Armenia, §§37-39, 43, 49)

„Interpretarea legală dată de un judecător în contrast cu jurisprudența stabilită nu ar trebui să devină, în sine, un motiv de sancționare disciplinară, dacă nu este făcută cu rea-credință, cu intenția de a aduce beneficii sau prejudicii unei părți din proces, sau din neglijență gravă. În timp ce judecătorii din instanțele inferioare ar trebui să respecte, în general, jurisprudența stabilită, acestora nu ar trebui să li se interzică contestarea ei, dacă în hotărârea lor consideră necesar să facă acest lucru.” (CDL-AD(2014)006, Avizul comun al Comisiei de la Veneția și al Direcției pentru Drepturile Omului (DHR) din cadrul Direcției

Generale pentru Drepturile Omului și Statul de Drept a Consiliului Europei și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de lege privind răspunderea disciplinară a judecătorilor din Republica Moldova, §22. A se vedea și CDL-AD(2015)042, Avizul privind legile privind răspunderea disciplinară și evaluarea judecătorilor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §44)

„20 de puncte pot fi obținute de un judecător dintr-un alt tip de evaluare, descris la articolul 104 al treilea paragraf: este o evaluare a calității raționamentului juridic din 10 hotărâri (5 selectate aleatoriu și 5 selectate de judecătorul însuși). Această evaluare este făcută de o comisie formată din trei membri, compusă din judecători ai instanței superioare trași la sorți. Acesta este un model interesant; cu toate acestea, o astfel de evaluare ar trebui să se aplice doar la aspecte precum stilul și claritatea redactării, și să nu pună la îndoială validitatea deciziilor luate de judecător.” (CDL-AD(2018)022, Avizul privind legea de modificare a Legii Consiliului Judiciar și legea de modificare a Legii instanțelor din „Fosta Republică Iugoslavă a Macedoniei”, §49)

De asemenea, Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), prin Avizul nr. 17 (2014) asupra evaluării activității judecătorilor, calității justiției și respectării independenței sistemului judiciar, a stabilit (pct. 6) că: *„regula de bază pentru orice evaluare individuală a judecătorilor trebuie să fie respectul deplin al independenței judiciare. Atunci când o evaluare individuală are repercusiuni asupra promovării, salariului sau pensiei judecătorului și chiar determină revocarea sa, judecătorul evaluat riscă să nu facă dreptate bazându-se pe interpretarea obiectivă a faptelor și a dreptului, ci să acționeze astfel încât să facă pe placul evaluatorilor. Prin urmare, evaluarea judecătorilor de către membrii puterii legislative sau executive a statului este extrem de problematică. Cu toate acestea, chiar dacă evaluarea este realizată de alți judecători, amenințarea la adresa independenței judecătorilor nu poate fi exclusă în întregime. Independența presupune nu numai să te afli la adăpostul unei influențe nepotrivite din afară, ci și să te sustragi influenței nepotrivite care poate decurge în anumite situații din atitudinea altor judecători, inclusiv președinții instanțelor.”*

Indicatorul se apreciază în funcție de mai multe criterii, printre care și încălcarea regulilor de procedură a căror nerespectare atrage sancțiunea nulității; depășirea atribuțiilor puterii judecătorești; lipsa totală a motivării hotărârii, inserarea unor motive contradictorii ori numai a unor motive străine de natura cauzei; încălcarea autorității de lucru judecat; încălcarea sau aplicarea greșită a normelor de drept material; nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii sau a hotărârilor prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept. Aceste ipoteze nu pot constitui *telle quelle*,

motive de imputabilitate, putându-se imagina situații în care suntem în prezența unei aprecieri legitime a judecătorului, care nu corespunde cu punctul de vedere al judecătorilor din căile de atac (spre exemplu, în cazul aplicării normelor de drept material, poate exista o dezbaterie legitimă cu privire la aplicarea acestora, de cele mai multe ori, astfel de situații ajungând în fața ÎCCJ – Completul pentru pronunțarea HP). În consecință, exemplele date de lege nu pot constitui, prin ele însele, motive de imputabilitate; inserarea lor în lege poate conduce la o aplicare nerezonabilă a formulei de evaluare a activității judecătorilor.

III.16. Cu privire la lipsa unui rol central acordat Secției pentru procurori a CSM în numirea procurorilor de rang înalt în funcții de conducere - art. 145-149 încalcă art. 124 și art. 148 din Constituția României:

Necesitatea acestui rol central a fost stabilită de Comisia de la Veneția într-un aviz privind România: „44. În evaluarea mecanismelor de numire existente, Comisia de la Veneția a acordat o atenție aparte echilibrului necesar între nevoia de legitimitate democratică a numirii conducătorului parchetului, pe de o parte, și exigența de depolitizare, pe de altă parte. Din această perspectivă, în opinia sa, un mecanism de numire cu implicarea puterii executive și/sau legislative are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii procurorului șef. Totuși, într-o astfel de situație, sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul de politizare a procuraturii. Ca și în cazul numirilor judecătorilor, deși sunt posibile diferite mecanisme practice, implicarea efectivă a unui consiliu judiciar (sau a unui consiliu pentru procurori), dacă o astfel de structură există, este esențială, reprezentând o garanție de neutralitate și de expertiză profesională, apolitică.” (Comisia de la Veneția, Avizul preliminar emis la 13 iulie 2018 privind modificările aduse legilor justiției din România).

„Comisia de la Veneția, atunci când a evaluat diferitele moduri de numire a Procurorilor Șefi, a fost preocupată de găsirea unui echilibru între cerința legitimității democratice a unor astfel de numiri, pe de-o parte, și cerința depolitizării, pe de alta. Astfel, o procedură de numire care implică puterea executivă și/sau legislativă are avantajul de a conferi legitimitate democratică numirii șefului parchetului. Cu toate acestea, în acest caz sunt necesare garanții suplimentare pentru a diminua riscul politizării parchetului.

Înființarea unui Consiliu al Procurorilor, care ar juca un rol esențial în numirea Procurorului Șef, poate fi considerată unul din cele mai eficiente instrumente moderne pentru atingerea acestui obiectiv. [...]

[...] Desemnarea candidatului ar trebui să se bazeze pe calificarea și experiența sa juridică, în conformitate cu criteriile clare prevăzute în proiectul de lege. Nu e suficient ca un candidat la o funcție atât de înaltă să îndeplinească cerințele generale de calificare cerute pentru orice altă funcție de procuror; competențele Procurorului Șef impun competențe și experiență speciale. [...]" (CDL-AD(2015)039, Avizul comun al Comisiei de la Veneția, al Consiliului Consultativ al Procurorilor Europeni (CCPE) și al Oficiului pentru Instituții Democratice și Drepturile Omului (OSCE/ODIHR) privind proiectul de amendamente aduse Legii privind Parchetele din Georgia, par. 19, 20 și 27).

Astfel, recomandările tuturor instituțiilor internaționale au fost în sensul că numirea și revocarea în funcțiile cele mai înalte din parchete să se efectueze printr-o procedură transparentă și bazată pe criterii obiective, în cadrul căreia Secției pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii să i se acorde un rol mai important.

Subliniem faptul că întărirea sistemului de control și echilibru din cadrul procedurilor de numire a procurorilor în cele mai înalte funcții din Ministerul Public nu se poate baza numai pe buna-credință a unui/unor politician/politicieni.

De asemenea, se menține un număr extrem de mare de categorii de funcții în cadrul PÎCCJ, DNA și DIICOT în care numirea este politică. Menținerea unui sistem de numire politică a șefilor de secție nu este justificată, cu atât mai mult cu cât aceștia continuă să lucreze efectiv în dosare, ceea ce generează riscul ca un politician plasat într-o poziție cheie în stat să influențeze cursul unei anchete penale prin impunerea numirii procurorului șef de secție.

La 18 mai 2021 Curtea de Justiție a Uniunii Europene a pronunțat o hotărârea din cauzele C-83/19 și următoarele, Asociația Forumul Judecătorilor din România și alții, în care a reafirmat supremația dreptului Uniunii Europene și a stabilit că Decizia 2006/928 – prin care s-a instituit unui mecanism de cooperare și de verificare a progreselor realizate de România în vederea atingerii anumitor obiective de referință specifice în domeniul reformei sistemului judiciar și al luptei împotriva corupției (MCV) – este obligatorie în toate elementele sale pentru România, atât timp cât nu a fost abrogată, și că obiectivele de referință care figurează în anexa la aceasta au caracter obligatoriu, în sensul că România este ținută să ia măsurile adecvate pentru atingerea acestor obiective, ținând seama în mod corespunzător, în temeiul principiului cooperării loiale prevăzut la articolul 4 alineatul (3) TUE, de rapoartele întocmite de Comisie pe baza Deciziei 2006/928, în special de recomandările formulate în rapoartele menționate.

În mod constant, prin rapoartele Comisiei în cadrul MCV s-a constatat că procedura de numire a procurorilor de rang înalt, prin componenta sa politică puternică, reprezintă o vulnerabilitate a sistemului judiciar, astfel încât s-a recomandat instituirea un sistem transparent și bazat pe merite pentru numirea procurorilor de rang înalt, care să poată oferi garanții suficiente împotriva politizării. Prin Raportul privind MCV din 2017, Comisia a indicat, ca primă recomandare în cadrul secțiunii privind independența sistemului judiciar, *„punerea în practică a unui sistem robust și independent de numire a procurorilor de rang înalt, pe baza unor criterii clare și transparente, cu sprijinul Comisiei de la Veneția.”* Prin Raportul privind MCV din 2018, Comisia a recomandat *„respectarea avizelor negative ale Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la numirea în posturi de conducere a procurorilor sau la revocarea procurorilor care ocupă posturi de conducere, până la instituirea unui nou cadru legislativ în conformitate cu recomandarea 1 formulată în ianuarie 2017”*. Prin Raportul MCV din 2019, Comisia a constatat că *„experiența din ultimii ani confirmă riscul imixtiunii politicului în detrimentul calității numirilor”* și a reiterat recomandările anterioare.

Este de precizat faptul că numirea procurorilor de rang înalt rămâne eminentamente politică, Ministrul Justiției putând ignora avizele negative ale Secției pentru procurori a CSM.

De asemenea, art. 148 alin. (2) încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 din Constituția României:

Conform art. 148 din textul votat, *„(2) În cazul emiterii unui aviz negativ al Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, ministrul Justiției organizează un nou interviu exclusiv cu candidatul care a primit aviz negativ, în condițiile art. 146 care se aplică în mod corespunzător, în cadrul căruia sunt avute în vedere și aspectele reținute în avizul Consiliului Superior al Magistraturii. Data și locul interviului se anunță public cu cel puțin 5 zile înainte de susținerea acestuia.”*

Astfel, avizul negativ rămâne o formă fără fond, având în vedere că avizul negativ determină o reluare a interviului, din moment ce **ministrul Justiției poate menține propunerea care a primit aviz negativ.**

În ciuda recomandărilor MCV și GRECO numirile procurorilor de rang înalt vor continua să fie eminentamente politice. GRECO, prin Recomandarea XIII din Runda a patra de evaluare adoptat la cea de-a 87-a Reuniune plenară/22-25 martie 2021 a reiterat recomandarea ca procedura pentru numirea și revocarea din funcțiile cele mai înalte din parchet, cu excepția Procurorului General, să includă un proces care să fie atât transparent cât și bazat pe criterii obiective, iar Consiliului Superior al Magistraturii să

i se acorde un rol mai important în această procedură. Analizând varianta din martie 2021 a proiectelor, care prevedea avizul conform al secției pentru procurori al CSM la numirea procurorilor de rang înalt, Comisia Europeană a menționat că *"procesul legislativ în curs de modificare a legilor justiției include dispoziții care vizează punerea în aplicare a recomandărilor cărora nu li s-a dat curs privind numirile în cadrul organelor de urmărire penale"*. Din păcate, varianta votată în parlament nu a mai inclus obligativitatea avizului negativ al secției pentru procurori a CSM, ignorându-se aceste recomandări. Comisia de la Veneția, prin Opinia nr. 950/iunie 2019 concluziona: *"the scheme of appointment and dismissal of the top prosecutors remains essentially the same, with the Minister of Justice playing a decisive role in this process, without counterbalancing powers of the President of Romania or the SCM. It is recommended to develop an appointment scheme which would give the Prosecutors' Section of the SCM a key and pro-active role in the process of the appointment of candidates to any top position in the prosecution system"*. Guvernul susține că a crescut rolul secției pentru procurori în această procedură prin aceea că din comisia de selecție condusă de ministrul justiției ar face parte și 2 procurori din secția pentru procurori a CSM (art. 146 alin. (2) din lege), și că un aviz negativ ar genera repetarea interviului cu candidatul care a primit avizul negativ (art. 148 alin. (2) din lege, prevedere introdusă la Senat), dar acesta este un fals argument pentru că această comisie are doar un rol consultativ pentru ministrul justiției (art. 146 alin. (3) din LSJP), iar ministrul, în urma repetării interviului, poate în continuare trece peste avizul negativ, trimitând propunerea către Președintele României. Această adăugire nu face decât să lungească procedura, fără a impune factorului politic să țină cont în mod efectiv de avizul secției pentru procurori a CSM. Așa cum au fost ignorate până în prezent avizele secției pentru procurori, tot astfel vor putea fi ignorate și opiniile celor 2 procurori din comisia de selecție. Nici o eventuală obligație a ministrului justiției de a motiva ignorarea avizelor negative ale secției pentru procurori nu ar crește în mod real rolul secției pentru procurori în această procedură. Problema acestei proceduri este cu atât mai gravă cu cât în categoria procurorilor de rang înalt numiți prin această procedură eminentamente politică nu intră doar procurorul general al Parchetului de pe lângă ÎCCJ, procurorii șefi DNA și DIICOT, ci și adjuncții lor și toți șefii de secții de la PICCJ, DNA și DIICOT care au funcție operativă, nu doar de conducere.

Se încalcă astfel și art. 133 alin. (1) din Constituția României ("Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției").

III.17. Cu privire la mărirea la 3 ani a duratei cursurilor auditorilor de justiție în cadrul Institutului Național al Magistraturii, art. 25 și art. 283 încalcă prevederile art. 1 alin. (3) și art. 21 alin. (3) din Constituție:

Mărirea perioadei de școlarizare de la 2 ani la 3 ani este excesivă și nu are la bază niciun studiu de impact, nicio analiză de nevoi și nicio evaluare a situației personalului din sistemul judiciar.

Școlarizarea de 3 ani are riscul de a face indezirabilă această formă de accedere la profesie, raportat la modalitatea de accedere la celelalte profesii juridice și la posibilitatea intrării în magistratură prin alte modalități, respectiv cu 5 ani vechime în altă profesie juridică. Mărirea perioadei de școlarizare va conduce la cronicizarea deficitului de personal și la un dezechilibru pe termen mediu pentru instanțele și parchetele de grad superior prin corelare cu vechimea necesară pentru promovare.

Nu a fost efectuat niciun studiu de impact în acest sens. Având în vedere numărul extrem de mare de posturi vacante la instanțe și parchete și tendințele de pensionare din ultimii ani, mărirea perioadei de școlarizare la INM va conduce la vulnerabilizarea și mai mare a sistemului judiciar și, implicit, la afectarea independenței corpului profesional de vreme ce și mai puțini judecători și procurori vor fi în măsură să soluționeze milioanele de dosare aflate pe rolul instanțelor și parchetelor, ceea ce va duce la scăderea calității actului de justiție, imposibilitatea de rezolvare a cauzelor cu celeritate, la uzura fizică și psihică a celor rămași în sistem, toate acestea putând determina săvârșirea de erori.

III.18. Articolul 235 alin. (2), articolul 275 alin. (1), (3) și (6), articolul 277 alin. (6), articolul 278 alin. (2) și articolul 279 încalcă prevederile art. 1, art. 124 și art. 148 din Constituția României;

Conform art. 235 alin. (2) din textul votat, „(2) *Dispozițiile prezentei legi privind cariera, drepturile și îndatoririle judecătorilor și procurorilor, incompatibilitățile și interdicțiile acestora și formarea profesională continuă se aplică în mod corespunzător și magistraților-asistenți de la Înalta Curte de Casație și Justiție.*”

Conform art. 275 din textul votat, „(1) *Pentru personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, sancțiunile disciplinare se aplică de către conducătorul instituției unde este încadrat, la propunerea Comisiei de disciplină care efectuează cercetarea disciplinară a abaterii. Pentru magistrații-asistenți, sancțiunile disciplinare se aplică de către președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, la propunerea Comisiei de disciplină care efectuează cercetarea disciplinară a abaterii.*

(3) *Membrii supleanți desemnați în același mod ca membrii titulari îi înlocuiesc de drept pe membrii titulari, în situația în care aceștia lipsesc temporar pe perioada desfășurării cercetării disciplinare.*

(6) Președintele Comisiei de disciplină este desemnat prin vot secret, cu majoritate simplă, din rândul membrilor comisiei. ”

Conform art. 277 alin. (6) din textul votat, „(6) Rezultatul cercetării prealabile este consemnat într-un raport motivat care se înaintează de către Comisia de disciplină președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru magistrații-asistenți, respectiv conducătorului instituției, pentru celălalt personal, în termen de 30 de zile de la începerea cercetării.”

Conform art. 278 alin. (2) din textul votat, „(2) Măsurile de la alin. (1) lit. b) și c) se dispun prin act administrativ al președintelui Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv al conducătorului instituției, care se redactează în termen de maximum 20 de zile de la data propunerii Comisiei de disciplină.”

Conform art. 279 din textul votat, „În măsura în care președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, respectiv conducătorul instituției consideră că este necesară completarea cercetării prealabile, va dispune efectuarea de verificări suplimentare, Comisia de disciplină putând, motivat, să emită un raport nou, să emită un raport de completare a celui inițial sau să mențină raportul inițial.”

Astfel, a fost reglementat un alt regim disciplinar pentru magistrații asistenți ai ÎCCJ față de regimul existent pentru magistrați, acest aspect având un caracter neconstituțional având în vedere că se ajunge la un paralelism legislativ.

Prin jurisprudența Curții Constituționale, s-a stabilit că legea trebuie să îndeplinească anumite cerințe de claritate și previzibilitate pentru a putea fi respectată de destinatarii săi, în sensul adaptării corespunzătoare a conduitei de către aceștia. În speță, pentru identitate de situații, ar trebui stabilit același regim juridic.

III.19. Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs - art. 289 încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituție:

Conform art. 289, „Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție, care au funcționat cel puțin 5 ani la această instanță și care au fost eliberați din funcție din motive neimputabile, pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs.”

Judecătorii de la Înalta Curte de Casație și Justiție și pot opta pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen sau concurs. **Acordarea unor astfel de recompense nu este explicată și este discriminatorie față de ceilalți magistrați din sistem.** De altfel, în proiectele din 30 septembrie 2020 și 22 iunie 2022, Ministerul Justiției procedase la eliminarea unor prevederi tranzitorii cuprinse în legea în vigoare, cum este cea care permitea judecătorilor Înaltei Curți de Casație și Justiție cărora le-a expirat mandatul pentru care au fost numiți ori, după caz, sunt eliberați din motive neimputabile să ocupe o funcție de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție și să revină pe funcția de magistrat deținută anterior sau pe o altă funcție de judecător ori procuror sau să opteze pentru intrarea în avocatură sau notariat, fără examen. În acest sens, este relevantă motivarea cuprinsă în Decizia Curții Constituționale nr. 241/2020 care explică rațiunea acestui text și caracterul său tranzitoriu la momentul adoptării Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor (par. 21 din Decizie).

III.20. Sancțiunea disciplinară a retrogradării în grad profesional constituie o încălcare a principiului inamovibilității și independenței judecătorului. Sancțiunea mutării disciplinare pentru o perioadă efectivă de la un an la trei ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior constituie o încălcare a principiului inamovibilității și independenței judecătorului/procurorului - art. 273 alin. (1) lit. c) și d) este contrar art. 124 alin. (3) și art. 132 alin. (1) din Constituția României;

Conform art. 273 din textul votat, „Sancțiunile disciplinare care se pot aplica judecătorilor și procurorilor, proporțional cu gravitatea abaterilor, sunt:

- c) **mutarea disciplinară pentru o perioadă efectivă de la un an la trei ani la o altă instanță sau la un alt parchet, chiar de grad imediat inferior;**
- d) **retrogradarea în grad profesional;”**

Retrogradarea în grad profesional, o măsură „copiată” în mod eronat din sistemul gradelor militare și al avansărilor periodice, prin trecerea timpului (față de care nu poate exista comparație sau echivalent cu gradul profesional al magistraților) este nelimitată în timp (spre exemplu, 6 luni sau 1 an), **nefiind proporțională, nesocotește teoria drepturilor câștigate, inclusiv dreptul la reputație profesională.**

Acest tip de sancțiune nu poate fi preluat *tale quale* în materia sancționării disciplinare a magistratului deoarece, în cazul acestuia, trebuie respectate anumite garanții fundamentale (inamovibilitatea și independența).

Mutarea la o altă instanță/parchet pe o durată între 1 an și 3 ani constituie o sancțiune care pune în primejdie independența și inamovibilitatea judecătorului/procurorului deoarece poate duce la scoaterea acestuia din anumite dosare pe care le soluționează/instrumentează. **Este inadmisibil într-un stat democratic să existe o astfel de cale, care poate fi folosită ca modalitate de înlăturare a unui magistrat dintr-un dosar sau din anumite dosare.** De asemenea, durata pentru care se poate lua măsura este exagerată, putând perturba activitatea instanței/parchetului unde activează magistratul. Nu se justifică o astfel de măsură pe o durată mai mare de 6 luni. Totodată, posibilitatea de a fi mutat la o instanță/parchet imediat inferior nu face altceva decât să legitimizeze retrogradarea, implicând practic o dublă sancționare, prima fiind înlăturarea magistratului din instanța/parchetul unde a ales să activeze, iar cea de-a doua trimiterea sa la o instanță/parchet de un grad inferior, de asemenea, pe o durată excesivă.

Acest tip de sancțiune (mutarea disciplinară, retrogradarea) este specifică regulamentelor militare și, într-o oarecare măsură, dreptului muncii, însă nu poate fi preluat *tale quale* în materia sancționării disciplinare a magistratului deoarece, în cazul acestuia, trebuie respectate anumite garanții fundamentale (inamovibilitatea și independența).

III.21. Menținerea avizului conform al ministrului apărării naționale pentru dobândirea calității de ofițer activ în cadrul acestui minister cu privire la magistrații militari - art. 188 alin. (4) este contrar art. 1 alin. (3) și (4), art. 124 alin. (3), art. 125 alin. (2) și art.131 din Constituție;

Conform art. 188 alin. (4) din textul votat, „(4) Dobândirea calității de judecător militar sau procuror militar se face prin transfer sau prin procedura de numire a judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător, după obținerea avizului conform al Ministerului Apărării Naționale referitor la îndeplinirea condițiilor legale specifice pentru dobândirea calității de ofițer activ în cadrul acestui minister. Avizul conform al Ministerului Apărării Naționale se eliberează în termen de cel mult 60 de zile de la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii.”

„Dispozițiile art. 1 alin. (4) din Constituția României prevăd că „Statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor - legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale”. Statul de drept asigură supremația Constituției, corelarea legilor și tuturor actelor normative cu aceasta, existența regimului de separație a puterilor publice, care trebuie să acționeze în limitele legii, și anume în limitele unei legi ce exprimă voința generală. De aceea, una dintre condițiile realizării acestor obiective fundamentale ale statului o constituie buna funcționare a autorităților

publice, cu respectarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat.” (Principiul separației și echilibrului puterilor în stat în jurisprudența Curții Constituționale a României, Daniel Marius MORAR Judecător, Mihaela Senia COSTINESCU, Magistrat-asistent șef).

În acest sens, prin faptul că dobândirea calității de judecător sau procuror militar depinde de avizul conform al Ministerului Apărării Naționale, deci un politician stabilește cine devine/nu devine magistrat militar, se realizează o imixtiune nepermisă a executivului în justiție, o încălcare flagrantă a principiului separației puterilor în stat.

Statutul magistraților militari este grav afectat, menținându-se sau chiar întărindu-se posibilitatea M.Ap.N. de a influența accesarea judecătorilor și procurorilor în cadrul parchetelor și instanțelor militare, astfel, indirect putând influența cursul anchetelor penale sau chiar al judecății.

Avizul conform al ministrului apărării pentru magistrații militari afectează în mod direct independența funcțională a acestora. De aceea nu există nici aviz conform al ministrului justiției pentru transferul unui judecător civil de la o instanță civilă la alta.

Ministrul apărării naționale nu ar trebui să aibă vreo atribuție sau prerogativă în ceea ce privește activitatea funcțională a instanțelor și parchetelor militare sau recrutarea judecătorilor și procurorilor militari, iar acordarea gradului militar și înaintarea în gradul militar următor ar trebui să se facă potrivit dispozițiilor legale în materie, după îndeplinirea stagiului minim în grad.

Avizul Ministrului apărării naționale pentru transferul în funcția de procuror militar trebuie să fie unul consultativ, iar dobândirea calității de ofițer activ să opereze de drept ca urmare a dispunerii transferului sau numirii, Ministerul Apărării Naționale îndeplinind doar formalitățile pentru acordarea gradului militar corespunzător dispozițiilor legale. La fel, dispozițiile privind vârsta maximă pentru activare sau orice alte condiții pentru activare specifice cadrelor M.Ap.N. nu trebuie să se aplice magistraților militari.

Argumentele înlăturării oricărei posibilități de influențare a actului de justiție de către ministrul apărării sunt următoarele:

Constituția României la Capitolul VI intitulat "Autoritatea judecătorească" stabilește clar care sunt componentele acestei autorități: instanțele judecătorești, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii. De asemenea, în cadrul capitolului VI sunt enunțate atribuțiile fundamentale ale componentelor Autorității Judecătorești. Astfel:

Articolul 125 cu denumirea marginală „Statutul judecătorilor” prevede la alineatul 2 că „propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.” Dispozițiile sunt extrem de clare, competența Consiliului Superior al Magistraturii în materia transferării judecătorilor este absolută și, pe cale de consecință, este exclusă orice interferență din partea vreunei alte autorități/instituții/entități, chiar din interiorul Autorității Judecătorești în procesul transferului judecătorilor. Cu atât mai mult, este exclusă orice interferență a unei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale. Constituția nu face nicio diferență între judecătorii civili și militari. În concluzie un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu textul constituțional, fiind de neconceput o îngădire a competenței statuate la rang constituțional în favoarea Consiliului Superior al Magistraturii prin instituirea unei dependențe decizionale de acest aviz.

În ceea ce privește procurorii, inclusiv cei militari, Constituția nefăcând vreo diferență între cei civili și cei militari, deși nu există o dispoziție constituțională similară celei de la articolul 125 care îi privește pe judecători, din coroborarea textelor constituționale relevante rezultă clar că este exclusă orice interferență din partea vreunei entități din afara Autorității Judecătorești cum este cazul ministrului apărării naționale. Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public” prevede la alineatul 2 că „Ministerul Public își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii”. Textul nu face nicio diferență între procurorii militari și civili sau între parchetele militare sau civile, toți procurorii civili sau militari sunt constituiți în parchete în interiorul Ministerului Public. Articolul 132 cu denumirea marginală „Statutul procurorilor”, la alineatul 1, prevede că „procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.” Articolul 133 cu denumirea marginală „Rolul și structura” la alineatul 1 prevede că „Consiliul Superior al Magistraturii este garantul independenței justiției”. Din interpretarea coroborată a textelor constituționale sus menționate rezultă că un aviz conform al ministrului apărării naționale este incompatibil cu principiul imparțialității și cel al exercitării activității sub autoritatea ministrului justiției precum și cu îndeplinirea rolului Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției. Articolul 131 cu denumirea marginală „Rolul Ministerului Public”, la alineatul 1, prevede că „în activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor”. În măsura în care o entitate din afara Autorității Judecătorești poate controla selecția procurorilor militari și, prin aceasta, indirect, ar putea influența actul de justiție, Ministerul Public este împiedicat să își îndeplinească rolul său constituțional.

Dreptul la un proces echitabil exclude posibilitatea persoanelor cercetate sau judecate sau a celorlalte părți sau participanți, să își aleagă judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală. Or, dacă s-ar permite ministrului apărării naționale să controleze, prin intermediul avizului conform, transferarea și numirea procurorilor și judecătorilor militari, aceasta ar echivala cu selectarea de acest ministru a judecătorilor și procurorilor care să judece ori să ancheteze cauzele în care ministrul sau ministerul ar fi parte sau ar avea un interes. Articolul 124 cu denumirea marginală „Înfăptuirea justiției” prevede la alineatul 2 că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”, ceea ce exclude de plano orice posibilitate a uneia dintre părți/participanți de a-și alege judecătorii care să îi judece sau procurorii care să efectueze ancheta penală.

În ceea ce privește criteriile de „selecție” a magistraților militari, acestea trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili. Criteriile de performanță profesională ale magistraților militari trebuie să fie cele specifice profesiei de judecător sau procuror și nu celor specifice cadrelor militare. Articolul 124 alineatul 2 din Constituția României prevede că „Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți” aceasta presupune dreptul tuturor justițiabililor, indiferent de calitatea de civil sau militar de a fi anchetați de procurori și judecați de judecători care, indiferent dacă sunt civili sau militari, să îndeplinească aceleași exigențe profesionale. Din aceleași considerente condițiile privind vârsta, starea de sănătate sau performanțele fizice sportive nu își au aplicarea în „selecția” judecătorilor și procurorilor militari. Aptitudinile fizice și vârsta maximă trebuie să fie aceleași ca și pentru magistrații civili.

De asemenea, trebuie prevăzute expres garanțiile necesare asigurării independenței și imparțialității judecătorilor și procurorilor militari, astfel ca obligațiile ce decurg din calitatea de militari să aibă un caracter subsidiar și să nu poată interfera, direct sau indirect, cu îndeplinirea obligațiilor care decurg din calitatea de procurori iar structura de comandă militară din cadrul parchetelor militare să nu se aplice magistraților militari.

În urma consultării de CSM a corpului procurorilor, peste 80% dintre aceștia au apreciat că avizul ministrului apărării naționale trebuie să fie consultativ și nu conform.

III.22. Articolul 269 alin. (16) este contrar art. 1, art. 16 și art. 124 și art. 148 din Constituția României:

Conform art. 269 alin. (16), *„Judecătorii și procurorii pot încheia o asigurare profesională pentru eroarea judiciară cauzată de exercitarea funcției cu gravă neglijență, în condițiile legii. Asigurarea va fi acoperită integral de către judecător sau procuror.”*

În acest sens, lipsa obligativității asigurării de răspundere civilă pentru magistrați diminuează ideea de răspundere a magistraților și creează o discriminare față de alte categorii profesionale.

III.23. Cu privire la limitarea locurilor pentru promovarea pe loc, art. 285 alin. (5) este contrar art. 133 din Constituția României:

Cu privire la limitarea locurilor pentru promovarea pe loc la 20% din totalul posturilor vacante pe fiecare nivel de instanțe, s-a amintit că prin Decizia nr. 67/2021, par. 18, Curtea Constituțională a arătat că “schema de personal a instanțelor judecătorești nu poate fi concepută fără acest corp de rezervă, ale cărui dimensiuni le stabilește Consiliul Superior al Magistraturii, în virtutea dispozițiilor art. 125 alin. (2) din Constituție, potrivit cărora propunerile de numire, precum și promovarea, transferarea și sancționarea judecătorilor sunt de competența Consiliului Superior al Magistraturii, în condițiile legii sale organice.” În Decizia nr. 337/2019, par. 24, Curtea Constituțională a reținut că “legiuitorul a prevăzut competența Consiliului Superior al Magistraturii de a dimensiona în mod corespunzător numărul acestui corp de rezervă.”

Totodată, în Decizia nr. 494/2020, par. 26, Curtea Constituțională a arătat, cu referire la numărul locurilor disponibile la concursul de promovare pe loc, *faptul că acest aspect ține de organizarea instanțelor și a parchetelor, atribuție ce intră în sfera de competență exclusivă a Consiliului Superior al Magistraturii, care va decide în funcție de alocațiile bugetare existente în materie de „cheltuieli cu personalul”*.

În aceste condiții, s-a arătat că numărul locurilor pentru promovarea pe loc trebuie să fie stabilit de Consiliul Superior al Magistraturii, care are atribuții ce țin de gestionarea personalului din sistemul judecătoresc și poate avea în vedere și constrângerile referitoare la alocarea fondurilor pentru plata drepturilor salariale, care se pot schimba de la an la an.

Astfel, Consiliul Superior al Magistraturii este în măsură să identifice strategia coerentă de resurse umane în sistemul judiciar, rolul său fiind unul decizional în gestionarea carierei magistraților, prin asigurarea echilibrului între interesul acestora și nevoia instanțelor de a-și asigura desfășurarea activității în bune condiții.

III.24. Cu privire la eliminarea ocupării prin concurs a funcției de vicepreședinte de instanță/adjunct al prim procurorului parchetului, art. 151 și 168 sunt contrare art. 1 alin. (3), art. 124 alin. (3) și art. 148 din Constituție:

În ceea ce privește ocuparea funcțiilor de conducere de vicepreședinte/președinte de secție de la nivelul judecătorilor, tribunalelor și curților de apel (similar în cazul procurorilor), Legea privind statutul (art. 168) prevede că aceasta se face de Secția de Judecători a CSM la propunere președintelui instanței/conducătorului parchetului.

Așadar, dispoziția elimină ocuparea prin concurs a funcției de vicepreședinte/adjunct al prim procurorului, ceea ce constituie un regres, prin această normă urmărindu-se crearea unei dependențe a celor care ocupă funcții manageriale în instanțe/parchete față de Secția de Judecători/Procurori și de președintele instanței/conducătorul parchetului.

Se configurează astfel un sistem clientelar înăuntrul magistraturii, ceea ce este inacceptabil deoarece pune în pericol însăși independența sistemului judiciar, dar și independența judecătorilor/procurorilor în condițiile în care președinții/vicepreședinții de instanțe/conducătorii de parchete au atribuții importante care vizează activitatea și cariera judecătorilor/procurorilor (fac parte din comisiile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor/procurorilor sau din comisiile pentru evaluarea celor care doresc promovarea efectivă la tribunale/curți de apel/parchetele de pe lângă acestea).

Apreciem că se impune înlăturarea acestor dispoziții, fiind necesar pentru independența reală a sistemului ca ocuparea funcțiilor de președinte/vicepreședinte și chiar președinte de secție la nivelul instanțelor, respectiv de procuror șef/procuror adjunct să se ocupe prin concurs.

Dacă în varianta prezentată Comisiei Europene se propunea introducerea unui sistem meritocratic, bazat pe principiul necesității deținerii de către conducătorii parchetelor a unor cunoștințe temeinice de drept penal și procesual penal, care să ofere garanția exercitării efective, în conformitate cu legea și necesitățile bunei desfășurări a anchetei penale, a atribuțiilor de verificare a legalității și temeiniciei actelor și soluțiilor procurorilor, cea ce presupunea testarea cunoștințelor în materia dreptului penal și procesual penal, în versiunea din 22.07.2022 se revine fără nicio justificare asupra acestor aspecte, mai mult, este eliminat Consiliul Științific al INM din procedură și este introdusă Inspekția Judiciară, care prin concluziile rapoartelor de control poate influența procedura de selecție. În ceea ce privește funcțiile de conducere pentru care se organizează concurs, acestea sunt reduse doar la președinții de instanțe și la procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel și prim-procuror, fiind eliminați din procedură vicepreședinții instanțelor și adjuncții conducătorilor parchetelor, această modificare riscă să creeze adevărate feude controlate de conducătorul parchetului sau instanței și clientela sa. Nu există nicio justificare logică a acestei modificări propuse, din contră, existența

unui vicepreședinte sau procuror șef adjunct a cărui numire/revocare să nu depindă în niciun fel de conducătorul unității, garantau existența în conducerea instanței sau parchetului a unei persoane cu rol de cenzor/monitor care să ajute la menținerea unui climat sănătos, deschis.

Practic, sistemul judiciar cunoaște un regres inacceptabil, independența sa fiind în mod serios pusă în pericol, deși garanțiile de independență privind judecătorii asigurate la momentul aderării la Uniunea Europeană ar fi trebuit să rămână intangibile ulterior aderării, astfel cum CJUE a stabilit deja prin Hotărârea din 20 aprilie 2021, pronunțată în cauza *Repubblika*, C 896/19.

Conform Avizului nr. 10(2007) al Consiliul Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE), "51. De asemenea, pentru posturile cele mai importante, îndeosebi cele de șefi de instanțe, Consiliul Justiției trebuie să difuzeze, pe cale oficială, profilurile generale ce descriu caracteristicile postului de prevăzut și calitățile așteptate de la candidați, pentru a permite o alegere transparentă și responsabilă, care va fi efectuată de autoritatea de numire, această alegere trebuind să intervină în exclusivitate în urma analizei meritelor candidatului și nu pe baza datelor cele mai subiective, amicale, politice, asociative sau de sindicat."

În materia concursurilor pentru ocuparea funcțiilor de conducere la nivelul instanțelor și parchetelor formulăm următoarele propuneri:

- ar trebui reglementată o interdicție de a exercita mai mult de două mandate în funcție de conducere, indiferent dacă s-au obținut prin concurs (președinte/vicepreședinte) sau prin numire (președinte de secție) și indiferent dacă este vorba despre aceeași instanță sau de instanțe diferite, întrucât există persoane eternizate în funcții de conducere;

- degrevarea de activitatea de judecată a judecătorilor care exercită funcții de conducere ar trebui să aibă o reglementare de principiu în lege; ea este prevăzută de art. 93 alin. 2 doar pentru membrii comisiilor de evaluare, dar în fapt se practică în toate funcțiile de conducere. De asemenea ea nu trebuie să fie completă, întrucât persoanele degrevate pierd contactul cu activitatea de judecată și nu îi mai percep dificultatea. Aceste persoane ar trebui ca, în virtutea funcției de conducere pe care o ocupă, să se preocupe ca judecătorii să aibă un volum de activitate adecvat, care să le permită studierea cauzelor și respectarea termenelor de redactare a hotărârilor, însă o astfel de obligație nu este prevăzută în lege;

- numirea comisiilor de concurs de către INM. Numirea acestor comisii de către CSM, iar nu de către Consiliul Științific al INM reprezintă de facto un control al Consiliului asupra INM.

III.25. Cu privire la avizul președintelui ÎCCJ cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidatul la funcția de vicepreședinte/președinte de secție, art. 144 alin. (2) este contrar art. 1 alin. (3), art. 124 alin. (3) și art. 148 din Constituția României;

În ceea ce privește accesarea în funcții de conducere la ÎCCJ (președinte, vicepreședinți, președinți de secție), Legea privind statutul reglementează, de asemenea, un control total din partea Secției pentru judecători, promovarea în aceste poziții de top nefiind bazată pe meritocrație și competitivitate. De altfel, prevederea de la art. 144 alin. 2 din Legea privind statutul, prin care președintele ÎCCJ va da un aviz cu privire la compatibilitatea planului managerial întocmit de candidatul la funcția de vicepreședinte/președinte de secție cu planul său managerial este de natură a crea un sistem clientelar, în care persoanele care vor dori să ocupe aceste funcții vor trebui să se supună președintelui instanței supreme, în caz contrar neavând vreo șansă în acest demers.

Singura modalitate de a avea în funcțiile de top de la instanța supremă persoane cu competență profesională înaltă, iar nu persoane agreate de Secția de Judecători/președintele ÎCCJ, este ca promovarea în funcții de conducere să aibă loc prin concurs meritocratic și organizat prin INM.

III.26. Teza „precum și oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora” din art. 206 este contrară art. 1 alin. (3) și alin. (5) din Constituția României, cu referire la art. 124 și art. 125 alin. (3) din Constituția României;

Conform art. 206 din textul votat, „Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și al **oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora.**”

În acest sens, neconstituționalitatea textului derivă din faptul că li se acordă judecătorilor posibilitatea de a deține funcții de conducere în cadrul unor persoane

juridice de drept privat. Astfel, funcțiile în cadrul unor persoane de drept privat sunt incompatibile cu demnitatea de magistrat.

Conform textului art. 125 alin. (3) din Constituția României, „*funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior.*”

Activitatea magistratului trebuie să rămână circumscrisă judecării cauzelor și respectiv efectuării/supravegherii urmăririi penale, nicidecum altor activități, mai ales de exercitare a unor funcții în cadrul unor persoane de drept privat.

Textul constituțional încălcat face parte din ansamblul de norme constituționale destinate garantării independenței puterii judecătorești.

III.27. Sancțiunea contravențională nu ar trebui să reprezinte un criteriu de evaluare în privința bunei reputații - art. 21 alin. (4) este contrar art. 1 alin. (3) și art. 124 alin. (3) din Constituția României;

Sancțiunea contravențională nu ar trebui să reprezinte un criteriu de evaluare în privința bunei reputații. Se poate ajunge la situații în care atragerea răspunderii contravenționale să genereze consecințe mai severe asupra carierei magistratului decât cea penală. Aprecierea privind natura faptelor în raport de care numirea în funcția de magistrat nu ar fi conformă cu onoarea și probitatea specifice funcției este relativă și subiectivă. Se impune ca sancțiunea contravențională să nu fie luată în considerare drept criteriu de evaluare la aprecierea bunei reputații, fiind un criteriu exagerat și nemotivat.

III.28. Art. 45 alin. (1) este contrar art. 1 alin. (3) și (5) și art. 124 alin. (3) din Constituția României;

Conform art. 45 alin. (1), „*Judecătorii stagiați participă, cu vot consultativ, la judecarea cauzelor în completuri ale instanței constituite din judecători definitiv. În cauzele la care participă, judecătorul stagiar semnează minutele și hotărârile pronunțate și redactează, din dispoziția președintelui completului, proiecte ale unor hotărâri, astfel încât să se asigure o cauzistică variată. Opinia judecătorului stagiar se consemnează în hotărâre, iar opinia separată se motivează. Completurile la care participă judecătorii stagiați se stabilesc de președintele instanței, iar neparticiparea judecătorului stagiar la judecarea unei cauze nu împiedică continuarea judecării sau pronunțarea hotărârii de către completul compus din judecătorul definitiv.*”

Normele criticate au fost adoptate cu nerespectarea art. 1 alin.(5) din Constituție, prin încălcarea prevederilor Legii nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, ceea ce conduce la nerespectarea principiului legalității, al predictibilității și al securității raporturilor juridice, întrucât nu s-a realizat o corelare a actului normativ criticat cu prevederile actelor normative de nivel superior sau de același nivel cu care se află în conexiune.

Astfel, deși prin Legea organizării judiciare, completurile de judecată de la judecătorii sunt formate dintr-un singur judecător, conform Legii statutului judecătorilor și procurorilor, ele pot avea doi judecători membri (unul definitiv și altul stagiar).

O atare prevedere dovedește evident o lipsă crasă de corelare legislativă.

În plus, completurile pot fi compuse la un termen de judecată dintr-un singur judecător, la alt termen de judecată din doi și tot așa, determinând o compunere imprevizibilă a instanței de judecată, în raport de existența temporară a unor judecători stagiar în instanță.

În acest sens, compunerea completurilor se modifică prin participarea judecătorului stagiar alături de judecător din completul unic. Neconstituționalitatea textului derivă din faptul că acesta este neclar redactat. Astfel, în complet sunt în mod efectiv 2 judecători, chiar dacă unul dintre ei are vot consultativ doar.

De asemenea, într-un complet se deliberează, se discută anterior ședința de judecată, aspecte de esența compunerii colegiale, fiind impropriu ca un judecător să împărtășească o posibilă soluție altui judecător (stagiarul) care nu va mai face parte din complet până la soluționarea în primă instanță a cauzei, ceea ce este de natură a afecta însăși independența judecătorului definitiv.

III.29. Art. 43 alin. (2) și art. 75 alin. (5) încalcă prevederile art. 16 alin. (1) din Constituția României.

Conform art. 43 alin. (2), *„În circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate față de criteriile prevăzute la art. 41 candidații cunoscători ai limbii acelei minorități.”*

Art. 75 alin. (5) *„În circumscripțiile instanțelor și parchetelor unde o minoritate națională are o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor, la medii egale, au prioritate față de criteriile de la alin. (4), candidații cunoscători ai limbii acelei minorități.”*

Criteriul cunoașterii limbii unei minorități naționale cu o pondere de cel puțin 50% din numărul locuitorilor în raza instanței sau parchetului nu se întemeiază pe o justificare rezonabilă și obiectivă, în condițiile în care limba română este limba procesului judiciar.

Discriminarea reprezintă acțiunea prin care unele persoane sunt tratate diferit sau lipsite de anumite drepturi în mod nejustificat (orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice).

În cadrul sistemului Convenției Europene a Drepturilor Omului, discriminarea este sancționată exclusiv în legătură cu exercițiul drepturilor și libertăților recunoscute în Convenție. Aceasta înseamnă că dacă o faptă de discriminare intervine în legătură cu un alt drept care nu este garantat prin Convenție și protocoalele sale adiționale, atunci Curtea nu va sancționa respectivul comportament (CEDO, X. c. Germaniei, 1970).

Art. 14 plasează asupra statelor o obligație care nu este o simplă obligație negativă. Este posibil ca măsurile aplicate de stat în diferite părți ale teritoriului sau cu privire la anumite categorii ale populației să fie în conformitate cu prevederile articolului din Convenție care reglementează respectivul drept, dar diferențierea creată duce la concluzia existenței unei încălcări a Convenției dacă respectivele măsuri sunt analizate din perspectiva art. 14 (CEDO, *Affaire linguistique belge c. Belgiei*, hotărârea din 23 iunie 1968, par. 9).

Ca natură juridică, dreptul prevăzut de art. 14 din Convenție este un drept subiectiv substanțial fără o existență independentă, totuși, acesta poate apărea ca autonom, fiind posibil ca, într-o situație dată, să fie încălcat fără a se constata și o încălcare a dreptului în legătură cu care a fost invocat (CEDO, *Marea Cameră, Sommerfeld c. Germaniei*, hotărârea din 8 iulie 2003).

Art. 14 se referă la următoarele criterii concrete de discriminare: sexul, rasa, culoarea, limba, religia, opinia politică sau alt tip de opinie, originea națională sau socială, apartenența la o minoritate națională, averea, nașterea sau alt statut.

Enumerarea nu este limitativă, ci una indicativă, discriminarea putând avea loc și în temeiul altui criteriu. Spre exemplu, orientarea sexuală (CEDO, *Salguiero da Silva Moutao c. Portugaliei*, hotărârea din 21 decembrie 1999), domiciliul părinților (CEDO, *Affaire*

linguistique belge c. Belgiei, hotărârea din 23 iunie 1968), calitatea de copil născut în cadrul unei căsătorii sau în afara căsătoriei (CEDO, Marckx v. Belgiei, hotărârea din 13 iunie 1979).

Nediscriminarea prevăzută în art. 14 acoperă atât discriminarea directă (persoanele aflate în situații analoge trebuie tratate în mod egal), cât și discriminarea indirectă (persoanele aflate în situații semnificativ diferite trebuie tratate diferit). Curtea a considerat că avem de a face cu o încălcare a dreptului de a nu fi discriminat în exercitarea drepturilor garantate în Convenție, prevăzută în art. 14, atunci când statele tratează diferit persoanele aflate în situații analoge, în condițiile în care nu există nici o justificare obiectivă și rezonabilă. Însă, Curtea consideră că aceasta nu este singura fațetă a interzicerii discriminării în articolul 14. Dreptul de a nu fi discriminat în exercitarea drepturilor garantate în Convenție este violat de asemenea când Statele, fără o justificare obiectivă și rezonabilă eșuează să trateze diferit persoanele care se află în situații semnificativ diferite (CEDO, Thlimmenos c. Greciei, hotărârea din 6 aprilie 2000).

Pentru a exista discriminare, situațiile în discuție trebuie să fie comparabile. Diferența de tratament devine discriminare, în sensul art. 14 din Convenție, numai atunci când autoritățile statale introduc distincții între situații analoge și comparabile, fără ca acestea să se întemeieze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Așadar, există o încălcare a principiului egalității și al nediscriminării dacă se dovedește existența unui tratament diferențiat aplicat, unor situații egale, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă sau dacă nu există o proporționalitate între scopul urmărit și mijloacele folosite pentru atingerea acestui scop.

III.30. Art. 63 alin.1 din Legea statutului contrar art. 16 alin. (1) din Constituția României.

Conform art. 63 alin. (1), „(1) Pot fi numiți în magistratură, pe bază de concurs, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 5 alin. (3), foștii judecători și procurori care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, avocații, notarii publici, asistenții judiciari, consilierii juridici, executorii judecătorești cu studii superioare juridice, personalul de probațiune cu studii superioare juridice, ofițerii de poliție judiciară cu studii superioare juridice, grefierii cu studii superioare juridice, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului”.

Practic, prin lege, pentru admitere directă se face o diferență nejustificată între ofițeri și agenți de poliție judiciară, în măsura în care ambii au calitate de organ de urmărire penală și atribuții identice. Pare stranie situația în care un jandarm care, în baza

delegării procurorului DNA/DIICOT sau de la parchetele militare, face acte de urmărire penală și nu i se recunoaște relevanța activității, iar altui jandarm, încadrat ca jurist, care nu a văzut în viața lui instanța sau vreun dosar de urmărire penală, se recunoaște.

IV. CONCLUZII.

În considerarea tuturor argumentelor expuse, vă solicităm respectuos **admiterea prezentei obiecții de neconstituționalitate** a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022).

ANEXE

- PL-x nr. 440/2022, în forma pentru promulgare.

**TABEL SEMNĂTURI OBIECȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE
a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 440/2022)**

Nr.	Nume	Prenume	PARTID	SEMNATURA
1	Apostol	Alin-Gabriel	USR	
2	Badea	Mihai-Alexandru	USR	
3	Băltărețu	Viorel	USR	
4	Barna	Ilie-Dan	USR	
5	Benga	Tudor Vlad	NEAFIL	
6	Berescu	Monica-Elena	USR	
7	Blaga	Daniel - Codruț	USR	
8	Botez	Mihai-Cătălin	USR	
9	Bulai	Iulian	USR	
10	Buzoianu	Diana-Anda	USR	
11	Chichirău	Cosette-Paula	USR	
12	Ciornei	Radu Tudor	USR	
13	Cristian	Brian	USR	
14	Dehelean	Silviu	USR	
15	Drancă	Andrei - Iulian	USR	
16	Drulă	Cătălin	USR	
17	Fălcoi	Nicu	USR	
18	Gheba	Daniel Sorin	USR	
19	Giurgiu	Adrian	USR	
20	Hangan	Pollyanna-Hanellore	USR	
21	Havârneanu	Filip		
22	Ilie	Victor	USR	

**TABEL SEMNĂTURI OBIECTIE DE NECONSTITUȚIONALITATE
a Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (Pl-x nr. 440/2022)**

Nr.	Nume	Prenume	PARTID	SEMNATURA
23	Ion	Stelian Cistian	USR	
24	Lazăr	Teodor	USR	
25	Lazăr	Ion-Marian	USR.	
26	Lorincz	Iulian	USR	
27	Miftode	Marius Andrei	USR	
28	Miruță	Radu-Dinel	USR	
29	Molnar	Radu-Iulian	USR	
30	Moșteanu	Liviu-Ionuț	USR	
31	Murariu	Oana	USR	
32	Năsui	Claudiu-Iulius-Gavril	USR	
33	Neagu	Denisa-Elena	USR	
34	Panait	Radu	USR	
35	Polițeanu	Mihai-Laurențiu	USR	
36	Pop	Rareș-Tudor	USR	
37	Prună	Cristina-Mădalina	USR	
38	Rodeanu	Bogdan Ionel Rodeanu	USD	
39	Seidler	Cristian-Gabriel	USR	
40	Stoica	Diana	USR	
41	Terente	Eugen	USR	
42	Todosiu	Beniamin	USR	
43	Țoiu	Oana-Silvia	USR	
44	Ungureanu	Emanuel-Dumitru	USR	
45	Wiener	Adrian		

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ
NR. 7579 / 25 OCT 2022

Palatul Parlamentului
Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România
Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80
Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.2346/2022

SENATUL ROMÂNIEI
Nr. 2741 / 26.10.2022

Doamnei
Alina-Ștefania GORGHIU
Președintele Senatului

Biroul permanent al Senatului

L. 612 / 26.10.2022

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupului parlamentar al Alianței pentru Uniunea Românilor și de deputați neafiliați, referitoare la neconstituționalitatea Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr.440/2022).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 1 noiembrie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 9 noiembrie 2022.

Vă asigurăm, doamnă Președinte, de deplina noastră considerație.

Președinte,
Marian BĂNĂCĂ

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
Dosar nr. 2346A / 2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ
NR. 7483 / 20 OCT 2022

Parlamentul României
Camera Deputaților
Secretar general

București, 20.10.2022
Nr. 2/9007

Domnului

Marian ENACHE
Președintele Curții Constituționale

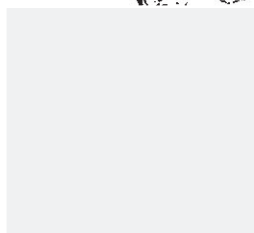
Stimate domnule Președinte,

În temeiul dispozițiilor art.27 alin.(1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, vă transmitem alăturat, sesizarea formulată de deputați aparținând Grupului parlamentar al Alianței pentru Uniunea Românilor și de deputați neafiliați, asupra Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (PLx.440/2022).

Cu deosebită considerație,

SECRETAR GENERAL

SILVIA-CLAUDIA MIHALCEA

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
GRUPUL PARLAMENTAR A.U.R.
INTRARE / IEȘIRE Nr. 36-18/227
Ziua 20 Luna 10 Anul 2022

PARLAMENTUL ROMÂNIEI
CAMERA DEPUTAȚILOR
SECRETAR GENERAL
Nr. 2/9004
20 22 Luna 10 Anul 20

**Parlamentul României
Camera Deputaților
Grupul Parlamentar al Alianței pentru Unirea Românilor**

**Către
Secretariatul General al Camerei Deputaților
Doamnei Secretar General Silvia Claudia MIHALCEA**

Stimată doamnă Secretar General,

Vă înaintăm sesizarea de neconstituționalitate a **Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor (Plx 440/2022 - L 612/2022)** formulată de parlamentarii din tabelul anexat, pe care vă solicităm respectuos să o trimiteți Curții Constituționale a României în vederea înregistrării acesteia, în conformitate cu prevederile Art. 146 lit. a) din Constituția României, republicată, respectiv Art. 15 alin. 1 din Legea nr. 47/1992, cu modificările și completările ulterioare, republicată.

Cu respect,
Antonio Andrușceac
Lider al grupului parlamentar AUR

Către CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI
Domnului Marian ENACHE,
Președintele Curții Constituționale

DOMNULE PREȘEDINTE,

În temeiul dispozițiilor art.1 pct.5, art.142 pct.1, art. 146 lit. a) din Constituția României și în baza art.1, art.2, art.3 și art. 15 alin. (1), (2) și (4) din Legea 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale a României, republicată, cu modificările și completările ulterioare, deputații și senatorii semnatari, formulăm în termen legal prezenta

**CERERE DE EXTINDERE DIN OFICIU A CONTROLULUI DE
NECONSTITUȚIONALITATE DETERMINAT DE OBIECTIILE DE
NECONSTITUȚIONALITATE FORMULATE**

FAȚĂ DE PLx 440/2022 - L 612/2022

Referitor la *Proiectul de lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022)*, adoptat de Senat în data de 17.10.2022, în calitate de cameră decizională, prin care vă **SOLICITĂM să constatați neconstituționalitatea acesteia**, iar pe cale de consecință să o respingeți ca fiind neconstituțională, nelegală și nesusținută de argumentele juridice constituționale, etice morale și pentru o justă cauză, având în vedere următoarele MOTIVE:

Având în vedere că în acest moment Curtea Constituțională, pe această speță are deja dosarul deschis și raportat la faptul că **în cauză sunt mult mai multe articole cuprinse în legea contestată, prin care se încalcă în mod flagrant Legea fundamentală a României - Constituția**, noi, parlamentarii semnatari ai prezentei cereri **SOLICITĂM Curții Constituționale să se autosesizeze** și să verifice constituționalitatea articolelor pe care vi le supunem controlului, din *Proiectul de lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022)*, adoptat de Senat în data de 17.10.2022, în calitate de cameră decizională.

În acest sens vă depunem atașat documentul prin care învederăm toate aspectele și situațiile extrem de grave de încălcare flagrantă a constituției.

În situația în care această lege ajunge să fie promulgată în forma sa actuală, cu eventuale modificări numai pe aspectele sesizate de către alte grupuri parlamentare, Avocatul Poporului și/sau Înalta Curte de Casație și Justiție, aceasta ar însemna, fără echivoc, în fapt, instigare la nerespectarea Legii fundamentale, ceea ce determină apariția stării de insecuritate juridică și a susceptibilității de a se intra sub incidența

dispozițiilor art. 394-398 cod penal cu privire la trădare prin acțiuni împotriva ordinii constituționale, a Constituției României.

Prin legiferarea unor prevederi neconstituționale, nelegale, abuzive și prin a căror efecte se aduce un prejudiciu irevocabil independenței justiției, aceasta fiind grav afectată, împreună cu puterea judecătorească pe care o transferă în subordinea și controlul total al factorului politic, se provoacă disoluția României ca stat de drept independent, suveran, național, unitar și indivizibil, adică disoluția valorilor supreme, a tradițiilor, a idealurilor, a credinței, a libertății noastre ca țară și popor, ceea ce este inadmisibil și neconstituțional.

Curtea Constituțională a României este instituția publică garant al supremației Constituției și unica autoritate de jurisdicție constituțională în România.

În exercitarea atribuțiilor care îi revin, Curtea Constituțională este singura în drept să hotărască asupra competenței sale, motiv pentru care are obligația să se autosesizeze în domeniul ei de competență în care are atribuții de verificare și control, atunci când există încălcări extrem de grave ale Constituției României, indiferent de modalitatea procedurală de sesizare a Curții.

Pe cale de consecință vă **SOLICITĂM** să admiteți cererea noastră și să dați curs verificării și controlului întregului text de *Proiectul de lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022)*, adoptat de Senat în data de 17.10.2022, în calitate de cameră decizională, pentru toate motivele invocate în cuprinsul documentului atașat prezentei cereri.

SOLICITĂM să rețineți prezenta SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Referitor la *Proiectul de lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022)*, adoptat de Senat în data de 17.10.2022, în calitate de cameră decizională, prin care vă **SOLICITĂM** să constatați atât neconstituționalitatea dispozițiilor art. 206, art. 228 alin. (5) și (6), art. 234 alin. (2) și art. 271, cât și neconstituționalitatea Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor **în integralitatea ei, pentru motive extrinseci**, în legătură cu procedura de adoptare, iar pe cale de consecință să le respingeți ca fiind ca fiind neconstituțională, nelegală și nesuștinută de argumentele juridice constituționale, etice morale și pentru o justă cauză pentru următoarele MOTIVE:

În fapt și în drept, învederăm următoarele:

- 1. Solicităm să se constate neconstituționalitatea art. 206 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022).**

"Art. 206. – Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale sau internaționale, în scopul

apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora.”

Se poate observa astfel că potrivit acestor articol judecătoria, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor au dreptul să fie membri ai oricăror persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora.

Drept urmare, aceștia pot fi membri sau organe de conducere ai oricăror ONG - uri care nu sunt asociații profesionale și sunt non-juridice și care pot fi finanțate de diverse persoane fizice sau juridice, inclusiv de partide politice pentru obținerea propriilor interese.

Or, activitatea pe care o pot desfășura aceștia în diverse ONG-uri, precum și apartenența la acestea permite o interferență în activitatea judecătorilor și procurorilor, deoarece activitatea lor poate să fie influențată direct sau indirect, fiind afectată astfel independența sistemul de justiției, precum și dreptul cetățenilor la un proces echitabil.

Astfel, **art. 206** din Legea privind Statutul judecătorilor și procurorilor **încalcă**:

- dispozițiile **art. 125 alin. (3) din Constituția României**, care prevăd că funcția de judecător este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. Or, apartenența la diverse persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial încalcă interdicția expresă prevăzută de norma constituțională.
- dispozițiile **art. 124 alin. (1), (2) și (3) din Constituția României**, privind înfăptuirea justiției, care prevăd că justiția se înfăptuiește în numele legii (neputându-se înfăptui în numele unui grup de interese, chiar asociate într-un ONG), justiția este unică imparțială și egală pentru toți (neputând fi înfăptuită cu influențarea unor diverse grupuri de interese), judecătoria trebuie să fie independenți și să se supună numai legii (apartenența la diverse ONG-uri non-juridice și care nu sunt asociații profesionale putând afecta independența judecătorilor prin influențarea directă sau indirectă);
- dispozițiile **art. 132 alin. (2) din Constituția României**, care prevăd că funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. Or, apartenența la diverse persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial încalcă interdicția expresă prevăzută de norma constituțională;
- dispozițiile **art. 132 alin. (1) din Constituția României**, care prevăd că procurorii trebuie să își desfășoare activitatea potrivit principiului legalității și al imparțialității. Or, apartenența la diverse ONG-uri non-juridice și care nu sunt asociații profesionale putând afecta independența procurorilor prin influențarea directă sau indirectă;

- dispozițiilor art. 21 alin. (3) din Constituția României privind dreptul la un proces echitabil, respectiv dreptul de a beneficia de o instanță independentă și imparțială, ca urmare a faptului că este afectată imparțialitatea judecătorilor și procurorilor.

2. Solicităm să se constate neconstituționalitatea art. 228 alin. (5) – (6) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022).

Art. 228

”(5) Rezultatul verificărilor prin care se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la alin. (1) se concretizează într-un înscris și se comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, celui vizat de verificare, precum și, la cerere, oricărei persoane.

(6) Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (5) poate fi contestat la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform legii.”

Articolul 228 alin. (1) reglementează interdicția aplicată judecătorilor, procurorilor, magistraților-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat acestora, personalul auxiliar de specialitate și personalul conex personalului de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor, în sensul că aceștia nu pot fi lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai vreunui serviciu de informații.

Alin. (2) al art. 228 prevede sancțiunea încălcării interdicției prevăzute la alin. (1), respectiv eliberarea din funcția deținută.

Alin. (3) al art. 228 reglementează obligația tuturor persoanelor de la alin. (1) de a completa anual o declarație olografă pe propria răspundere din care să rezulte că nu au fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații.

Alin. (4) al art. 228 stabilește autoritatea competentă să facă verificarea veridicității datelor din declarațiile anuale date de persoanele de la alin. (1), respectiv Consiliul Suprem de Apărare a Țării.

Cu toate că s-a prevăzut în lege interdicția (cazul de incompatibilitate), sancțiunea (eliberarea din funcția deținută în cazul încălcării interdicției), precum și faptul că persoanele indicate la alin. (1), judecători procurori și asimilați ai sistemului de justiție

trebuie să depună anual o declarație pe proprie răspundere din care să rezulte că nu au încălcat interdicția prevăzută de lege, iar Consiliul Suprem de Apărare a Țării este autoritatea competentă să verifice veridicitatea acestor declarații, ca urmare a normelor cuprinse la alin. (5) și (6) al articolului 228 nu este prevăzută o verificare reală și efectivă a respectării interdicției prevăzute de lege și nici nu îi este permis cetățeanului să aibă acces efectiv și eficient la instanța de contencios – administrativ pentru a contesta dacă vreuna dintre persoanele prevăzute la alin. (1) a încălcat interdicția prevăzută de lege și să i se poată aplica sancțiunea și să fie exclus din sistemul de justiție.

Aceasta deoarece alin. (5) al art. 228 prevede emiterea unui înscris (act administrativ) de către CSAT numai în situația în care constată că una dintre persoanele prevăzute la alin. (1) a încălcat interdicția/incompatibilitate. Nefiind obligat CSAT să emită un act administrativ și în situația în care constată că declarațiile sunt veridice și persoana verificată nu a încălcat interdicția /incompatibilitate.

Aceasta înseamnă că toate persoanele indicate la alin. (1) pentru care CSAT nu a emis un act administrativ se *prezumă* că nu au încălcat interdicția/incompatibilitate. Or, în instanță nu pot fi atacate prezumții.

Totodată, nu se poate efectua un control dacă CSAT a **verificat efectiv veridicitatea tuturor declarațiilor** date de persoanele de la alin. (1), **permițându-i-se astfel CSAT-ului să verifice arbitrar declarațiile judecătorilor și procurorilor, ceea ce poate conduce la menținerea în sistemul de justiție a unor persoane care și-au încălcat interdicția de la alin. (1), ceea ce afectează independența și imparțialitatea întregului sistem de justiție.**

Din aceste motive art. 228 alin. (5) încalcă dispozițiile constituționale privind:

- **imparțialitatea judecătorilor și procurorilor, respectiv dispozițiile art. 124 alin. (1), (2) și (3), precum și art. 132 alin. (1) și (2) din Constituția României;**
- **incompatibilitățile exprese prevăzute de normele constituționale privind deținerea oricărei funcții publice sau private de către judecători și procurori, respectiv dispozițiile art. 125 alin. (3) și art. 132 alin. (2) din Constituția României;**
- **dreptul la un proces echitabil garantat de art. 21 alin. (3) din Constituția României, cetățenii nebeneficiind de o instanță independentă și imparțială.**

Totodată, ca urmare a faptului că potrivit alin. (6) în instanța de contencios administrativ poate fi atacat numai actul emis de către CSAT la alin (5) care se referă numai la situația în care CSAT a constatat încălcarea de către persoanele de la alin.(1) a incompatibilității, aceste aliniate **încalcă și dreptul de acces efectiv și eficient la instanță, garantat de art. 21 alin. (1) din Constituție, și dreptul de a supune controlului judecătoresc al instanței de contencios administrativ al actelor administrative emise de autoritățile publice, garantat de art. 126 alin. (6) din Constituție, a actului prin care CSAT ar constata că o persoană de la alin. (1) nu a încălcat incompatibilitatea, iar declarația sa este veridică.**

3. Solicităm să se constate neconstituționalitatea art. 234 alin. (2) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022).

”Art. 234 (2) Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale și pot avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției.”

Articolul 234 alin. (2) permite judecătorilor, procurorilor, magistraților asistenți și personalului de specialitate juridică asimilat acestora să participe la întocmirea unor documente interne sau internaționale **ale oricăror persoane fizice/juridice**. Acest aspect intră în contradicție cu Statutul judecătorilor și procurorilor și permite afectarea independenței și imparțialității acestora.

Proiectele cu finanțare externă la care face referire forma inițială a normei sunt derulate pe plan național sau internațional de diferite ONG-uri, prin încasarea unor sume de bani importante prin intermediul acestora, existând cel puțin o aparență de fidelizare față de diferite grupuri de interese precum și crearea unei presiuni asupra judecătorilor și procurorilor implicați, fiind afectată independența și imparțialitatea acestora.

Art. 234 alin. (2) permite cooptarea judecătorilor și procurorilor în diverse structuri/organisme create de persoane fizice/juridice din România sau din străinătate, care prin activitatea și politica respectivelor structuri/organisme să influențeze în mod direct sau indirect cel puțin judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat pe care i-au cooptat.

Din aceste motive, art. 234 alin. (2) încalcă dispozițiile constituționale privind:

- **imparțialitatea judecătorilor și procurorilor, respectiv dispozițiile art. 124 alin. (1), (2) și (3), precum și art. 132 alin. (1) și (2) din Constituția României;**
- **incompatibilitățile exprese prevăzute de normele constituționale privind deținerea oricărei funcții publice sau private de către judecători și procurori, respectiv dispozițiile art. 125 alin. (3) și art. 132 alin. (2) din Constituția României;**
- **dreptul la un proces echitabil garantat de art. 21 alin. (3) din Constituția României, cetățenii nebeneficiind de o instanță independentă și imparțială.**

4. Solicităm să se constate neconstituționalitatea art. 271 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022).

Este neconstituțional art. 271 din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022) votată de Senat în data de 17.10.2022, ca și cameră decizională, deoarece din text a fost eliminată sancționarea magistraților pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, ori în dezlegarea unor chestiuni de drept.

Deciziile Curții Constituționale a României și hotărârile Înaltei Curți de Casație și Justiție asigură și garantează stabilitatea sistemului judiciar, dreptul la un proces echitabil, predictibilitatea actului de justiție, interpretarea și aplicarea unitară a legislației și unificarea jurisprudenței pe teritoriul României. Or, destabilizarea sistemului judiciar, limitarea sau restrângerea predictibilității actului de justiție sau lipsa practicilor judiciare unitare sunt elemente de neconstituționalitate. De exemplu, art. 124 alin. (2) din Constituție prevede că „justiția este unică, imparțială și egală pentru toți”.

Eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale a României și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție provoacă haos și prejudicii iremediabile, atât în tot sistemul de justiție, cât și cetățenilor României, în calitatea lor de justițiabili. Pratic, se anulează în mod direct ordinea juridică elaborată în jurul supremației Legii fundamentale.

Eliminarea din art. 271 a sancționării pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, în soluționarea recursurilor în interesul legii ori în dezlegarea unor chestiuni de drept, din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022), astfel cum a fost adoptată de Senat în data de 17.10.2022, înseamnă subminarea autorității Curții Constituționale a României și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, deciziile acestora urmând a fi opționale sau facultative pentru magistrați, ceea ce este inadmisibil și neconstituțional.

Reamintim că, Curtea Constituțională a supus controlului *a priori* dispozițiile art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, normă potrivit căreia constituie abatere disciplinară nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii.

În Avizul Consiliului Legislativ nr. 969/2022, la pct. 50 se menționează:

„La art. 272, în ceea ce privește eliminarea din cadrul cazurilor care constituie abateri disciplinare a cazului prevăzut în prezent în cuprinsul art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precizăm că, prin Avizul nr. 315/28.03.2022, Consiliul Legislativ a avizat negativ o propunere legislativă cu același obiect. Menționăm că respectiva propunere legislativă (plx89/08.03.2022) a fost respinsă atât de către Camera Deputaților, în calitate de primă Cameră sesizată, cât și definitiv, de către Senat, în calitate de Cameră decizională, în ședința din 29.06.2022.

Precizăm că în ceea ce privește soluția legislativă din prezentul proiect, rămân valabile considerentele reținute în avizul Consiliului Legislativ nr. 315/28.03.2022.

Așa cum s-a precizat și în avizul sus-menționat, dispozițiile art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004 au fost supuse controlului a priori al Curții Constituționale din perspectiva încălcării dispozițiilor art. 124 alin. (3), potrivit cărora judecătorii sunt independenți și se supun numai legii", obiecția de neconstituționalitate fiind respinsă prin Decizia nr. 2/2012.

În decizia sus-menționată, instanța de contencios constituțional a reținut că „dispozițiile art. 99 lit. ș) din Legea nr. 303/2004, modificată, care reglementează ca abatere disciplinară, nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii", (...) dau expresie și eficiență prevederilor art. 126 alin. (3), respectiv celor ale art. 147 alin. (4) din Constituție.". Totodată, Curtea a constatat că „principiile care guvernează înfăptuirea justiției trebuie interpretate în corelație cu dispozițiile constituționale care consacră rolul și competențele celorlalte puteri, cu respectarea principiilor statului de drept, enunțate de art. 1 din Legea fundamentală. Un cadru legislativ care ar permite ignorarea, eludarea sau cenzurarea de către instanțele judecătorești a deciziilor pe care Înalta Curte de Casație și Justiție ori Curtea Constituțională le pronunță în exercitarea competențelor lor constituționale nu este compatibil cu aceste principii".

Or, eliminarea abaterii disciplinare constând în nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii ar fi de natură să creeze cadrul legislativ incompatibil cu principiile statului de drept consacrate de art. 1 din Legea fundamentală, la care se face referire în considerentele sus-menționate din cuprinsul Deciziei Curții Constituționale nr. 2/2012.

În ceea ce privește situația incidenței jurisprudenței Curții de Justiție a Uniunii Europene, invocată în cuprinsul Expunerii de motive, menționăm că atât instanțelor de judecată, cât și legiuitorului li se impun dispozițiile art. 147 alin. (3) din Constituție referitoare la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale.

Precizăm că, așa cum instanța de contencios constituțional a subliniat în Decizia nr. 1039/2012, „nici o altă autoritate publică, fie ea și instanță judecătorească, nu poate contesta considerentele de principiu rezultate din jurisprudența Curții Constituționale, aceasta fiind obligată să le aplice în mod corespunzător, respectarea deciziilor Curții Constituționale fiind o componentă esențială a statului de drept”.

Astfel fiind, sunt obligatorii considerentele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 390/2021, potrivit căreia „o instanță în judecătorească are abilitarea să analizeze conformitatea unei dispoziții "din legile interne", deci aparținând dreptului intern, cu dispozițiile de drept european prin prisma art. 148 din Constituție și, în cazul în care constată contrarietatea, are competența să aplice cu prioritate dispozițiile de drept al Uniunii în litigiile ce antamează drepturile subiective ale cetățenilor. În toate cazurile, Curtea constată că, prin noțiunile de „legi interne” și „drept intern”, Constituția are vedere exclusiv legislația infraconstituțională, Legea fundamentală prezervându-și poziția ierarhic superioară în virtutea art. 11 alin. (3). Așa fiind, atunci când stabilește că „prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene, precum și celelalte reglementări comunitare cu caracter obligatoriu au prioritate față de dispozițiile contrare din legile interne”, art. 148 din Constituție nu atribuie dreptului Uniunii prioritate de aplicare față de Constituția României, astfel că o instanță națională nu are abilitarea de a analiza conformitatea unei dispoziții din dreptul intern, constatate ca fiind constituționale prin prisma art. 148 din Constituție, cu dispozițiile de drept european. Sistemul dreptului românesc este format din totalitatea normelor juridice adoptate de către statul român și care trebuie să fie în consonanță cu principiul supremației Constituției și principiul legalității, care sunt de esența cerințelor statului de drept, principii înscrise în art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căruia „În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, unica autoritate legiuitoare a țării fiind Parlamentul, având în vedere că statul se organizează potrivit principiului separației și echilibrului puterilor legislativă, executivă și judecătorească - în cadrul democrației constituționale. Democrația constituțională, într-un stat de drept, nu este însă o abstracție, ci este o realitate a unui sistem în cadrul căruia supremația Constituției limitează suveranitatea legiuitorului, care în procesul de creare a normelor juridice și de adoptare a unor acte normative trebuie să țină cont de o serie de principii de rang constituțional (a se vedea Decizia nr. 104 din 6 martie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 446 din 29 mai 2018, paragraful 73)”.

Menționăm că, așa cum a subliniat în Decizia nr. 1/2014, „în ceea ce privește efectele deciziilor sale, Curtea Constituțională a statuat în mod constant că, potrivit art. 147 alin. (4) din Constituție, caracterul general obligatoriu vizează nu numai dispozitivul deciziilor Curții Constituționale, ci și considerentele pe care se sprijină acesta.

În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice, urmează să respecte întru totul atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor Curții".

Ținând seama de cele de mai sus, soluția legislativă de eliminare a răspunderii disciplinare a judecătorilor în cazul nerespectării deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, apare ca fiind contrară jurisprudenței Curții Constituționale în domeniu și nu ar trebui adoptată, întrucât respectarea deciziilor Curții Constituționale al căror efect obligatoriu este consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție și a deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii – al căror efect obligatoriu derivă din dispozițiile art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală reprezintă o componentă esențială a statului de drept.

Așa cum se subliniază și în avizul Consiliului Superior al Magistraturii, în acest context, ținând seama de specificul dreptului Uniunii Europene și de raportul acestuia cu dreptul intern, astfel cum este consacrat de dispozițiile art. 148 din Constituția României, este de analizat, de asemenea dacă proiectul nu ar trebui să stabilească drept abatere disciplinară, pe lângă nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, și nerespectarea hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene."

*Potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 "Observațiile și propunerile Consiliului Legislativ privind respectarea normelor de tehnică legislativă vor fi avute în vedere la definitivarea proiectului de act normativ. Neacceptarea acestora trebuie motivată în cuprinsul actului de prezentare a proiectului sau într-o notă însoțitoare." Or, cu toate că nu au fost acceptate observațiile și propunerile Consiliului Legislativ, acestea nu au fost motivate nici în cuprinsul actului de prezentare a proiectului și nici într-o notă însoțitoare, contrar dispozițiilor **art. 10 alin. (4) din Legea nr. 24/2000. Drept urmare, s-a încălcat principiul legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituția României.***

*Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 2/2012, a respins obiecția de neconstituționalitate, constatând că **este constituțională sancționarea disciplinară pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale ori a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii.** În caz contrar, ar însemna să nu existe nici o garanție că deciziile CCR se vor aplica.*

Prin Decizia nr. 2/2012, Curtea Constituțională s-a pronunțat deja, reținând că „în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului invocată, că principiul independenței judecătorilor nu exclude intervenția instanțelor de control judiciar pe calea exercitării căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, și nici pronunțarea de către instanța supremă a unor decizii menite să unifice diferențele de interpretare și aplicare a aceluiași text de lege. De altfel, scopul legiuitorului constituțional nu a fost acela de a reglementa o ingerință a Înaltei Curte de Casație și Justiție în activitatea de judecată a instanțelor, ci stabilirea unei practici unitare, atunci când se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit prin hotărâri judecătorești irevocabile.”

Corelativ, este neconstituțională eliminarea din art. 271 a sancționării pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, în soluționarea recursurilor în interesul legii, ori în dezlegarea unor chestiuni de drept, din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022), astfel cum a fost adoptată de Senat în data de 17.10.2022.

Respectarea deciziilor CCR și hotărârilor obligatorii ale ICCJ sunt obligații profesionale ale judecătorilor și procurorilor, prin raportare la dispozițiile art. 124 alin. (1) și (3) coroborat cu art. 126 alin. (1) din Constituție (în privința judecătorilor) și art. 132 alin. (1) din Constituția României care prevede că procurorii trebuie să își desfășoare activitatea potrivit principiului legalității (principiu care este reglementat de art. 1 alin. 5 din Constituție).

Având în vedere rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, prevăzut de art. 126 alin. (3) din Constituție, respectiv acela de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, prin exonerarea de răspundere a judecătorilor și procurorilor în cazul nerespectării deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii se încalcă, pe de o parte, **dispozițiile art. 126 alin. (3) din Constituție**, ca urmare a faptului că lipsește de efecte rolul ICCJ, iar pe de altă parte, permite judecătorilor să respecte arbitrat deciziile ICCJ, fiind afectat astfel **dreptul la un proces echitabil**, respectiv **principiul securității juridice care impune asigurarea interpretării unitare a legii**, fiind încălcat art. 21 alin. (3) din Constituție și art. 6 CEDO (a se vedea hotărârea CEDO pronunțate în cauza *Păduraru împotriva României*).

Eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale a României și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, pentru considerentul invocat în expunerea de motive, anume „că aceste măsuri au scopul de a garanta supremația dreptului Uniunii Europene, respectiv a Hotărârilor Curții de Justiție a Uniunii Europene în fața Constituției și legislației din România”, înseamnă privarea de libertate și de independență a justiției.

Cu alte cuvinte, în situația în care ar apărea un conflict între o normă europeană sau o hotărâre judecătorească a CJUE și Constituția României, judecătorii au

posibilitatea să ignore dispozițiile din Constituția României, fără să fie supuși vreunei sancțiuni disciplinare. **Constituția României și deciziile Curții Constituționale devin astfel opționale pentru magistrați.**

Faptul că legiuitorul a legiferat **eliminarea sancțiunii** pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale a României este dovada indubitabilă că **deja Legea fundamentală - Constituția României este opțională și lipsită de valoare.**

Astfel **autoritatea** Curții Constituționale a României și a Înaltei Curți de Casație și Justiție **nu mai este recunoscută**, ceea ce provoacă **disoluția statului de drept**, a Curții Constituționale a României și a Înaltei Curți de Casație și Justiție, care ar urma să devină niște instituții doar formale și absolut inutile.

Mai mult decât atât, aceasta ar însemna și disoluția puterii judecătorești, prin transferarea acesteia în subordinea și controlul total al unui factor politic extern României, ceea ce este inadmisibil și neconstituțional.

Nu există nici o justificare etică, morală și juridică pentru eliminarea prevederilor cu privire la sancționarea magistraților atunci când nu respectă deciziile Curții Constituționale și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, având în vedere că acestea au caracter general obligatoriu și trebuie respectate.

Eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale încalcă flagrant art. 147 alin. (4) din Constituția României, deoarece prin aceasta se produce efectul de înlăturare a caracterului general obligatoriu al deciziilor și, în egală măsură, se încalcă și dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, care dispune în mod imperativ că „**în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie**”.

Or, înlăturarea caracterului general obligatoriu al deciziilor Curții Constituționale prin eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor acesteia, **înseamnă modificarea printr-o lege ordinară a sensului unei prevederi imperative din Constituția României.** Totuși, modificarea Constituției se poate face doar prin voința exclusivă a poporului român, manifestată numai prin referendum.

Eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, ori în dezlegarea unor chestiuni de drept, reprezintă un atac fără precedent asupra Constituției României, ceea ce este sinonim cu atacul asupra drepturilor și libertăților cetățenilor români, care sunt garantate și apărate de Legea fundamentală.

Prin eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție, practic Constituția României devine facultativă, ceea ce echivalează cu abolirea ei, și implicit, cu desființarea României ca stat de drept independent, suveran, național, unitar și indivizibil, pe de o parte, iar pe de altă parte, cu desființarea valorilor supreme, a

tradițiilor, a idealurilor, a credinței, a libertății noastre ca țară și popor, așa cum prevăd alin. (1) și (3) ale art. 1 din Legea fundamentală.

În România, chiar după aderarea la Uniunea Europeană, supremația Constituției este obligatorie, iar deciziile CCR sunt general obligatorii.

În acest sens învederăm că **art. 148 din Constituția României poate fi interpretat numai celor statuate de Curtea Constituțională a României prin Decizia nr. 148 din 16 aprilie 2003, decizie prin care, înainte de referendumul cu privire la legea de revizuire a Constituției pentru aderarea la Uniunea Europeană, Curtea Constituțională a analizat dacă dispozițiile actualului art. 148 se încadrează în limitele de revizuire a Constituției, respectiv dacă încalcă caracterul național și independent al statului român.**

În urma analizei, pentru a ajunge la concluzia că actualul art. 148 nu încalcă limitele revizuirii, respectiv caracterul independent al Statului Român, Curtea Constituțională a statuat că:

„Soluția propusă de autorii inițiativei de revizuire are în vedere implementarea dreptului comunitar în spațiul național și stabilirea regulii aplicării prioritare a dreptului comunitar față de dispozițiile contrare din legile interne, cu respectarea prevederilor actului de aderare.

Consecința aderării pleacă de la faptul ca statele membre ale Uniunii Europene au înțeles să situeze acquis-ul comunitar - tratatele constitutive ale Uniunii Europene și reglementările derivate din acestea - pe o poziție intermediară ÎNTRE Constituție ȘI celelalte legi, atunci când este vorba de acte normative europene obligatorii.”

Astfel, Curtea Constituțională a constatat că supremația Constituției se va menține și după aderarea la Uniunea Europeană și, drept urmare, actualul art. 148 nu încalcă caracterul național al statului român, motiv pentru care a considerat constituțională legea de revizuire a Constituției, deoarece aceasta se încadra în limitele revizuirii.

Drept urmare, orice altă interpretare a dispozițiilor art. 148 din Constituție, contrară celor reținute de CCR în considerentele Deciziei nr. 148/2003 (potrivit cărora Constituția își menține supremația și după aderarea la Uniunea Europeană, fiind deasupra acquis-ului comunitar, acesta din urmă aflându-se pe o poziție intermediară între Constituție și legile interne) ar fi neconstituțională deoarece ar încălca independența Statului Român, precum și suveranitatea poporului român, caracteristici care nu pot fi știrbite nici măcar printr-o lege de revizuire a Constituției.

Mai mult, referendumul pentru aprobarea legii de revizuire a Constituției a avut loc la 18-19 octombrie 2003, după analiza de către CCR a constituționalității legii de revizuire a Constituției, poporul român exprimându-și acordul cu privire la revizuirea Constituției în conformitate cu interpretarea dată de CCR prin decizia nr. 148/2003.

Drept urmare, cum poporul român nu și-a exprimat niciodată voința prin referendum să renunțe la supremația Constituției României, nici o persoană și niciun grup de persoane nu poate să decidă în locul acestuia renunțarea la supremația Constituției României, având în vedere dispozițiile art. 2 din Constituția României potrivit cărora:

„(1) Suveranitatea națională aparține poporului român, care o exercită prin organele sale reprezentative, constituite prin alegeri libere, periodice și corecte, precum și prin referendum.

(2) Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu.”

”Potrivit art. 147 alin. (4) teza a doua din Legea fundamentală, „de la data publicării, deciziile [n.a. - Curții Constituționale] sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor”.

Textul constituțional citat nu distinge nici în funcție de tipurile de decizii pe care Curtea Constituțională le pronunță, nici în funcție de conținutul acestor decizii, ceea ce conduce la concluzia că toate deciziile acestei Curți, în întregul lor, sunt general obligatorii.

Curtea Constituțională s-a pronunțat în acest sens, de exemplu prin Decizia nr. 847 din 8 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 14 august 2008, prin care a reținut că "decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor". Tot astfel, prin Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, s-a reținut că "puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta." Curtea a mai statuat că "atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept. În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează, în aplicarea legii criticate, să respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei." (Decizia nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009, sau Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010.)

Astfel fiind, Curtea reține, în acord cu cele statuate prin Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011 asupra proiectului de lege privind revizuirea Constituției României, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011, că reglementarea criticată dă expresie dispozițiilor art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căroră "În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie", coroborate cu cele ale art. 142 alin. (1), conform căroră "Curtea Constituțională este garantul supremației Constituției".

Cu referire la ambele categorii de decizii, Curtea constată că dau expresie unei competențe specifice, strict prevăzute de lege. Prin urmare, contrar susținerilor sesizării, respectarea lor nu împiedică exercitarea competențelor legale ale instanțelor de judecată. Pentru a se pronunța, instanțele trebuie să aibă în vedere și să aplice, deopotrivă, atât dispozițiile dreptului intern, cât și tratatele internaționale la care România este parte, potrivit distincțiilor impuse de dispozițiile art. 20 și art. 148 din Constituție. Judecata instanțelor poartă însă întotdeauna asupra unui caz concret; cadrul procesual specific fiecărei cauze determină, de fiecare dată, interpretarea și aplicarea în mod corespunzător a dispozițiilor incidente în materie.

Curtea mai reține, cu privire la textul constituțional invocat în susținerea criticilor de neconstituționalitate, că acesta prevede, alături de garanția independenței judecătorilor, și obligația acestora de a se supune numai legii. Noțiunea de "lege" prevăzută de art. 124 alin. (3) din Constituție "este folosită în sensul său larg, care include și Constituția, ca Lege fundamentală, dar și toate celelalte acte normative, cu forță juridică echivalentă legii sau inferioară acesteia, care constituie ansamblul normativ pe care trebuie să se fundamenteze actul de justiție." (Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011). Astfel fiind și văzând că obligativitatea deciziilor în discuție este consacrată de Constituție, care constituie o lege în sensul art. 124 din Legea fundamentală, Curtea constată că sunt neîntemeiate criticile formulate prin raportare la acest text constituțional.

De altfel, aceste critici, care pornesc de la premisa erorilor de judecată pe care cele două instanțe le pot comite în deciziile pe care le pronunță, vizează, în esență, chiar dispozițiile constituționale care consacră obligativitatea acestor decizii. Or, este inadmisibil ca pe calea unei sesizări de neconstituționalitate să fie criticată chiar Constituția.

Curtea constată că principiile care guvernează înfăptuirea justiției trebuie interpretate în corelație cu dispozițiile constituționale care consacră rolul și competențele celorlalte puteri, cu respectarea principiilor statului de drept, enunțate de art. 1 din Legea fundamentală. Un cadru legislativ care ar permite ignorarea, eludarea sau cenzurarea de către instanțele judecătorești a deciziilor pe care Înalta Curte de Casație și Justiție ori Curtea Constituțională le pronunță în exercitarea competențelor lor constituționale nu este compatibil cu aceste principii."

Aceleași argumente se aplică mutatis mutandis și cu privire la art. 271 din Legea privind Statutul Judecătorilor și procurorilor, și drept urmare, acesta **încalcă dispozițiile art. 1 alin. (5) coroborat cu art. 142 alin. (1) și art. 147 alin. (4) din Constituția României.**

Pe cale de consecință, **respectarea deciziilor Curții Constituționale** - al căror efect obligatoriu este consacrat de art. 147 alin. (4) din Constituție - și **a deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție** în soluționarea recursurilor în interesul legii - al căror efect obligatoriu derivă din dispozițiile art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală - **reprezintă o componentă esențială a statului de drept.**

Eliminarea sancționării pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, ori în dezlegarea unor chestiuni de drept, **înseamnă instigare la nerespectarea Constituției**, ceea ce determină apariția unei stări de insecuritate juridică inacceptabilă și este susceptibilă de a intra sub incidența dispozițiilor art. 394-398 Cod Penal, cu privire la trădare, prin acțiuni împotriva ordinii constituționale.

Așadar, **prin adoptarea în actuala formă a art. 271 din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor** (PL-x nr. 440/2022, L612/2022), votată de Senat în data de 17.10.2022, ca și cameră decizională,

- s-a legiferat instigarea la nerespectarea Constituției;
- s-a legiferat subminarea autorității Curții Constituționale a României și a Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- s-a legiferat destabilizarea sistemului judiciar, limitarea sau restrângerea predictibilității actului de justiție, lipsa practicilor judiciare unitare;
- s-a legiferat haosul, cu prejudicii iremediabile, atât în tot sistemul de justiție, cât și asupra cetățenilor României;
- s-a legiferat anularea ordinii juridice elaborată în jurul supremației Legii fundamentale;
- s-a legiferat privarea de libertate și de independență a justiției;
- s-a legiferat disoluția puterii judecătorești;
- s-a legiferat desființarea României ca stat de drept independent, suveran, național, unitar și indivizibil, desființarea valorilor supreme, a tradițiilor, a idealurilor, a credinței, a libertății noastre ca țară și popor.

În concluzie, **referitor la actuala formă a art. 271 din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor** (PL-x nr. 440/2022, L612/2022), **solicităm Curții Constituționale** ca, prin decizia pe care o va pronunța, **să declare neconstituțională eliminarea sancțiunii pentru nerespectarea de către judecători și procurori a deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii, ori în dezlegarea unor chestiuni de drept.**

5. Invocăm neconstituționalitatea Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor **în integralitatea ei, pentru motive extrinseci**, în legătură cu procedura de adoptare, respectiv doar a următoarelor articole din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, **pentru motive de fond: art. 206, art. 228 alin. (5)-(6), art. 234 alin. (2), art. 271.**

În ce privește verificarea admisibilității criticilor de neconstituționalitate extrinseci, care țin de procedura de adoptare a legilor în cadrul ședinței Senatului din data de 17.10.2022, apreciem că nu poate fi opus drept *fine de neprimire* principiul autonomiei regulamentare, întrucât **criticile concrete nu vizează chestiuni de aplicare a Regulamentului Senatului, care nu ar avea relevanță constituțională, ci afectarea procedurii legislative așa cum este aceasta prevăzută de normele constituționale.**

Așa cum rezultă din jurisprudența constantă a Curții Constituționale, autonomia parlamentară nu poate fi exercitată în mod discreționar, cu încălcarea atribuțiilor constituționale ale Parlamentului. Regulamentele parlamentare se constituie într-un ansamblu de norme juridice menite să organizeze și să disciplineze activitatea parlamentară cu privire, printre altele, la procedura de legiferare, precum și regulile de organizare și funcționare ale fiecărei Camere. Normele regulamentare reprezintă instrumentele juridice care permit desfășurarea activităților parlamentare în scopul îndeplinirii atribuțiilor constituționale ale Parlamentului, autoritate reprezentativă prin care poporul român își exercită suveranitatea națională, în conformitate cu prevederile art. 2 alin (1) din Constituție (a se vedea de exemplu Decizia nr. 209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.188 din 22 martie 2012).

Stabilirea unor reguli clare în privința procedurii legislative, inclusiv la nivelul Legii fundamentale, și respectarea regulilor astfel stabilite constituie o garanție împotriva abuzului de putere al majorității parlamentare, așadar, o garanție a democrației.

În măsura în care normele privind procedura legislativă au consacrat neconstituțională, Curtea Constituțională este competentă să se pronunțe asupra modului în care legile adoptate de Parlament le respectă și să sancționeze în mod corespunzător încălcarea lor (de exemplu Decizia nr. 128 din 6 martie 2019, paragraful 33, sau Decizia nr. 261 din 5 mai 2022, paragraful 74).

Referitor la parcursul legislativ , vă solicităm să constatați următoarele:

Proiectul de lege privind statutul judecătorilor și procurorilor a fost înregistrat la Camera Deputaților la 01.09.2022 și au fost adoptat în Senat, drept cameră decizională, la data de 17.10.2022.

Proiectul de lege intră în domeniul legilor organice, iar în ședința Biroului Permanent al Camerei Deputaților din 01.09.2022 s-a aprobat procedura de urgență.

Ședința plenului Senatului din data de 17.10.2022, în care fost adoptată legea-a desfășurat potrivit prevederilor stabilite prin Hotărârea Biroului Permanent al Senatului nr. 37 din 19 septembrie 2022.

Potrivit articolului unic al acesteia, în perioada 19 septembrie -31 octombrie 2022 lucrările Plenului Senatului se desfășoară prin mijloace electronice, în conformitate cu procedura privind desfășurarea ședințelor plenului Senatului prin mijloace electronice, în sistem mixt de prezență, fizic și online, prevăzută în anexa nr. 1 la Hotărârea Biroului permanent nr. 19/2022.

Anexa nr. 1 la Hotărârea Biroului permanent nr. 19/2022, printre alte dispoziții cu caracter tehnic, *reglementează și elemente fundamentale ale dezbaterii parlamentare, respectiv limitarea luărilor de cuvânt, nediscutarea amendamentelor admise sau respinse și exercitarea votului doar asupra raportului comisiei de fond și a inițiativei legislative.*

Ambele hotărâri ale Biroului permanent au fost emise în baza dispozițiilor art. 111, art. 136 alin. (1) și art. 136/1 din Regulamentul Senatului, devenite art. 111, art. 136 alin. (1) și art. 137 după republicarea acestuia în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 615 din 23.06.2022.

În consecință, cele 3 legi au fost adoptate potrivit unei proceduri legislative excepționale, în care dezbaterea parlamentară a fost drastic limitată, în care nu au existat decât discuții generale asupra proiectelor de lege, fără posibilitatea discutării sau susținerii amendamentelor formulate, iar votul nu s-a dat asupra fiecărui articol de lege ci doar asupra raportului comisiei de avizare și a proiectelor în ansamblu.

Referitor la criticile de neconstituționalitate vă solicităm să rețineți următoarele motive extrinseci:

Prin modul de desfășurare a ședinței Plenului Senatului din data de 17.10.2022 și de adoptare a legii au fost încălcate flagrant garanțiile constituționale privind procedura de adoptare a legilor, așa cum sunt prevăzute în art. 74 alin. 1 din Constituție, sub aspectul dreptului la dezbatere, a dreptului de susținere amendamente și a principiului majoritatea decide opoziția se exprimă, respectiv art. 76 alin 1 și 3 din Constituție, sub aspectul adoptării legii într-o procedură de urgență ad-hoc neprevăzută de Regulamentul Senatului.

Au mai fost încălcate prevederile **art. 1 alin. 5 referitor la principiul legalității și supremația Constituției, art. 2** sub aspectul substituirii Biroului Permanent organului reprezentativ care exercită legitim suveranitatea națională, **art. 8 referitor la pluralismul politic**, precum și **art. 64 alin 1** potrivit căruia organizarea și funcționarea Senatului se stabilește doar prin regulament propriu, nu prin acte ale structurilor componente.

Din prevederile coroborate ale art. 64 alin 1 și art. 76 alin 3 din Constituție rezultă că **o lege organică aflată într-o procedură de urgență nu poate fi adoptată decât în condițiile prevăzute expres și detaliat în Regulamentul Senatului.**

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, în vederea adoptării unui act normativ coerent și fundamentat, din punctul de vedere al organizării procedurii de lucru, Parlamentul trebuie să dea dovadă de suplețe și flexibilitate, în limitele Constituției și ale regulamentelor parlamentare [de exemplu Decizia nr. 828 din 13 decembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.185 din 28 februarie 2018, paragraful 51 sau Decizia nr. 261 din 5 mai 2022]. Cu alte cuvinte, suplețea, celeritatea, flexibilitatea, raționalizarea procedurii parlamentare se realizează cu respectarea exigențelor procedurale stabilite prin Constituție. **Marja largă de apreciere a organelor de lucru ale Parlamentului nu poate depăși însă cadrul constituțional existent.**

Cadrul regulamentar de adoptare a legilor aflate în procedura de urgență este prevăzut în art. 89 alin 2, art. 94, 113-118 și altele din Regulamentul Senatului (aprobat prin Hotărârea Senatului nr. 28/2005, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 615 din 23.06.2022). Desfășurarea ședințelor Senatului, respectiv procedura de vot în cazul adoptării legilor organice în procedura de urgență sunt reglementate detaliat în prevederile art. 122 -148 din Regulament.

Relevant sub aspectul criticilor de neconstituționalitate formulate sunt prevederile referitoare la dezbaterile pe articole a proiectului legislativ, dezbaterile amendamentelor și supunerea lor la vot în mod distinct, votul final asupra proiectului rezultat din dezbaterile pe articole.

Legea care face obiectul acestei obiecții de neconstituționalitate a fost adoptată într-o procedură ad-hoc, neprevăzută de regulament, stabilită de către Biroul Permanent, care și-a arogat astfel competențe de legiferare care constituțional sunt rezervate doar Senatului.

Precizăm că stabilirea procedurii de desfășurare a ședinței din 17.10.2022 prin Hotărârea nr. 27 din 19 septembrie 2022 ca fiind în sistem “hibrid”, cu consecințe de limitare a procesului democratic al dezbaterii parlamentare, nu este o simplă problemă de aplicare sau interpretare a Regulamentului, care nu ar fi supusă controlului Curții Constituționale. Prin emiterea acestei hotărâri Biroul Permanent s-a substituit Senatului, singurul care potrivit art. 64 alin 1 își poate stabili organizarea și funcționarea prin regulament, și în același timp a condus la exercitarea suveranității naționale în nume

propriu de către un grup de persoane (13), membri ai acestei structuri parlamentare, contrar prevederilor art. 2 alin 2 din Constituție.

Astfel, potrivit art. 111 din Regulament

“În situații excepționale prevăzute la art. 136, procedura legislativă aplicabilă proiectelor de legi sau propunerilor legislative înscrise pe ordinea de zi este următoarea:

- a) președintele de ședință anunță titlul inițiativei legislative supuse dezbaterii;
- b) în cadrul dezbaterilor generale poate lua cuvântul câte un singur reprezentant al fiecărui grup parlamentar pentru maximum două minute; reprezentatul senatorilor neafiliați poate interveni pentru maximum un minut;
- c) după încheierea dezbaterilor generale asupra fiecărei inițiative legislative înscrise pe ordinea de zi urmează votul final. Se vor supune unui singur vot raportul, în întregime, și inițiativa legislativă. Această procedură de desfășurare a votului final poate fi modificată de Comitetul liderilor grupurilor parlamentare.”

În art. 136 sunt prevăzute situațiile excepționale în care procedura legislativă este la rândul ei una excepțională, respectiv epidemiile, pandemiile, fenomenele naturale extreme, cutremure, acte de terorism și alte situații care fac imposibilă prezența parlamentarilor la sediul Senatului.

În aceste situații excepționale, declarate ca atare de Biroul permanent, “ședințele plenului Senatului se vor desfășura prin mijloace electronice, printr-o procedură care va fi stabilită prin hotărâre a Biroului permanent al Senatului”.

Rezultă că în art. 111 s-a prevăzut procedura legislativă propriu zisă, iar prin art. 136 exclusiv procedura de desfășurare a ședinței prin mijloace electronice, adică aspectele tehnice presupuse de situația excepțională, care urmează să fie stabilite de Biroul Permanent.

Potrivit art. 137 din Regulament

„Procedura prevăzută la art. 136 alin. (1) se poate aplica și în alte situații, pentru o perioadă limitată, stabilită prin hotărârea Biroului permanent al Senatului și adoptată cu acordul prealabil al Comitetului liderilor grupurilor parlamentare.

După cum se poate observa extrem de ușor, în alte situații decât cele excepționale, Biroul permanent al Senatului poate stabili potrivit art. 137 doar ca ședințele să se desfășoare tot prin mijloace electronice, acestei ședințe fiindu-i aplicate doar procedurile tehnice adoptate de Biroul Permanent potrivit art. 136, iar nicidecum și procedura legislativă propriu-zisă excepțională, prevăzută la art. 111.

Ceea ce a fost delegat prin regulament către Biroul Permanent este exclusiv *posibilitatea de a stabili normele tehnice legate de desfășurarea ședințelor prin mijloace electronice*, la distanță, respectiv chestiuni care țin de mijlocul electronic folosit, soluția informatică ș.a., *iar nicidecum procedura propriu-zisă de legiferare*, care potrivit art. 64 alin 1 din Constituție nu poate fi reglementată decât prin Regulamentul Senatului însuși, votat cu majoritatea prevăzută de art. 76 alin. 1 din Constituție.

De altfel, asupra tuturor acestor aspecte Curtea Constituțională s-a pronunțat, în sensul arătat, chiar în verificarea constituționalității Hotărârii nr. 16/2020 pentru completarea Regulamentului Senatului.

Prin Decizia nr. 156 din 6 mai 2020 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 478 din 05.06.2020) instanța de jurisdicție constituțională a stabilit că *“delegarea dispusă prin textul regulamentului nu privește elementele fundamentale ale dezbaterii parlamentare, ci aspecte tehnice ce țin de modul de desfășurare a ședințelor comisiilor permanente sau a ședințelor de plen”*, arătând în același timp că prin această delegare nu se încalcă principiul constituțional al pluralismului politic prevăzut de art. 8 din Constituție dar doar în măsura în care Biroul permanent nu va acționa cu încălcarea normelor de loialitate constituțională și, prin actul adoptat, nu va afecta elementele fundamentale ale dezbaterii parlamentare generic exprimate în principiul *„opoziția se exprimă, iar majoritatea decide”*, prezumând că *“orice entitate, inclusiv Biroul permanent, va acționa cu respectarea normelor de loialitate constituțională, astfel că nu va depăși limitele delegării acordate și va adopta acte neconstituționale”* [paragraful nr. 50].

Prezumția de comportament loial constituțional a fost încălcată în mod flagrant de către Biroul Permanent atunci când

1. prin Hotărârea nr. 37 din 19 septembrie 2022 a prevăzut că procedura de legiferare pentru ședința din 17.10.2022 va fi aceea prevăzută la anexa nr. 1 la Hotărârea Biroului Permanent nr. 19/2022, precum și
2. atunci când prin această ultimă hotărâre a reglementat o procedură de legiferare neprevăzută și nereglementată de Regulament (sistem mixt de prezență, fizic și online) și a extins procedura excepțională de legiferare arătată la art. 111 și la alte situații decât cele excepționale arătate explicit în art. 136, depășind astfel limitele delegării.

Respectarea art. 75 și a art. 76 alin.(3) din Constituție reprezintă fundamentul dezbaterilor democratice din Parlament și, care, prin substratul lor de valoare, presupun un schimb de idei între cei ce exercită suveranitatea națională. Evitarea sau limitarea dezbaterilor parlamentare printr-un abuz de competență, fără a respecta prevederile constituționale exprese în acest sens, denotă o atingere adusă înseși unei valori fundamentale a statului, și anume *caracterului său democratic*.

Dezbaterile parlamentare în forma lor comună/ generală sunt în mod intrinsec legate de democrație, astfel că orice abatere de la aceasta trebuie să fie realizată numai în

condițiile și limitele stabilite prin Constituție. Nesocotirea acestei valori supreme plasează destinatarul normei juridice într-o situație de perpetuă insecuritate juridică. Așadar, deși la o primă vedere pare că Senatul nu a respectat doar un aspect procedural, poate formal, în realitate, consecințele pe care această neregularitate le implică sunt grave, afectând ideea de democrație și de securitate juridică în substanța lor.”

Totodată, astfel cum a statuat Curtea Constituțională prin Decizia nr. 209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 188 din 22 martie 2012, *“în domeniul dreptului parlamentar, principala consecință a naturii electivă a mandatului reprezentativ și a pluralismului politic o constituie principiul pe care doctrina l-a consacrat în mod sugestiv «majoritatea decide, opoziția se exprimă». Majoritatea decide, întrucât, în virtutea mandatului reprezentativ primit de la popor, opinia majoritară este prezumată că reflectă sau corespunde opiniei majoritare a societății. Opoziția se exprimă, ca o consecință a aceluiași mandat reprezentativ care fundamentează dreptul inalienabil al minorității politice de a-și face cunoscute opțiunile politice și de a se opune, în mod constituțional și regulamentar, majorității aflate la putere. Aplicarea principiului «majoritatea decide, opoziția se exprimă» asigură, pe de o parte, legitimitatea guvernării și, pe de altă parte, condițiile pentru realizarea alternanței la guvernare.”*

Regula majorității implică, în mod necesar, în cadrul procedurilor parlamentare, evitarea oricăror mijloace care ar conduce la o manifestare abuzivă din partea majorității sau a oricăror mijloace obstructioniste care ar avea drept scop împiedicarea desfășurării normale a procedurii parlamentare (a se vedea de exemplu Decizia nr. 649 din 24 octombrie 2018, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I nr. 1045 din 10.12.2018).

Or, principiul majoritatea decide, opoziția se exprimă implică, în mod necesar, un echilibru între necesitatea de exprimare a poziției minorității politice cu privire la o anumită problemă și evitarea folosirii mijloacelor de obstrucție, în scopul asigurării, pe de o parte, a confruntării politice din Parlament, deci a caracterului contradictoriu al dezbaterilor, și, pe de altă parte, a îndeplinirii de către acesta a competențelor sale constituționale și legale.

Cu alte cuvinte, parlamentarii, fie că provin din rândul majorității, fie că provin din cel al opoziției, trebuie să se abțină de la exercitarea abuzivă a drepturilor procedurale și să respecte o regulă de proporționalitate, de natură să asigure adoptarea deciziilor ca urmare a unei dezbateri publice prealabile. Atât în procesul legislativ, cât și în activitatea de control parlamentar asupra Guvernului sau în realizarea celorlalte atribuții constituționale, parlamentarii, în exercitarea mandatului, sunt, potrivit prevederilor art. 69 alin.(1) din Legea fundamentală, *«în serviciul poporului»*. Dezbaterile parlamentare a problemelor importante ale națiunii trebuie să asigure respectarea valorilor supreme consacrate de Legea fundamentală, precum statul de drept, pluralismul politic și democrația constituțională”. Acesta este motivul pentru care Curtea

Constituțională a considerat că „este necesară exercitarea cu bună-credință a drepturilor și obligațiilor constituționale atât de către majoritatea, cât și de minoritatea parlamentară, precum și cultivarea unei conduite a dialogului politic, care să nu excludă aprioric consensul, chiar dacă motivațiile sunt diferite, atunci când miza este interesul major al națiunii” (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.209 din 7 martie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.188 din 22 martie 2012).

Tot astfel, prin aceeași **Decizie nr. 156 din 6 mai 2020 Curtea Constituțională** a arătat că atribuția Biroului permanent de a stabili procedura tehnică de desfășurare a ședințelor în sistem electronic nu vizează exercitarea suveranității naționale sau exercitarea suveranității în nume propriu de către un grup, constituit în Biroul permanent al unei Camere, dar doar în măsura în care acesta se limitează la luarea acestei decizii ca fiind o “măsură tehnică și urgentă care asigură continuitatea funcționării Parlamentului, premisă necesară exercitării suveranității naționale de către Parlament”.

Cum Biroul Permanent a stabilit o procedură propriu zisă de legiferare, cu caracter excepțional, cu limitarea dezbaterii parlamentare, contrar prevederilor art. 64 alin. 1 și 76 din Constituție și prevederilor Regulamentului Senatului, acesta s-a comportat practic ca însuși Senatul, exercitând astfel în nume propriu suveranitatea națională, contrar art. 2 din Constituție potrivit căruia suveranitatea se exercită doar prin organele reprezentative constituite prin alegeri.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale art. 74 din Constituție privind inițiativa legislativă acoperă și dreptul de a depune, dezbate și susține amendamente de către senatori și deputați (Decizia nr.474 din 28 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.590 din 3 august 2016, paragraful 37, sau Decizia nr.137 din 20 martie 2018, par.46). Prin decizia suscitată nr. 156 din 6 mai 2020 Curtea Constituțională a stabilit că “*procedura de desfășurare a ședinței prin mijloace electronice reprezintă, astfel cum s-a arătat, un set de măsuri cu caracter organizatoric, care nu vizează dreptul senatorilor de a depune amendamente, drept intrinsec legat de mandatul de putere publică cu care aceștia sunt investiți*” (paragraf 42).

În realitate însă, întrucât Biroul permanent a reglementat ca pentru situații excepționale chiar elementele fundamentale ale dezbaterii parlamentare, dreptul senatorilor de a susține amendamentele și de a vota asupra lor potrivit procedurii de adoptare a legilor în regim de urgență a fost anulat, fiind astfel încălcată și această componentă a art. 74 alin. 1 din Constituție.

Potrivit dispozițiilor art. 10 alin. (4) din Legea nr. 24/2000 „*Observațiile și propunerile Consiliului Legislativ privind respectarea normelor de tehnică legislativă vor fi avute în vedere la definitivarea proiectului de act normativ. Neacceptarea acestora trebuie motivată în cuprinsul actului de prezentare a proiectului sau într-o notă însoțitoare.*” Or, cu toate că nu au fost acceptate observațiile și propunerile Consiliului Legislativ, acestea nu au fost motivate nici în cuprinsul actului de prezentare a proiectului și nici într-o notă însoțitoare, contrar dispozițiilor **art. 10 alin. (4) din Legea nr. 24/2000. Drept urmare, s-a încălcat principiul legalității, prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituția României.**

Este exclusă prezența în acest text de lege a unor prevederi neconstituționale, nelegale, abuzive și prin a căror efecte se aduce, pe de o parte, un prejudiciu irevocabil independenței justiției, aceasta fiind grav afectată, implicit puterii judecătorești pe care o transferă în subordinea și controlul total al factorului politic, iar pe de alta parte, provoacă disoluția României ca stat de drept independent, suveran, național, unitar și indivizibil, adică disoluția valorilor supreme, a tradițiilor, a idealurilor, a credinței, a libertății noastre ca țară și popor, ceea ce este inadmisibil și neconstituțional.

De aceea ea trebuie corectată și refăcută de Parlament, în concordanță cu normele statului de drept, cu respectarea Constituției și a legilor în vigoare, în acord cu necesitățile și specificitățile României și cu o reală respectare a ordinii de drept, a siguranței naționale și a securității vieții individuale a cetățenilor.

În concluzie, pentru aspectele învederate mai sus, solicităm să luați act că susținem neconstituționalitatea dispozițiilor art. 206, art. 228 alin. (5) și (6), art. 234 alin. (2) și art. 271 din legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022, L612/2022), iar pe cale de consecință solicităm Curții Constituționale pronunțarea unei decizii de admitere a prezentei obiecții de neconstituționalitate, așa cum a fost invocată.

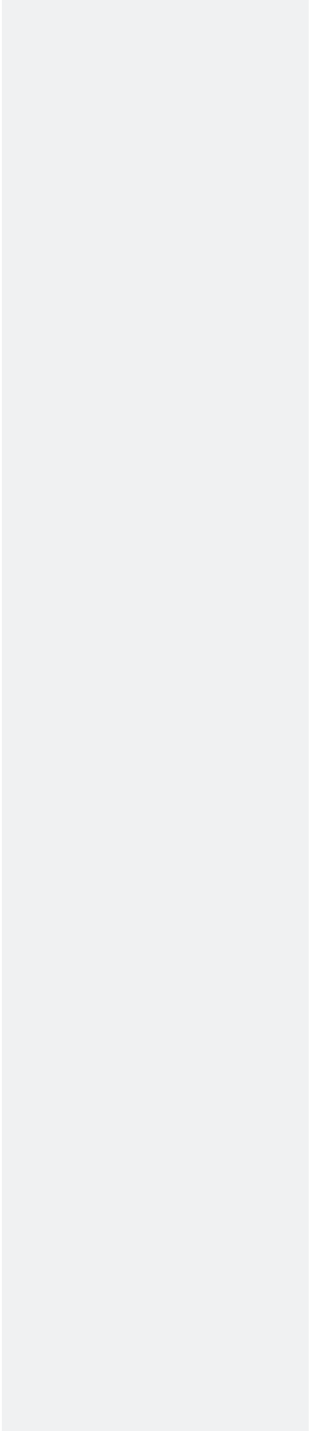
În drept, ne întemeiem obiecția de neconstituționalitate pe dispozițiile art. 1 pct. 3 și 5, art. 146, lit. a) din Constituția României și în baza art. 15 alin. (1), (2) și (4) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, coroborat cu dispozițiile art. 29 pct. 1), art. 30 pct. 1) și art. 31 din Constituția României.

Data: 20.10.2022

Lista cu semnăturile deputaților:

Tabel cu semnatarii **SESIZĂRII DE NECONSTITUȚIONALITATE**

a Proiectului de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (Plx 440/2022 - L 612/2022)

Nr.	Numele și prenumele	Grupul parlamentar	Semnătura
1	ȘIMION GEORGE NICOLAE	AUR.	
2.	Badiu Georgel	AUR	
3	Sorin Muncel	AUR	
4.	NAGY VASILE	AUR	
5.	FODSA Dumitru Vasile	AUR	
6.	MITREA DUMITRIANA	AUR	
7.	SUCIU SEBASTIAN	AUR.	
8.	Enachi Reisa	AUR	
9.	ANDRUSCATE ANTONIO	A.U.R.	
10	Grădinaru Radu	AUR	
11.	STOICA CIPRIAN-TITI	A.U.R.	
12	DIAMUREANU RINGO	AUR	
13	ACATRINEI LOREL	AUR	

Tabel cu semnatarii **SESIZĂRII DE NECONSTITUȚIONALITATE**

a Proiectului de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (Plx 440/2022 – L 612/2022)

14	Voloprișni Boris	AUR
15	Juănuta Grăstianu	AUR
16	Vitus PĂUNESCU	AUR
17	BALABĂȘCIUC CĂLIN C-TIN	AUR
18	DAN FĂNĂSA	AUR
19	POP DARIUS	AUR
20	COARNĂ DUMINICĂ	AUR
21	SCRIPNIC LILIANA	AUR
22	ALBÎȘTEANU MIHAIL	AUR
23	COLEȘA ILIE-ALIN	AUR
24	Lucian Florin Tușcașu	AUR
25	CHECĂREU MIRCEA	AUR
26	ANINA ADRIEL GEORGE	AUR
27	DUMITRU FLUCESCU	AUR

Tabel cu semnatarii **SESIZĂRII DE NECONSTITUȚIONALITATE**

a Proiectului de Lege privind statutul judecătorilor și procurorilor (Plx 440/2022 - L 612/2022)

28	ȘERBAN GIANINA	AUR	
29	ROMA XI XI NICOLAE	Neofiliat	
30	RUSU DANIEL GHE	Neofiliat	
31	Aleuei Dăuț	Neofiliat	
32	Ciubuc Ciprian	Neofiliat	
33	LASCA MIHAI	NEAFILIAT	
34	ANAMARIA GAURILA	NEAFILIAT	
35	TOBĂ FRANCISCA	NEAFILIAT	
36	GROSARU ANDI-GABRIEL	MIN	
37	DANIEL FLORETA	Neofiliat	
38	DANIEL GHIJĂ	P30	
39			
40			
41			

Biroul permanent al Senatului

L. 612 / 26.10.2022

R O M Â N I A
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
CABINETUL PREȘEDINTELUI

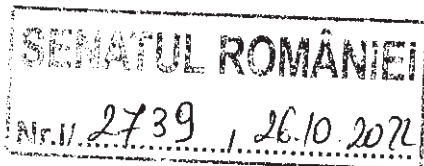
Palatul Parlamentului

Calea 13 Septembrie nr.2, Intrarea B1, Sectorul 5, 050725, București, România

Telefon: (+40-21) 313.25.31; Fax: (+40-21) 312.54.80

Internet: <http://www.ccr.ro> E-mail: pres@ccr.ro

Dosar nr.2332A/2022

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDIȚIONALĂ
NR. 7577 / 25 OCT 2022

Doamnei
Alina-Ștefania GORGHIU
Președintele Senatului

În conformitate cu dispozițiile art.16 alin.(2) din Legea nr.47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, vă trimitem, alăturat, în copie, sesizarea formulată de Avocatul Poporului, referitoare la neconstituționalitatea prevederilor art.206, art.228 alin.(5), (6) și (7), art.234 alin.(2) și art.271 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (L nr.612/2022, PL-x nr.440/2022).

Vă adresăm rugămintea de a ne comunica punctul dumneavoastră de vedere până la data de 1 noiembrie 2022 (inclusiv în format electronic, la adresa de e-mail ccr-pdv@ccr.ro), ținând seama de faptul că dezbaterile Curții Constituționale vor avea loc la data de 9 noiembrie 2022.

Vă asigurăm, doamnă Președinte, de deplina noastră considerație.

MANA ENACHE

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

Dosar nr. 232A / 2022

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE NR. 26312 / 20 OCT 2022

Domnului Marian ENACHE,
Președintele Curții Constituționale

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ
REGISTRATURĂ JURISDICTIONALĂ
NR. 7404 / 20 OCT 2022

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituție și ale art. 15 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, vă transmitem, alăturat, **sesizarea de neconstituționalitate referitoare la dispozițiile art. 206, art. 228 alin. (5), (6) și (7), art. 234 alin. (2) și art. 271 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (L 612/2022, PL-x nr. 440/2022).**

Vă asigur, Domnule Președinte, de înalta mea considerație,

Renate Weber

ROMÂNIA

Avocatul Poporului

Str. George Vraca nr. 8, Sector 1, București
www.avp.ro

Tel.: +40-21-312.71.01, Fax: +40-21-312.49.21, E-mail: avp@avp.ro
Tel. dispecerat: +40-21-312.71.34, E-mail: petitii@avp.ro

În conformitate cu dispozițiile art. 146 lit. a) din Constituția României și ale art. 15 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată,

Avocatul Poporului formulează,
în termenul legal prevăzut de art. 15 alin. (2) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată, prezenta

*Sesizare de neconstituționalitate
referitoare la prevederile art. 206, art. 234 alin. (2), art. 228 alin. (5), alin. (6) și alin. (7),
precum și ale art. 271 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor
(PL-x nr. 440/2022), din perspectiva următoarelor*

MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

1. Dispozițiile art. 206 și art. 234 alin. (2) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022) contravin prevederilor art. 1 alin. (5), art. 125 alin. (3) și art. 132 alin. (2) din Constituție

Analizând conținutul Capitolului II din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022), cu denumirea marginală "Incompatibilități și interdicții", observăm că la art. 227 alin. (1) este reglementată, în acord cu art. 125 alin. (3) și art. 132 alin. (2) din Constituție, regula potrivit căreia "Funcția de judecător, procuror, magistrat-asistent și personal de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, astfel cum acestea sunt definite de legislația în vigoare și a funcțiilor didactice de la Institutul Național al Magistraturii și Școlii Naționale de Grefieri."

Legea continuă cu o serie de reglementări aflate în antiteză cu regula incompatibilității care se regăsesc în art. 206 și art. 234 alin. (2) din lege, conferind judecătorilor și procurorilor dreptul de a deține funcții în organisme publice sau private. Astfel, cele două texte operează modificări în privința sferei activităților desfășurate de judecători, procurori, magistrați asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor, față de dispozițiile art. 5 alin. (1) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare (în forma în vigoare), potrivit cărora "Funcțiile de judecător, procuror, magistrat-asistent și asistent judiciar sunt incompatibile cu orice alte funcții

publice sau private, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior, așa cum acestea sunt definite de legislația în vigoare”.

Textele criticate au următorul conținut:

Art. 206 din forma adoptată "Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat judecătorilor și procurorilor sunt liberi să organizeze sau să adere la organizații profesionale locale, naționale și internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice, precum și ai oricărei persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, putând face parte din organele de conducere ale acestora”.

În același timp, **art. 234 alin. (2) din lege stabilește** că "Judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate juridică asimilat acestora pot fi membri ai unor comisii de examinare sau de întocmire a proiectelor de acte normative, a unor documente interne sau internaționale și pot avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției”.

Din examinarea dispozițiilor legale prezentate constatăm că, în virtutea dreptului de asociere, judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți și personalul de specialitate asimilat judecătorilor și procurorilor se pot organiza sau pot adera la organizații profesionale locale, naționale și internaționale, în scopul apărării drepturilor și intereselor lor profesionale și pot fi membri ai societăților științifice sau academice.

Pe lângă aceste forme de manifestare a dreptului de asociere, legea preconizează o extindere a ariei funcțiilor ce pot fi ocupate de judecători și procurori, care excedează activității de îndeplinire a justiției. Soluțiile legislative criticate permit acestora să fie membri în organele de conducere ale oricărei persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial, precum și de a avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției. Mai mult, **prin lipsa de claritate a textelor legale**, nu rezultă dacă îndeplinirea acestor funcții este de natură patrimonială, astfel că acestea tind să contureze cadrul legal pentru obținerea de venituri, altele decât cele din activitatea de îndeplinire a justiției, din exercitarea unor funcții în organele de conducere ale oricărei persoane juridice de drept privat fără scop patrimonial sau din calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției.

În aceste condiții, apreciem că textele art. 206 și art. 234 alin. (2) vin în contradicție cu regimul strict al incompatibilităților judecătorilor și procurorilor, prevăzut de Constituție și consacrat în jurisprudența Curții Constituționale, astfel cum vom arăta în cele ce urmează:

Potrivit art. 125 alin. (3) din Constituție "Funcția de judecător este incompatibilă cu orice funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior", textul constituțional urmărind ca judecătorul să nu fie supus niciunor influențe sau dependențe, tocmai în scopul asigurării imparțialității și independenței, iar conform art. 132 alin. (2) din Constituție, "Funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior”.

Având în vedere că magistratura constituie o activitate judiciară desfășurată de judecători în scopul îndeplinirii justiției și de procurori în scopul apărării intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor, iar esența activității lor constă în aplicarea și interpretarea judiciară a legii și în conducerea și controlul activității de urmărire penală, după caz, apreciem că **magistrații nu pot avea calitatea de expert în proiecte cu finanțare externă în domeniul justiției și nici nu pot ocupa funcții în organele de conducere ai oricărei persoane juridice de drept privat, chiar fără scop patrimonial, însă generatoare de venituri. Prin urmare, un judecător sau procuror poate cumula funcția sa de autoritate publică numai cu funcțiile didactice din învățământul superior, neputând presta alte activități în afara celor expres reglementate de Legea fundamentală**, motiv pentru care implicarea acestora în activitățile enumerate mai sus reprezintă o încălcare a incompatibilităților reglementate de Constituție. Astfel, Constituția fixează, în termeni imperativi, incompatibilitățile acestor funcții, iar legiuitorul nu poate să înlăture dispoziția constituțională.

Așa cum a reținut Curtea Constituțională în jurisprudența¹ sa, "169. Spre deosebire de alte sisteme constituționale (spre exemplu, Germania sau Suedia; a se vedea Avizul nr. 806/2015 privind libertatea de expresie a judecătorilor, adoptat de Comisia de la Veneția, la cea de-a 103-a sa reuniune plenară din 19- 20 iulie 2015), care sunt mai permissive în ceea ce privește compatibilitatea funcției de judecător cu cele de demnitate publică, în sistemul nostru constituțional normele sunt foarte stricte cu privire la incompatibilitățile care însoțesc funcția de judecător/procuror, rațiunea acestora fiind aceea de a evita confuziunea între aceste funcții și orice alte funcții publice sau private, indiferent de natura lor (politică sau economică). În caz contrar, dacă prin diverse mecanisme legale, s-ar eluda acest text constituțional, activitatea judecătorului/procurorului ar fi pusă sub semnul lipsei de independență și al parțialității, după caz, iar percepția cetățenilor cu privire la justiție ar fi grav și iremediabil afectată."

În literatura de specialitate² s-a subliniat că regimul incompatibilităților stabilite în privința judecătorilor nu sunt îngrădiri în exercițiul funcțiilor acestora, ci **garanții pentru exercitarea funcțiilor lor în condiții adecvate, mai ales prin evitarea unor activități care ar atrage neglijarea obligațiilor lor profesionale ori afectarea independenței, integrității sau chiar a demnității judecătorului.** Totodată, prin respectarea de către judecător a regimului legal al incompatibilităților ce i s-au stabilit în sarcină, acesta este pus la adăpost față de orice suspiciuni de parțialitate. Întrucât independența judecătorilor este de ordine constituțională, tot astfel, incompatibilitățile cu funcția sa judiciară sunt stabilite tot prin normă constituțională. Constituția a prevăzut o singură derogare de la regimul constituțional al incompatibilității judecătorilor, și anume dreptul de a exercita fără nicio îngrădire funcțiile didactice din învățământul superior, indiferent care ar fi specializarea disciplinei predate.

De altfel, incompatibilitatea cu orice altă funcție publică sau privată prevăzută de art. 125 alin. (3) din Constituție a constituit temeiul pronunțării unor numeroase decizii ale Curții Constituționale prin care s-a argumentat constituționalitatea instituirii pensiei de serviciu a magistraților și neconstituționalitatea eventualei suprimări a acesteia. În ceea ce privește rațiunea instituirii **pensiilor de serviciu ale magistraților**, Curtea a constatat, prin Decizia nr. 20/2000, pronunțată în cadrul unui control de constituționalitate *a priori* cu privire la o lege prin care se abroga pensia de serviciu a magistraților, că, *"instituirea pensiei de serviciu [...] este justificată în mod obiectiv, ea constituind o compensație parțială a inconvenientelor ce rezultă din rigoarea statutelor speciale cărora trebuie să li se supună [...] magistrații. Astfel, aceste statute speciale stabilite de Parlament prin legi sunt mult mai severe, mai restrictive, impunând [...] magistraților obligații și interdicții pe care celelalte categorii de asigurați nu le au. Într-adevăr acestora le sunt interzise activități ce le-ar putea aduce venituri suplimentare, care să le asigure posibilitatea efectivă de a-și crea o situație materială de natură să le ofere după pensionare menținerea unui nivel de viață cât mai apropiat de cel avut în timpul activității"*. Curtea a constatat că "reglementarea în vigoare [...] a pensiei de serviciu pentru magistrați, cu diferențele pe care această pensie le prezintă față de pensia comună de asigurări sociale, nu constituie o încălcare a principiului egalității cetățenilor în fața legii, principiu prevăzut de art. 16 alin. (1) din **Constituție**. Această constatare se bazează pe specificul [...] activității [...] magistraților, care [...] impune [...] obligații și interdicții severe, precum și riscuri sporite, ceea ce justifică în mod obiectiv și rezonabil o diferențiere a regimului juridic de pensionare față de regimul stabilit pentru alți asigurați care nu sunt supuși aceluiași exigențe, restricții și riscuri".

¹ Decizia nr. 45/2018, publicată în M.Of. al României nr. 199 din 5 martie 2018

² Chelaru Ioan, Unele reflecții privind incompatibilitățile constituționale ale magistraților, Revista Romana de Jurisprudență nr. 2 din 2016

Prin Decizia nr. 873/2010, dezvoltând considerentele Deciziei nr. 20/2000, Curtea a concluzionat că "statutul constituțional al magistraților - statut dezvoltat prin lege organică și care cuprinde o serie de incompatibilități și interdicții, precum și responsabilitățile și riscurile pe care le implică exercitarea acestor profesii - impune acordarea pensiei de serviciu ca o componentă a independenței justiției, garanție a statului de drept, prevăzută de art. 1 alin. (3) din Legea fundamentală".

De asemenea, prin Decizia nr. 153 din 6 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 489 din 10 iunie 2020, pronunțată în cadrul controlului de constituționalitate *a priori* cu privire la o nouă lege prin care legiuitorul intenționa să abroge pensia de serviciu a magistraților, Curtea a reținut că "nivelul remunerării și al cuantumului pensiilor magistraților reprezintă o compensație parțială corespunzătoare, pe de o parte, interdicției exercitării unor drepturi fundamentale: din categoria drepturilor exclusiv politice (dreptul de a fi ales - art. 37 din Constituție, dreptul de a face parte din partide politice - art. 40 alin. (3) din Constituție) și din categoria drepturilor social-economice (dreptul la negocieri colective în materie de muncă - art. 41 alin. (1) din Constituție, dreptul la grevă - art. 43 din Constituție, libertatea economică - art. 45 din Constituție), și, pe de altă parte, corespunzătoare incompatibilităților stabilite la nivel constituțional pe parcursul întregii cariere profesionale [incompatibilitatea cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior - art. 125 alin. (3), respectiv art. 132 alin. (2) din Constituție]. Acestor interdicții și incompatibilități constituționale li se adaugă interdicțiile prevăzute de Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor."

În concluzie, prin extinderea sferei activităților desfășurate de magistrați în afara actului de înfăptuire a justiției și/sau de apărare a intereselor generale ale societății, a ordinii de drept, precum și a drepturilor și libertăților cetățenilor, se încalcă în mod direct, pe de o parte, principiul independenței judecătorului și dispozițiile referitoare la rolul și incompatibilitățile judecătorului [art. 125 alin. (3) din Constituție], iar, pe de altă parte, dispozițiile constituționale referitoare la rolul și incompatibilitățile care însoțesc statutul procurorului (art. 132 din Constituție).

2. *Prevederile art. 228 alin. (5), alin. (6) și alin. (7) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022) aduc atingere substanței dreptului de acces liber la justiție consacrat de art. 21 din Constituție, întrucât exclud de la controlul judecătoresc actele care conțin rezultatul verificărilor realizate de Consiliul Suprem de Apărare al Țării cu privire la veridicitatea declarațiilor din care să rezulte că persoanele prevăzute la art. (1) din același articol nu a fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații.*

Potrivit dispozițiilor legale criticate: „(5) Verificarea veridicității datelor din declarațiile prevăzute la alin.(3) se face individual pentru fiecare declarație de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, anual, din oficiu sau ori de câte ori este sesizat de Ministerul Justiției, Plenul sau Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii ori judecătorul sau procurorul vizat.

(6) Rezultatul verificărilor prin care se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la alin.(1) se concretizează într-un înscris și se comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, celui vizat de verificare, precum și, la cerere, oricărei persoane.

(7) Actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzută la alin.(6) poate fi contestat la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform legii”.

Prin dispozițiile art. 228 alin. (1) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor se reglementează interdicția judecătorilor, procurorilor, magistraților-asistenți, personalului de specialitate juridică asimilat acestora, personalului auxiliar de specialitate și personalului de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor de a fi lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai vreunui serviciu de informații.

Persoanele menționate mai sus au obligația, în conformitate cu prevederile art. 228 alin. (3) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*PL-x nr. 440/2022*) de a completa anual o declarație olografă pe propria răspundere, potrivit legii penale, din care să rezulte că nu au fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu.

Verificarea veridicității datelor din declarațiile prevăzute la alin. (3) se realizează individual pentru fiecare declarație de către Consiliul Suprem de Apărare a Țării, anual, din oficiu sau ori de câte ori este sesizat de Ministerul Justiției, Plenul sau Secțiunile Consiliului Superior al Magistraturii ori judecătorul sau procurorul vizat.

Rezultatul verificărilor prin care se constată încălcarea incompatibilității prevăzute la art. 228 alin. (1) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*PL-x nr. 440/2022*) se concretizează într-un înscris care se comunică Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerului Justiției, celui vizat de verificare, precum și, la cerere, oricărei persoane.

Astfel, Consiliul Suprem de Apărare a Țării emite un înscris numai în situația în care constată că una dintre persoanele prevăzute la art. 228 alin. (1) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*PL-x nr. 440/2022*) a încălcat incompatibilitatea, nu și în situația în care se constată că declarațiile sunt veridice și persoana verificată nu a încălcat incompatibilitatea.

Potrivit art. 228 alin. (7) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*PL-x nr. 440/2022*), actul Consiliului Suprem de Apărare a Țării prevăzut la alin. (6) poate fi contestat la instanța de contencios administrativ competentă, în termen de 3 luni de la data la care a luat cunoștință, de către orice persoană care justifică un interes legitim, conform legii.

Accesul efectiv la justiție implică obligația pozitivă a statelor de a asigura în mod real posibilitatea oricărei persoane de a avea acces la justiție. Cu alte cuvinte, statul nu numai că trebuie să asigure existența unei instanțe beneficiind de plină jurisdicție și a unei proceduri prin care aceasta să poată fi sesizată, ci are obligația ca, prin mijloace legislative ori administrative, să permită, în mod real, accesul oricărei persoane la serviciile instanțelor. Astfel, **sesizarea instanței doar în situația în care înscrisul emis de Consiliul Suprem de Apărare a Țării constată incompatibilități constituie o încălcare a accesului la justiție, întrucât nu poate fi vorba de un acces real ori efectiv la justiție atunci când o persoană nu poate să declanșeze o procedură judiciară decât într-o anumită situație.**

Așadar, orice condiționare a accesului liber la justiție reprezintă o nesocotire a acestui principiu constituțional fundamental și a unor standarde internaționale universale, în orice democrație reală. Pe plan procesual, accesul liber la justiție se concretizează în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune, ca aptitudine legală ce este recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice. Pornind de la premisa că drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, iar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție. Acest drept impune obligații în sarcina legiuitorului și executivului, iar statul este ținut să acorde oricărei persoane toate facilitățile rezonabile de drept și de fapt, pentru a accede la instanță.

În generalitatea sa, art. 21 din Constituție permite oricărei persoane accesul la justiție, pentru apărarea oricărui drept sau libertate și a oricărui interes legitim, indiferent dacă acestea rezultă din Constituție sau din alte legi. Liberul acces la justiție presupune accesul la mijloacele procedurale prin care se înfăptuiește actul de justiție.

Din interpretarea dispozițiilor art. 228 alin. (5)- (7) din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (*PL-x nr. 440/2022*), rezultă că, **în condițiile în care Consiliul Suprem de Apărare a Țării nu emite nici un înscris dacă nu s-a constatat încălcarea incompatibilității, persoana care justifică un interes legitim, conform legii, nu are acces la instanța de contencios administrativ.**

Accesul la justiție nu este un drept absolut, putând fi limitat prin anumite condiții de formă și de fond impuse de legiuitor, prin raportare la dispozițiile art. 21 din Legea fundamentală. Aceste condiționări nu pot fi acceptate dacă afectează dreptul fundamental în chiar substanța sa.

Or, textul legal criticat nu stabilește limitări sau condiționări ale dreptului de acces liber la justiție, aspecte compatibile, de principiu, cu exigențele intrinseci ale acestuia, ci chiar refuză beneficiul acestui drept fundamental persoanelor care justifică un interes legitim conform legii, astfel încât lipsa controlului judecătoresc în materia analizată constituie o încălcare a accesului la justiție.

Prin urmare, excluderea de la controlul judecătoresc a actelor care conțin rezultatul verificărilor realizate de Consiliul Suprem de Apărare al Țării cu privire la veridicitatea declarațiilor din care să rezulte că persoanele prevăzute la art. (1) din același articol nu a fost și nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai niciunui serviciu de informații, - putând fi atacate doar înscrisurile care constată încălcarea incompatibilității - este de natură să aducă atingere substanței dreptului de acces liber la justiție consacrat de art. 21 din Constituție.

3. *Dispozițiile art. 271 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (PL-x nr. 440/2022) contravin prevederilor art. 1 alin. (5), art. 124 alin. (3), art. 126 alin. (3), art. 132 alin. (1), art. 147 alin. (4) din Constituție motivat de lipsa de reglementare a răspunderii judecătorilor și procurorilor pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și ale Înaltei Curți de Casație și Justiție.*

Analizând succesiunea reglementărilor în materia răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, observăm că abaterea disciplinară referitoare la "nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii", a fost introdusă prin art. I pct. 3 din Legea nr. 24/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor și a Legii nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii.

Soluția legislativă a fost supusă controlului de constituționalitate în cadrul controlului anterior promulgării, Curtea Constituțională pronunțându-se în sensul constituționalității acesteia. Prin Decizia nr. 2/2012, instanța de contencios a constatat că prevederile referitoare la abaterea disciplinară pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a deciziilor pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii dau expresie și eficiență prevederilor art. 126 alin. (3), respectiv celor ale art. 147 alin. (4) din Constituție.

În considerentele aceleiași decizii, Curtea a constatat că textul de lege criticat nu prevede sancționarea judecătorului pentru modul în care interpretează și aplică legea, ci reglementează ca abatere disciplinară nerespectarea de către acesta a unor obligații impuse de lege, Constituție, tratate internaționale în materia drepturilor omului la care România este parte.

În privința lipsei răspunderii judecătorilor și procurorilor pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale, reținem că potrivit art. 147 alin. (4) teza a doua din Legea fundamentală, de la data publicării, deciziile sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor. Textul constituțional nu distinge nici în funcție de tipurile de decizii pe care Curtea Constituțională le pronunță, nici în funcție de conținutul acestor decizii, ceea ce conduce la concluzia că toate deciziile acestei Curți, în întregul lor, sunt general obligatorii.

Curtea Constituțională s-a pronunțat în acest sens, de exemplu prin Decizia nr. 847 din 8 iulie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 14 august 2008, prin care a reținut că "decizia de constatare a neconstituționalității face parte din ordinea juridică normativă, prin efectul acesteia prevederea neconstituțională încetându-și aplicarea pentru viitor". Tot astfel, prin Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1/1995 privind obligativitatea deciziilor sale pronunțate în cadrul controlului de constituționalitate, s-a reținut că "puterea de lucru judecat ce însoțește actele jurisdicționale, deci și deciziile Curții Constituționale, se atașează nu numai dispozitivului, ci și considerentelor pe care se sprijină acesta." Curtea a mai statuat că "atât considerentele, cât și dispozitivul deciziilor sale sunt general obligatorii și se impun cu aceeași forță tuturor subiecților de drept. În consecință, atât Parlamentul, cât și Guvernul, respectiv autoritățile și instituțiile publice urmează, în aplicarea legii criticate, să

respecte cele stabilite de Curtea Constituțională în considerentele și dispozitivul deciziei." (Decizia nr. 1.415 din 4 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 796 din 23 noiembrie 2009, sau Decizia nr. 414 din 14 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 4 mai 2010.)

Cu referire la ambele categorii de decizii, Curtea a constatat că dau expresie unei competențe specifice, strict prevăzute de lege. Prin urmare, **respectarea lor nu împiedică exercitarea competențelor legale ale instanțelor de judecată**. Pentru a se pronunța, instanțele trebuie să aibă în vedere și să aplice, deopotrivă, atât dispozițiile dreptului intern, cât și tratatele internaționale la care România este parte, potrivit distincțiilor impuse de dispozițiile art. 20 și art. 148 din Constituție. Judecata instanțelor poartă însă întotdeauna asupra unui caz concret; cadrul procesual specific fiecărei cauze determină, de fiecare dată, interpretarea și aplicarea în mod corespunzător a dispozițiilor incidente în materie.

Curtea a mai reținut că art. 124 alin. (3) din Constituție prevede, alături de garanția independenței judecătorilor, și **obligația acestora de a se supune numai legii**. Noțiunea de "lege" prevăzută de art. 124 alin. (3) din Constituție "este folosită în sensul său larg, care include și Constituția, ca Lege fundamentală, dar și toate celelalte acte normative, cu forță juridică echivalentă legii sau inferioară acesteia, care constituie ansamblul normativ pe care trebuie să se fundamenteze actul de Justiție." (Decizia nr. 799 din 17 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 440 din 23 iunie 2011).

Coroborând dispozițiile art. 124 alin. (3) privind obligația judecătorilor de a se supune numai legii și cele ale art. 132 alin. (1) care consacră principiul legalității în activitatea procurorilor cu cele ale art. 147 alin. (4) din Constituție referitoare la obligativitatea deciziilor Curții Constituționale, apreciem că este firesc ca **nerespectarea de către judecători și procurori a acestor obligații constituționale să atragă răspunderea disciplinară ca o garanție a îndeplinirii obligațiilor față de justițiabili și față de stat**. Principiul constituțional al independenței judecătorilor implică, în mod necesar, un alt principiu, cel al responsabilității. În mod contrar, însăși Constituția și respectarea drepturilor, libertăților și îndatoririlor fundamentale ar deveni facultative.

În sensul celor de mai sus, sunt și argumentele reținute de Curtea Constituțională potrivit cărora legiuitorul constituant a consacrat independența judecătorului pentru a-l apăra pe acesta de influența autorităților politice și, în special, a puterii executive; **această garanție nu poate fi însă interpretată ca fiind de natură să determine lipsa responsabilității judecătorului**. Legea fundamentală nu conferă numai prerogative - care, în textul menționat, se circumscriu conceptului de "independență"-, ci stabilește și limite pentru exercitarea acestora - care, în acest caz, se circumscriu sintagmei "**se supun numai legii**". Instituționalizarea unor forme de răspundere a judecătorilor dă expresie acestor limite, în concordanță cu exigențele principiului separației și echilibrului puterilor în stat, consacrat de art. 1 alin. (4) din Constituție. Una dintre formele răspunderii juridice, personale și directe a judecătorului este răspunderea disciplinară, care derivă din obligația de fidelitate a acestuia față de rolul și funcția sa, precum și din exigența pe care trebuie să o dovedească în îndeplinirea obligațiilor față de justițiabili și față de stat.

Curtea reține, totodată, că, în economia art. 124 din Constituție cu denumirea marginală "Înfăptuirea justiției", textul indicat este precedat de două alineate, potrivit cărora "(1) Justiția se înfăptuiește în numele legii. (2) Justiția este unică, imparțială și egală pentru toți". Astfel fiind, rezultă că independența judecătorilor, atât din punct de vedere funcțional (în raporturile cu reprezentanții puterii legislative și executive), cât și personal (respectiv al statutului care trebuie să i se acorde judecătorului prin lege), reprezintă o garanție destinată înfăptuirii unei justiții independente, imparțiale și egale, în numele legii.

Întrucât justiția privește persoane, toate garanțiile de ordin constituțional sau infraconstituțional care se referă la înfăptuirea sa servesc, în ultimă instanță, realizării drepturilor și libertăților acestora. De altfel, acesta este cadrul în care o serie de documente internaționale cu valoare interpretativă constituțională utilizează conceptul de "tribunal independent".

În privința lipsei răspunderii pentru nerespectarea deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în vederea unificării practicii judiciare, în considerentele Deciziei nr. 2/2012, Curtea a reținut că potrivit art. 126 alin. (3) din Legea fundamentală, "Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale".

Necesitatea unei jurisprudențe unitare a fost subliniată în repetate rânduri de Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care a observat în acest sens că divergențele profunde de jurisprudență sunt susceptibile de a crea un climat general de incertitudine și insecuritate juridică. De exemplu, prin Hotărârea din 1 decembrie 2005, pronunțată în Cauza Păduraru împotriva României, această Curte, constatând că "divergențele de jurisprudență constituie, prin natura lor, consecința inerentă oricărui sistem judiciar ce se sprijină pe un ansamblu de instanțe de fond cu autoritate asupra circumscripției lor teritoriale", a considerat ca, "în lipsa unui mecanism care să asigure coerența practicii jurisdicțiilor naționale, asemenea divergențe profunde de jurisprudență, ce persistă în timp și țin de un domeniu ce prezintă un mare interes social, sunt de natură să dea naștere unei incertitudini permanente [...] și să diminueze încrederea publicului în sistemul judiciar care reprezintă una dintre componentele fundamentale ale statului de drept" (paragraful 98). În acest context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a mai arătat că "rolul unei jurisdicții supreme este tocmai cel de a regla contradicțiile de jurisprudență" (Hotărârea din 28 octombrie 1999, pronunțată în Cauza Zielinski și Pradal & Gonzalez ș.a. Împotriva Franței, paragraful 59).

În consecință, subliniem cele reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 2/2012, în sensul că principiile care guvernează înfăptuirea justiției trebuie interpretate în corelație cu dispozițiile constituționale care consacră rolul și competențele celorlalte puteri, cu respectarea principiilor statului de drept, enunțate de art. 1 din Legea fundamentală. **Un cadru legislativ care ar permite ignorarea, eludarea sau cenzurarea de către instanțele judecătorești a deciziilor pe care Înalta Curte de Casație și Justiție ori Curtea Constituțională le pronunță în exercitarea competențelor lor constituționale nu este compatibil cu aceste principii.** Mai mult, apreciem că reglementarea ca abatere disciplinară a nerespectării normelor de drept material sau procesual, în cadrul activității jurisdicționale, în cazul îndeplinirii condițiilor pentru angajarea răspunderii disciplinare, pentru exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență nu constituie o garanție suficientă pentru înfăptuirea justiției cu respectarea obligativității deciziilor Curții Constituționale și celor ale Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în vederea unificării practicii judiciare, în sensul celor reținute de Curtea Constituțională în Decizia nr. 2/2012.

Deși în cauză se pune problema unei omisiuni legislative, ceea ce ar aduce în discuție calitatea Curții Constituționale de legislator negativ, totuși, în virtutea rolului său de garant al supremației Constituției, Curtea nu poate ignora viciul de neconstituționalitate creat tocmai prin această omisiune care generează încălcarea Constituției, prin lipsa reglementării, în cuprinsul Legii nr. 303/2004, a răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor pentru nerespectarea deciziilor Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În sensul competenței sale de a interveni pentru restabilirea stării de constituționalitate în situația în care constată existența unor omisiuni legislative cu relevanță constituțională, Curtea s-a pronunțat în numeroase rânduri, de exemplu, Decizia nr. 363 din 8 iunie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 100 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, Decizia nr. 107 din 27 februarie 2014, Decizia nr. 318 din 30 aprilie 2014, Decizia nr. 637 din 13 octombrie 2015 sau Decizia nr. 458 din 25 iunie 2020.

Or, în cauza de față, relevanța constituțională decurge tocmai din nesocotirea unor obligații constituționale ce rezultă din dispozițiile art. 124 alin. (3), art. 132 alin. (1), art. 126 alin. (3) și art. 147 alin. (4) din Constituție.

Față de considerentele indicate mai sus, **Avocatul Poporului** apreciază că argumentele invocate susțin neconstituționalitatea dispozițiilor art. 206, art. 228 alin. (5), (6) și (7), art. 234 alin. (2) și art. 271 din *Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor (L 612/2022, PL-x nr. 440/2022)* și solicită Curții Constituționale pronunțarea unei decizii de admitere a sesizării de neconstituționalitate astfel cum a fost invocată.

AVOCATUL POPORULUI,
[REDACTED]
RENĂTE WEBER